

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרו שהו'ף לפניו ק'עז'מי
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בחל).

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מונקדת ומפסקת

פרשת ראה תש"פ

צו באקומען די און אנדערע ספרים און קונטריסים:

היכל הקודש וויליאמסבורג

Heichal Hakodesh
Williamsburg
27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
1-718-384-1652

היכל הקודש קרית ברסלב

ליבערטי
Heichal Hakodesh
Kiryas Breslev
181 Huschke Road
Liberty NY 12747

היכל הקודש קרית יואל

Heichal Hakodesh
Kiryas Joel
8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
1-845-243-0563

היכל הקודש קרית יואל

Heichal Hakodesh
Kiryas Joel
8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
1-845-467-5299

היכל הקודש מאנסי

Heichal Hakodesh
Monsey
32 Dolson Road
Monsey NY 10952
1-347-733-7551

היכל הקודש בארא פארק

Heichal Hakodesh
Boro Park
1011 41 Street
Brooklyn NY 11219
1-718-384-1652

Visit Our Web Site:

www.BreslevCenter.com

צו הערן די הערליכע שיעורים
פונעם ראש ישיבה שליט"א רופט:

חיזוק פאר די
אידישע שטוב
212-444-9169

קול
ברסלב
212-444-9191

חיזוק יומי

צו באקומען די חיזוק יומי
טעלעפאון מעסידזשינג
347-630-2876
אימעיל
chizikyomi@gmail.com

שבת. פרק ארבעה עשרים - מי שהחשיך דף קנו עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינליץ)" קמח תוספות

רבי יוסי בר יהודה היא דרבי רבי לא מתייב ליה שינוי, דמנתיבת מיס מתייב אפילו במידי דלאו רב גיבול, כדאמרינן גבי מורסקן. אגל לרבי יוסי בר יהודה דאמר עד שיגבל
 והגב גובליק בלתי דר, כדמפיש גיבול. ודבמי הוא קאמ שינוי שבושין. בתרווי, והיינו גובליק: ושתיים ויתום הפצירי. ובלאו רפואה נמי משקת הוא. דתנן: כל המשקין
 שותה אדם לרפואה (לעיל דף קט): בעקבה. אין גובליק ברה - בושין, שאין זו לשה - בחול נותן החומין כולו, כלומר: כן דרבו בחול: לנקבל רבי גישה. שומר במתו אביו
 ומגבל מאנקין: דקא גיבול. מורסק עיי שינוי: במש בית. דקא לכולי עלמא: אבל לא גובליק תנן: גובלין. מורסק עיי שינוי, כדמפיש ואולי, דקא רוא דמשי: ולא מספי: לתורי,
 אין מאמריין אותן: ודלא לוקים בלישית: על
 קטן שעדיין לא לומד לאכול: וקני מיילי?
 דאמרין: ומתרי לנבל מורסקן: שתי וקרב. פעם
 אחת מוליך המקל ופעם אחת ערבי:
 מעניין לבלי. והוא מתעריב מאליו:
 אפינקסיה. לחוח קשורות זו עם זו. כאותן
 של סותרים: שווי. לפיק. לתת מתוך כלי
 שלפני ביהמה זו. ולתת לפני הכפרת: קרא
 קמי קרא. מילתא באפי נעשה היא. קרא
 מדה שריגלין: לתת לפני ביהמה מתוך לתת
 לפני בשבת. וכן תרתי קמי תרתי האוכלות
 באבוס תתי: חבל תלתא. קמי תתי. וואל
 וכולל לא ינדב לוח פי יאני - תתי סרנדא קלא
 ציקר. וכש תרתי קמי קרא: אמרת קמי
 רבי. רבי לוי משתעי, דהוא אמר קדם רבי על
 תתי אנשי דגבלין שתיקה: פוד' יוסי בר
 יהודה. רבי פלוגתיה דתתי שרי לעיל אף
 בעיקר על ידי שינוי. והוה והתנין מבוהתי: אי
 מאן דמת כשפא. הנוול באחד בשבת: ימא
 גבר ולא קרא ביה. וקא אשך שלמ, ממה
 אחת היא. ולא אחת בו ממדה אחרת. ולקטן
 מפרש לה ואולי: והוא יאני. וקא ביה
 בשבא קמי קרא. כמו שיהיה ראש למקשה
 בראשית. מיהו. שמע מיהו גדליים בו
 צדיקים וירעם: דאיפליגי קמיא. רבי הוא
 יבדל מכל אדם: ויאני. ונאני: דאיבירי ביה
 עשבים. דבת (בראשית א) 'מדת הארץ',
 ודא דבר שנתן ורבה מאד וממדה לגול
 ולצמות. דהוא ענק פרפרת. וקא בליגי.
 ולא: קלא תביב: למיניה: עשבים ביומים
 (ועוד) שינאני כשבוכין ויתוקן זו מזו:
 ונתיר. וזתן: דאיבירי ביה מיוותה. תביב
 ונתיר אור: דאיבירי ביה דגים ועופות.
 שאין טורחין לאובלין. וקא יונאם בסחרו
 של דבקה: ונתן. מתור אתר עמות: מיתן
 מצות: שכן דרבי עיש לתור אתר מרת
 שבת: וקא יבירי רבתי. וקא פריש
 וקרא, דתביב (שמות ב) 'וקדשהו: אמר
 לוי רבי גיבול:
 ר' יהושע: פול שעתה זו מנולת זו המשקשין
 את השטות - חבילי סבין. חקוה - היינו חקוה
 משת דהוא איתך חז ומנולת. כל קבנה.
 והשאר הווין כובכים: וזתן. כשמש המואר:
 אביל מריליה. כשמש שאינו מסיב גבול רעה
 למשול בולות: וזתני. וזתני. אין לו רשות
 למסות חולו ונחתוקיהו: אלא כשמש תתי
 שזאת פומיק לבלי. דקלי ביה קניא. אש קלי
 באותו מוקל. לוי כש השמש בוטר בתור: פול
 כובנה. וזתן סופר של מול חקה. לכתוב דרבי
 דילוכו והקפוקיהו. ומצי אצלו חמדי: קביל
 מירעי. לכתבו. זו משנתיהו ולתת: קניא
 וקתי: כל כתבה זו שגדליה ומתמטת: אבל לא
 דיליה. כל כתבה המשפת גבול תמחה: למשול אף
 ביום: וזתן. קבין. כל כתבה שאיתך מאניה:
 דכשכתבה. וזתן כובק שכתבה: כבלין.
 כמו לא ישבורו (בראשית ח): כשכתבה
 דבריה: מול כתיבם. ויהי הפול היא החקמה. כדאמר בחקמה נתיב וישו מול ישראל שאין תפלה ורקקה משנה את תמול: אי מול לישראל. דעל יד תפלה חכות משתנה
 מולו לטובה: איצטניגותיה. וכתבת המנולת: זא מאיצטניגותיה. היינו דתביב 'ויצא אותו החיה' - חזן מאיצטניגותיה:

מרה לפרק. פירש בקמטרס לפרק משלמי בהמה
 זו וליתן לפני אחרת. וכן פירש בערך
 בערך פרק. וקשה לרבי: והיינו מנתיין גבי
 בהמה (ולק דף קטא) ונראה לרבי: לפרק - היינו
 להדיק המיס וגם תורסקן מבלי לא כלי שתגבל
 היסט. ובערוך קמי גיבול לשנתו:
 אין מול לישראל. והא אמר רבא בשילה
 מורק (דף קת). ושם בני דיי מוויני - לאו
 בכותב תמלי מילתא. אלא במולא תמלי
 מילתא. מכל מקום על זה זכות גדול משתנה.
 אבל עפמיס שאין תמול השתנה: בכותב בכותב
 פרק הודיע' (דף נ ושם גכה - מוספין לו, לא
 זכה - מוחלן לו, והוא מול לישראל):
 כלא

רבי יוסר בר שלמאי משמיה דאבוי: שתי וערב. והא לא מערב שפיר! אמר רבי יהודה: מעניין
 לכל. כתוב אפינקסיה דועירי: אפרות קדם רבי, ומנו - רבי תמיא, מהו לנבל? אמר: אסור. מהו
 לפרקי? אמר: מותר. אמר רב [מנשא]: חד קמי תרי, חד קמי תרי - שפיר דמי. תלתא קמי תרי
 - אסור. רב יוסף אמר: קב ואפילו קביים. עוקא אמר: כור ואפילו כוריים. כתוב אפינקסיה דלוי:
 אפרות קדם רבי, ומנו - רבינו הקדוש, על דהו גבלין שתיחא כבבל, ותיה צוח רבי, ומנו -
 רבינו הקדוש, על דהו גבלין שתיחא, ולית דשמעי ליה, ולית חילא בידיה למיסר - מדרבי יוסי
 בר יהודה. כתוב אפינקסיה דרבי יושע בן לוי: האי מאן דבחד בשבא - יהי גבר ליה קרא
 ביה. מאי? [ולא קרא ביה] "אלימא ליה חד לטיבו - ותאמר רב אשי: אגא בחד בשבא, והוא
 אלא - לאו תרא לבישו, ותאמר רב אשי: לטיבו בר קקנתא הוויין בחד בשבא, אגא -
 מלק, והוא - הוה ריש גבלי? אלא: אי גבלי לטיבו, אי גבלי לבישו. מאי טעמא - דאיכרו ביה
 אור [וחשך]? האי מאן דבתיב בשבא - יהי גבר רגון. מ"ט - משום דאיפליגי ביה מיא. האי
 מאן דבתלתא בשבא - יהי גבר עתור, ונאני. והא. מ"ט - משום דאיכרו ביה נעשבים. האי מאן
 דבארבעה בשבא - יהי גבר כבים [ותירו], מ"ט - משום דאיחלו בית מאורות. האי מאן דבשבתא
 בשבא - יהי גבר נומל כסדים. מ"ט - משום דאיכרו ביה דגים ועופות. האי מאן דבשבתא
 שבתא - יהי גבר חרין, אמר ר"נ בר יצחק: חרין כמנולת. האי מאן דבשבתא יהי - בשבתא ימות, על
 דאיחלו עלויה יומא רבא דשבתא. אמר רבא בר רב שלאי: וקדישא רבא וקרי. אמר ליה רבי
 תינא: פוק אמרו ליה לבר לויא: לא מול אלו גזרים, אלא אלו שעה גזרים. האי מאן דבבתיה רבי
 גבר וזתן, והי אביל מריליה ושתו מריליה, ורוחו גליין, אם גבוי - האי מאן דבכובק
 ונתה יהי גבר עתור ונאני יהי, מ"ט - משום דאיחיליד ביה נגרא. האי מאן דבכובק יהי גבר נתיב
 ותיבם, משום דקפרא דתפה הוא. האי מאן דבכתבה יהי גבר קביל מרעין, גנאי וסתיה סמיה
 ונאני, אביל דלא דיליה ושתו דלא דיליה, ורוחו ספין, אם גבוי - מצלת. האי מאן דבשבתא
 יהי גבר מושכתייה כבלין, ואית דאמרי: כל דמשכתיין עליה כבלין. האי מאן דבצדק יהי גבר
 צדקן, אמר ר"נ בר יצחק: וצדקן כמנולת. האי מאן דבכארים יהי גבר אשר דבא. א"ר אשי: אי
 אומניא, אי גנבא, אי טבא, אי מוהל. אמר רבה: אגא במאדים הוא! אמר אבוי: מר נמי עניש
 קביל. איתמר, רבי תינא אומר: מול מחכים, מול מעשירי, ויש מול לישראל. רבי יוחנן אמר:
 אין מול לישראל. ואודא רבי יוחנן למעניה, דא"ר יוחנן: מניין מול לישראל - שגאמר
 "בת אבא מ' אל דרך הגוים אל תלמדו מאבותיהם השמים אל תתהוין פי ותתו הגוים ממנה",
 הם ויתו, ולא לישראל. ואף רב סבא אי מול לישראל, דאמר רב יהודה אמר רב: מניין שאין
 מול לישראל - שגאמר "ויצא אותו החיה". אמר אבהרם לפני הקב"ה: רבש"ע בן בתי יוש
 אותי? אמר לו: לאו, "כי אם אשר יצא ממערוד". אמר לפניו: רבש"ע, נסתפחתי פאצטניגותי
 שלי ואני ראוי לחלוידך. אמר ליה: זא מאיצטניגותי שקלי, שאין מול לישראל. מאי דעתך?

1 **בלדאי.** בבלה סוגיא משמע דהיינו חזיים בבלבבים. ולא כמו שפירשי' כ'רבי פסחים
2 (דף ק"ג) מנין שאן שואלין בבלבבים שאמר 'ומנין היה וגו' ופירשי' דהיינו
3 אוב. ועד קשה ובהדיא כתיב 'אל חפנו וגו'. ובפסי' דרש: משן שאן שואלין בגורלות -
4 שאמר 'ומנין יהיה', ונרול וחוה בובכבים ודא מילתא דא:
5 **רבי יהודה** אמר אל אל היתה נבלה מעיש

6 כו. תימה: היכי מוכח בפסחים פרק 'מקום'
7 שנהיה' בסוף (דף נ"ג ושם) ובפ"ק ברביע (דף ו'
8 ושם) מוך מתנייה דמובן לארם לא הוי מובן
9 לכלבס; לעולם מובן לארם הוי מובן לכלבס.
10 ודבא היינו טעמא דאסירא לכלבס - משום
11 דהוא מוקעה מחמת אסור, שלא היה אריה
12 היה (לא) לארם (אל לכלבס); ודתי' ק"ה דש
13 דברים ארויים ליתן לפני הכלבס חיים. כגון
14 שפת וכוונא קתו. הלכך, אי לא מובן לארם
15 לא הוי מובן לכלבס - היה שריא ליתן לכלבס.
16 ודור יוצאן כון תריר נטיא גריס במותי: ודא אל
17 היתה נבלה מעישי - אסוריה השתא אתי שפיר
18 בפשטות, דמובן שפיר לארם, ואיט מוקעה
19 מחמת אסור. ולא תהיא לר דבריש ביצה (דף
20 ב.) דייק מנה דרבי שבת סתם לר תנא כר"ש,
21 אלא: מי יודע שבת מתניא: ודור פורת מנה;
22 דמשנתה ותיבה ריבית, ודא הדי' למתני' יאם אל
23 היתה נבלה מעישי אסוריה ותו ולא דמאי צ"ל
24 'לפי שאינן מן המוקעין' אלא חבי' נתי' לה
25 דאפילו היה מובן לארם למנה, שלא היה מוקעה
26 מחמת אסור. ודא הוי מובן לכלבס. מר:
27 **ושמואל** אמר הלכה כר"ש. תימה לר"י
28 תרתי דשמואל למה לר דהתפול
29 ליה מוחיא דברכי ודור, ועו הלכה כר"ש
30 לגיזתה דשילהי פ"ק דף נ"ג (שם) ותירץ ר"י
31 דמוקעה הוהם קיל מוקעה דרבא:
32 **ורבנא** ויערי בבבמת קדישים. תימה לר"י
33 היכי מוכח מחבא דסדל כר"ש ע"כ

34 איתערין לאוקמה בבבמת קדישים. בדבומח פ"ק
35 איך צדיק' (ביצה דף כ"ג) משום דמתי' נמי
36 דיקא. דקתיני עולה ולא הותלה בשבטות. מה
37 חלה דקדישים, אף בבמת דקדישים. ומכא דא
38 ודיקא פ"ק דתנא ר' חמל בר אמר. ודמיה מודה
39 היה ריש בעבלי חיים שנתו שאמרי. ודתי' ר' י
40 לתרץ דרבי קים ליה להישי' שלא פירש ועיר
41 כן אלא משום דבעי לאוקמה כר"ש. מר: **והא**
42 א"ר יוחנן הלכה כסתם משום שאן תמן און
43 מבקעין; ר' תימה לר"י היכי מוכח מחבא דרל
44 ס'ל כר"ש דהדאי דא' כרבי יהודה. דשנא את
45 לרבי יוחנן מינו דאיתקני אבן השמשות
46 איתקניא לבולי ונא. וקויה עשכנז, אפילו
47 לר"ש, איתקניא בין השמשות קודם שבירתה.
48 דהאי מוקעה מחמת חסרו' כ"ס ומודה ביה
49 און אלב במותיקין לא איתקניא בין השמשות.
50 דלית ליה חזיא מוקעה מהו שריא עומדת
51 לארם. ודתי' ודתי' רבי לתרץ דא' את' ליה לר'
52 יוחנן ודתי' דאיתקניא - היה אוסר דאי לטלטל
53 בבמת שבטותיה בשבת, שרדי נמי שרתיה אריה לכלבס בלא שחיטה, כדפירשיתא לעיל - מיהו לטלטל והתה אסורה. דבולי עלמא מווד דבעלי חיים הם מוקעים. והוה לר' למינהו מינו
54 דאיתקניא. ודתי' לפני רבי: כיון שריא אריה לכלבס, משום שריא מוקעה לטלטל - אין לנו לאוסרה לטלטל נבלה בשבת מדי דהוה אפירות השריף, דלמינן טעמא בריש ביה (דף ג.)
55 שנת עמי' תולדות, ומשום מוקעה לא אסיר לטלטל. כיון דחוה לשרישי' בשבת, ודתי' מוכחין לטלטל. ותי' ק"ה דמסכתא מתניתין בבל כיון איתרי, בין
56 און שריא לטלטל, משום דהם כן שאן ארייא לכלבס. דרבנן בולחל שרי' ונאולו קאי רבי יוחנן דאמר הלכה כרבי שמעון דמתניתין. רבי לא למתנה. אלא רבי לא שני דאיתקניא.
57 מר: **והא** אמר רבי יוחנן הלכה כסתם משנה. בריש ביצה (דף ב.) אמר רבי נון שבת דסתם לן תנא כר"ש משמע דחשיב לטחמא דמתי' סתמא. אמר רבי: לא משום סתמא איתקניא.
58 דדאי לא חשיב סתמא כיון דבמתניתין נמי פליגי רבי יהודה. וסתמא לאו דקא - אלא חשיב כרבי. מר:

1 **דקא** צדיק. שהוא מו'ל שלף; כפצרי. שהוא מקום מוצון, ואין ראוי לחוליו. כך מצאתי
2 בתלמוד רבינו הלוי: כפירות. שהוא מקום חום; צדיק הקב"ה קראו להביאו לעוה: ו
3 לרלו. בשביל: אבלם. שם חכם. ויהוה וחוה בובכבים: אויל דתי: ואין מו'ל לשפאל
4 ויעזיל לו תפלה: פתתי' טובי. בשתי תחיבות. שפצונו עקם ה'אגים בלא ידע: פפרינ'
5 כפרי. מטילין פת ולפלו לכל התקנה ביה.
6 ואבולין יחד, והאחד גובה מבין: **אמא קאימא**
7 ופרימא. אגבה ואשיש פסל: שאונו נפשיא
8 כפאן דשקלי פשיה. עשיתי עצמי גובה ממנה
9 ונתתי משילי חלוסי: לא מפיית' משונה. מיהו
10 מיתה הנהגה ימות. אלא מיתה עצמה מצלת
11 ותנתה חיים: פלדאי. חזיים בובכבים: דקתא.
12 ונתתי משילי חלוסי: ואינשפולין'ו בלעז'ו.
13 נושקא של ר'וב שיש כמו טס בראשה
14 רישתאי. אמנשטרישוף ובעי ר'ובי. בקש
15 רחמיס שלא ישלחו קר יצר הרע. קיפריא
16 חתקבין מקוריס, ותדקל לא שלו תהי: **בתני'**
17 את הילועין. החלושין. מיהו. סקמין לאו
18 למאכל בהמה קיימי אלא: אלא תנבלה.
19 שנתנבלה חיים, ובין השמשות ותי' שומת
20 לאדם, ואפי' מחתקין: **גמ'** כר"ש. דלית ליה
21 מוקעה: מקריב' דיוני. מחלולת השמות
22 לפסותו כפסות פרקמטא שכתובין. וזוי פסיות
23 בלשון ארמי, כך מצאתי בתשובת הגאונים. כי
24 הו' פיות שריפתא לכפיות. בהמה עוולת בה
25 ספק טרפות, וצריכה להדראת חכם
26 אפן אקלילתא. על האשפה שאם יר'אנך טריפה
27 - יקחה עש' ואפילו לכלבס לא חויא.
28 דבשעת חיים, וזוי ויכולו לטלטל, כרבי יהודה
29 תיקמא ועיר. מנסבת ביצה - כבבמת קדישים
30 דאסורה בהנאה, ולא חויא לכלבס. הא
31 דחולין - שפיר דמי לתאבלה לכלבס:
אן

1 **דיהיבית** ל'י ויהמתיה וניהליה. אמר לה: מצוה עברתי; נפק ר"ע ור'ש: "וצדקה תציל ממות"
2 ולא ממתיה משונה. אלא ממתיה עצמה. ומר'ו' בר יצחק נמי, אין מו'ל לישראל. דאמיהו
3 דר"ג בר יצחק אמרי לה פלדאי: בריד נגבא תת. לא שבקמתיה גליוני רישיה. אמרה ליה: כפי
4 רישוף, כי חיבי דתייהוו עקף איתמא דשמיא, ובעי ר'ובי. אל תהו ידע אמאי קאמרה ליה. כפי
5 וימא חד ר'ובי קא גריס תותי דיקלא, נפל גלימא מעוילוי רישיה דלי עיניה הוא דיקלא,
6 אלקמה יצריה, סליק פסקיה לקבועה פשניה. **בתני'** מתחבין בין אפיונה לבתמה,
7 ואת הנבלה לפני הכלבס, רבי יהודה אומר: אם לא היתה נבלה מעישי שבת - אפיונה לפי
8 שניהיה מן המוקעין **גמ'** איתמר (ע"ל ש"ח' סיומן) אמר עולאי: הלכה כרבי יהודה. (ושמואל
9 אמר: הלכה כר"ש). ואף רב סבר הלכה כרבי יהודה מדרבוי דיוני דרב אסר ושמואל שרי
10 ואף לוי סבר הלכה כרבי יהודה. כי הא דלוי כי הו' מיתיה מריפתא לקמיה ביומא טבא
11 לא חזי תו' לה אלא כי ר'ובי אקלילתא. דאמר: דילמא לא מתפשדאי, ואפילו לכלבס לא
12 חויא. ושמואל אמר: הלכה כרבי שמעון, ואף ועירי סבר הלכה כר"ש דתנן: בהמה שפמה
13 - לא יזונה ממקומה, ותרנא ועירי: בבבמת קדישים, אבל בחולין - שפיר דמי. ואף רבי
14 יוחנן אמר: הלכה כר"ש. ומי א"ר יוחנן רבי? והא א"ר יוחנן: הלכה כסתם משנה, תנן:
אן

1 **בלדאי.** בבלה סוגיא משמע דהיינו חזיים בבלבבים. ולא כמו שפירשי' כ'רבי פסחים
2 (דף ק"ג) מנין שאן שואלין בבלבבים שאמר 'ומנין היה וגו' ופירשי' דהיינו
3 אוב. ועד קשה ובהדיא כתיב 'אל חפנו וגו'. ובפסי' דרש: משן שאן שואלין בגורלות -
4 שאמר 'ומנין יהיה', ונרול וחוה בובכבים ודא מילתא דא:
5 **רבי יהודה** אמר אל אל היתה נבלה מעיש
6 כו. תימה: היכי מוכח בפסחים פרק 'מקום'
7 שנהיה' בסוף (דף נ"ג ושם) ובפ"ק ברביע (דף ו'
8 ושם) מוך מתנייה דמובן לארם לא הוי מובן
9 לכלבס; לעולם מובן לארם הוי מובן לכלבס.
10 ודבא היינו טעמא דאסירא לכלבס - משום
11 דהוא מוקעה מחמת אסור, שלא היה אריה
12 היה (לא) לארם (אל לכלבס); ודתי' ק"ה דש
13 דברים ארויים ליתן לפני הכלבס חיים. כגון
14 שפת וכוונא קתו. הלכך, אי לא מובן לארם
15 לא הוי מובן לכלבס - היה שריא ליתן לכלבס.
16 ודור יוצאן כון תריר נטיא גריס במותי: ודא אל
17 היתה נבלה מעישי - אסוריה השתא אתי שפיר
18 בפשטות, דמובן שפיר לארם, ואיט מוקעה
19 מחמת אסור. ולא תהיא לר דבריש ביצה (דף
20 ב.) דייק מנה דרבי שבת סתם לר תנא כר"ש,
21 אלא: מי יודע שבת מתניא: ודור פורת מנה;
22 דמשנתה ותיבה ריבית, ודא הדי' למתני' יאם אל
23 היתה נבלה מעישי אסוריה ותו ולא דמאי צ"ל
24 'לפי שאינן מן המוקעין' אלא חבי' נתי' לה
25 דאפילו היה מובן לארם למנה, שלא היה מוקעה
26 מחמת אסור. ודא הוי מובן לכלבס. מר:
27 **ושמואל** אמר הלכה כר"ש. תימה לר"י
28 תרתי דשמואל למה לר דהתפול
29 ליה מוחיא דברכי ודור, ועו הלכה כר"ש
30 לגיזתה דשילהי פ"ק דף נ"ג (שם) ותירץ ר"י
31 דמוקעה הוהם קיל מוקעה דרבא:
32 **ורבנא** ויערי בבבמת קדישים. תימה לר"י
33 היכי מוכח מחבא דסדל כר"ש ע"כ

34 איתערין לאוקמה בבבמת קדישים. בדבומח פ"ק
35 איך צדיק' (ביצה דף כ"ג) משום דמתי' נמי
36 דיקא. דקתיני עולה ולא הותלה בשבטות. מה
37 חלה דקדישים, אף בבמת דקדישים. ומכא דא
38 ודיקא פ"ק דתנא ר' חמל בר אמר. ודמיה מודה
39 היה ריש בעבלי חיים שנתו שאמרי. ודתי' ר' י
40 לתרץ דרבי קים ליה להישי' שלא פירש ועיר
41 כן אלא משום דבעי לאוקמה כר"ש. מר: **והא**
42 א"ר יוחנן הלכה כסתם משום שאן תמן און
43 מבקעין; ר' תימה לר"י היכי מוכח מחבא דרל
44 ס'ל כר"ש דהדאי דא' כרבי יהודה. דשנא את
45 לרבי יוחנן מינו דאיתקני אבן השמשות
46 איתקניא לבולי ונא. וקויה עשכנז, אפילו
47 לר"ש, איתקניא בין השמשות קודם שבירתה.
48 דהאי מוקעה מחמת חסרו' כ"ס ומודה ביה
49 און אלב במותיקין לא איתקניא בין השמשות.
50 דלית ליה חזיא מוקעה מהו שריא עומדת
51 לארם. ודתי' ודתי' רבי לתרץ דא' את' ליה לר'
52 יוחנן ודתי' דאיתקניא - היה אוסר דאי לטלטל
53 בבמת שבטותיה בשבת, שרדי נמי שרתיה אריה לכלבס בלא שחיטה, כדפירשיתא לעיל - מיהו לטלטל והתה אסורה. דבולי עלמא מווד דבעלי חיים הם מוקעים. והוה לר' למינהו מינו
54 דאיתקניא. ודתי' לפני רבי: כיון שריא אריה לכלבס, משום שריא מוקעה לטלטל - אין לנו לאוסרה לטלטל נבלה בשבת מדי דהוה אפירות השריף, דלמינן טעמא בריש ביה (דף ג.)
55 שנת עמי' תולדות, ומשום מוקעה לא אסיר לטלטל. כיון דחוה לשרישי' בשבת, ודתי' מוכחין לטלטל. ותי' ק"ה דמסכתא מתניתין בבל כיון איתרי, בין
56 און שריא לטלטל, משום דהם כן שאן ארייא לכלבס. דרבנן בולחל שרי' ונאולו קאי רבי יוחנן דאמר הלכה כרבי שמעון דמתניתין. רבי לא למתנה. אלא רבי לא שני דאיתקניא.
57 מר: **והא** אמר רבי יוחנן הלכה כסתם משנה. בריש ביצה (דף ב.) אמר רבי נון שבת דסתם לן תנא כר"ש משמע דחשיב לטחמא דמתי' סתמא. אמר רבי: לא משום סתמא איתקניא.
58 דדאי לא חשיב סתמא כיון דבמתניתין נמי פליגי רבי יהודה. וסתמא לאו דקא - אלא חשיב כרבי. מר:

שבת. פרק ארבעה עשרים – מי שהחשיך – שואל דף קנו עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ) מטות

1 א'ן משקן ושחטין את המדבריות. הוה מצו למיטרי דרתי בניגורות ועצוקין ומיין, 2 כדאמר ברק "כידה" (לעיל דף מ"ד): **לבר** ממוקצה מחמת איסור. ובגין איסור 3 דרודיה בירום כגון נר שהדליק באותו שבת, כדפירשתי ב"פ' בסופו: 4 **והלכתה** ודעה לית. לא גרס כפירוש ר"ח. בדברים משמע דלית הלכתא הכי, דאמר 5 בפרק "בגדרי המטורס" (תבומת דף ע"ב) אין 6 הלכתא באותו חגון מרד: **הללקיט** קטנה. 7 מלכר בקנטרס שבייל קנן ויהיה קנן בני חובס. 8 ותניית סדוקה מנותן לעב ובגן המת לבית. 9 בהלקיט תחת הגניית נגד הסדק. וקשרו המקידה 10 לידע אם כי בסדק פותח טפה. ולחאי פירושא 11 בפרק "ל"י: דאפי' אין בסדק פותח טפה, מן 12 שומת נגדו – לא השכינן לה במחאל על המת. 13 כותן שאן (והו' דרך נאמול. נרמוכה במסכת 14 אילות פ"ו מ"ד). ומייתיה לה בסוף פרק קמא 15 דרסוקה ר"ח ו'י' ושם אין באיוריה פותח טפה 16 והמת בבית. מה שביבית כנגד ארובה – טודה. 17 שומת נגדו ארובה – מה שביבית טודה. וכיון 18 שומת היה נגד הסדק, מה היה להם לקשרו 19 המקידה ועוד פירש: שלפני מות המת פסקו 20 המארז טפילת. ולא הבין רבי לפירוש. הלא 21 אומר מות לא היה מות שלם שהרי לא ידע אם 22 למעלה הימנו היה פותח טפה. והמת היה כולו 23 תחת הסדק. אלא דאי כותן מן המת היה, וא"כ 24 לא היה לו לומר "לפני מות המת" אלא "לפני 25 שבא כותן מן המת לשם". ומיהו יתכן לומר 26 שומת היה כולו מוטל תחת הגניית שלא כנגד 27 הסדק. הגניית הייתה סדוקה באמצע מראשה 28 להקטן. ואילו היה באותו סדק לעב כולו פותח 29 טפה – לא היה חטאה בזכות. ולעיל 30 כאכל אחד. אבל אין בו פותח טפה – כאילו אין 31 סדק, וחשיב כאילו אחד, ומביא את 32 השומתא לבית. וקושיא ראשונה מכל מיסך 33 במקומה עמדה. ונראה כפירוש ר"ח: דמפרש 34 דהלקיט היינו תל המוטקט, ואותה הלקיט הייתה 35 חצי בתים. והמת היה בבית אתו. ואותה 36 הגניית הייתה למעלה מן התל עד לתקרה. 37 ואותה הגניית לא הייתה טמאה, שהרי בטלה 38 שם. ואם לא הייתה סדוקה – לא היה הבית אחד 39 טמא. אלא הגניית הייתה סדוקה מן התחת 40 אתי שפיר. דקתני סדוקה – לפי שהיא מצודה. 41 אבל פירוש הקונטרס לא אתי שפיר. דכיון 42 דפירש שהסדק למעלה מן הגניית – היה לו 43 לומר פתוחה ולא סדוקה. אבל לפ"ח אתי 44 שפיר. שהסדק היה מן הצד וקשרו את המקידה 45 לידע אם כי פותח טפה. ויש לנו לשומר שהאוח 46 חזר והיה עשוי לתפשט. דחזר ועשוי לתפשט 47 שיעורו פתוח טפה. ואם היה פותח טפה בבית 48 אחר טמא. ואם לאו – טודה. ונראה קשה ל"י 49 לפירוש ר"ח: ולא היה ליה למימר "על בגין" 50 אלא "על גבה". מ"ד: 51 באזנא

1 א'ן מבקעין עצים מן הקירות. קאר של הקורות המוקצה וסדורות לבקען. ולא מן 2 קורה. הישנה שבשנה היום. ומתקאה להקצה קיימא. ואפי' – אסור, וזאיל ובין 3 המשועת לא איתבן לקבץ מתחילין. ולחסיק בערימת התבן. קא סלקא דעמך מתיבנא 4 סריא. לדימתיה להקצה: **אבל לא בעצים** שבמוקצה. שהייתם עובדין שאחורי ביתו 5 ותקעם וקטעו חסתי. מוקצה – דרבה שאחורי 6 בתים. שהקצה אחורי ביתו להבטיח שם דבר 7 לאוצר. באידי ואשוחי. ארבי ארו וארז נקבה 8 שמוטקין לבקען משקין. אורזא דמילתא נקבה 9 משום סריקא דמשקא, שהתא נוחה להפשט: 10 מ"בדירות (א) שרועות באפר המיד, ולנת 11 בתוך החתום: **שפתא אחרניא**. בית החל חביב 12 כשמתא: **כל הפלים נישלין**. ואפי' מלאיט 13 לאסור. ורבי שמעון דאי. חזין מן התפר 14 הנדול. מגידה שהיא לאומקין לקען בה עצים. 15 ממוקצה מחמת חסרון פיס הוא. שלא ישתברו 16 הרצים. שהוא עשוי כסכין מלא פגמו: **ויהי 17 של שתי שיה**. החופה את הקרקע, קולטא"י 18 בלע"ז: **מתני' מפריק**. מעל לאשוחי: **ושאלין** 19 לחכם: שהן לצורך השבת. כגון שגור שלא 20 לאכול להיום: ויפקען את הפארי. כרנן 21 דאמרי (לעיל דף כ"ה). פוקקין פקק החלוק. 22 ומרדיון את המוקצה. כיון שיהא שם עומק 23 שלש אמות מים ורובם אמה על אמה. ואת 24 הפסולת (ב) שתהא שלש על שלש אצבעות. 25 כגון אם יהיה טמאה ונגעה בקטרתה: **בשפת 26 פך של חרס**. וחבירו פביו (דף כ"ה). ומורה 27 שהיא קשורה בטפח מלאין של שבת. 28 בקצה. כלי חרס: **לדע אם יש גניית פותח 29 פתח**. במקרא מפרש לה: **וקשיון**. קשר שאינו 30 של קיימא. אפילו לכתחלה: **ומרדיון 31 להתחיל על דבר הוראה**. **גמ' איבעיא** להו 32 הפרי. **מתני' וכן שלא לצורך** 33 השבת. דגבי הפרי" ביום ששמי' כתוב (במדרס 34 ל) ואם לא מפרס האדניא – שוב אינו מפרס. 35 וישאל **לצורך** אין שלא לצורך. **א' ויכול 36 לישאל** לצורך. ומשום הכי מפליג לזה מהר"ד. 37 ולא קתני מפריון ונשאלין לגרדים שהן לצורך 38 השבת. דלא קאי לצורך אלא אשאלה. בית 39 ד'ן. חכם הכי גרסי: **א' איבעיא** להו (במסכת 40 דרים ע"ג) **לצורך אחרנייהו קאי**. איתרבה 41 ואשאלה. אבל הפריה שלא לצורך – לא. 42 אלא: הפרת נדרים מעת לעת. וזה ששמע 43 בשבת: כול להפר משהחשך בתוך מעת לעת 44 של שבת: הלכך שלא לצורך לא שרינו 45 על כן. **כל היום**. עד שתחשך וחו לא ואפילו 46 שמע סמוך לחשיכה. הלכך: **אפי' שלא לצורך**. 47 שאם לא יפר כעשוי – לא יפר עדה: **לצורך 48 השבת**. אלא: הפרת נדרים מעת לעת של 49 שמיחה. הלכך: **שלא לצורך**. אבל מלא שרי 50 אלא לצורך: **להקל ולהחמיר**. בלומר, פגמיים 51 שיש שחוח גדול. ופגמיים שאינו אלא מעט: 52 **איבעיא** להו. **א' דקתני** נשאלין לנדרים שהן 53 לצורך: **כשלא היה לו פנאי**. לישאל מערב 54 שבת קאמר. ואפילו כשהיה לו פנאי: **הילכך 55 קתני**. שבייל קצון בן שני בתים: 56 תניית

41 אפילו היה לו פנאי: **תא שמע**: דאודוקין ליה רבנן לרב וזמרא ברית דרב ויא, ושרוי ליה נדריה ואף על גב דהוה ליה פנאי. **שפסקין 42 את המאור במסית וקשרו את המוקצה בגמ'". אמר רב ויהודה אמר רב: הילקיט קטנה היתה בין שני בתים, (ומימאה היתה שם).**

ובגית

קנ שבת. פרק ארבעה ועשרים – מי שהחשיך דף קנז עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזליץ)" תוספות

1 וְגִיטָה סְדוּקָה מוֹנֵחַת עַל גְּבִי. וְהַמֵּת מוֹטֵל בְּהִלְקֵטִי תַחַת הַגִּיטָה וְכִנְגְרוּ וְהִסְדֵּק וְלִפְנֵי מוֹת הַמֵּת פָּקְדוּ בְּשֶׁבֶת הַמָּאוּר בְּסִפְיָה שְׂמֵיא אִין בְּסִדֵּק הַגִּיטָה פּוֹתַח טַפַּח וְנִמְצָא הַמֵּת מוֹטֵל
2 בְּאֶהֱל שְׂאִין לוֹ מְקוֹם לְצֵאת דְרֹךְ מַעְלָה וְחֹזֵר שְׁבִין שָׁנִי בְּתִים מְבִינִים אֶת הַטּוּמְאָה לְצַד שְׁנֵי בְּמִלָּא אֲנִירוּף לְפִיכָךְ סְתֻמּוּדָה בְּכָלִי חָרַס וְגַבּוּ כְּנָגְדוּ הַמִּיֻלְקֵט וְכִלִּי חָרַס אֵינּוּ מִטְּמֵא
3 מִגַּבּוּ וְחוֹצֵץ: וְקִשְׂרוּ מְקִידָה. שְׂדֵיא רַבָּה טַפַּח: כְּגַמִּי לִידַע. אִם הִכְנַס בְּסִדֵּק הַגִּיטָה וּבְמִסְכַּת אֶהְלוֹת (פ"ו) שְׁנֵינוּ (דְּאִין) חִילּוּק בְּאַרְבָּעָה שְׁבִחוּף הַבֵּית וְטוּמְאָה מְקַצָּתָה כְּנֶגְדוּ אַרְבָּעָה
4 וּמְקַצָּתָה בְּתוֹךְ הַבֵּית בֵּין יֵשׁ אַרְבָּעָה פּוֹתַח טַפַּח לְאִין אַרְבָּעָה פּוֹתַח טַפַּח וְאֵנִי לֹא יְבֹלְתִי לְהַבִּין בּוֹ וְלִכְבִּי נִקֵּט גָּמִי שְׂרָאִי לְמֵאֲבָל בְּהַמָּה וְלֹא מִיבְטֵל לִיהַ לְהִיּוֹת קֶשֶׁר שֶׁל קִיּוּמָא
5 דְּמִנְתַּק כְּשִׁיבֵשׁ: בְּאוּנָא. כְּגִיטָה מְלָאָה מִסֵּ:
6 סְתֻעֲסֵק. שְׂלֵא לְצוּרָךְ אֵלֵא לֹאִיעֲסוּמִי בְּעֵלְמָא:

1 **באוונא** דמיא. אמבטי של מים, וכן פירש
2 בערוך: **מדירה** דמצוה דלאו
3 דמצוה מי אמור כו.
4 בפיקוק לא בענין של מצוה, כדפירש לעיל
5 בשילוחי "כל הבאים" (דף קכג). אלא דווקא
6 במדירה בענין של מצוה:

**הדרן עלך מי שהחשיך
וסליקא לה מסכת שבת**

**הדרן עלך מי שהחשיך
וסליקא לה מסכת שבת**

הדרן עלך מי שהחשיך וסליקא לה מסכת שבת

עירובין. פרק ראשון – מבוי שהוא גבוה דף ב עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזליץ)"

קבה

תוספות

1 **מבוי** שהוא גבוה מעשרים אמה יעט – הקשה מהרבני יצחק מאורלינקו שלם: דהו
2 ליה לאשמעינן הכשר מבוי ברישא. שהוא בלדו וקורה, ואם הניח למעלה
3 מעשרים – יעטע. ותרין: דתנא יצא ליה לתרתי בדיא לישנא. ממו שמתלה מתניתין
4 דסוכה: ולהכי פריך שפיר טפי בגמרא: מאי שנא גבי סוכה דהני פסולה. **סוכה** דבאורייתא

5 הני פסולה – פירש: שיש להן למיתני
6 לשון פסול. הוילי וימנהו משנה ניתנה מדה זו.
7 ואף על גב דבאורייתא שייך גמי תקנתא.
8 ולישנא באיבעית אימנא דבאורייתא גמי תני
9 תקנתא – לא אתי שפיר לפירושה. כי כגון ללשון
10 ראשון הני דבאורייתא תקנתא. ולא קאמר אלא
11 דשייך למתני בה לשון פסולה. לכך נראה לפישי:
12 סוכה דאורייתא הני פסולה. לשון ימינע
13 מדוע חזמא בעלמא. ואתי למיטעי ולמני
14 משהו לכתחלה. אבל דרבנן שפיר דמי. אבל
15 במבוי דרבנן אין לחשו. ויהיב דאמרינן פבר
16 "במז מליקין" (שבת כ"א, ב) וזו חכמה שהניחה
17 למעלה מעשרים אמה – פסולה. כסוכה שבמבוי
18 דהיא על גב דתר ותבה ויר דרבנן נקט פסולה אמנא
19 סוכה דבתייהו. אי גמי. התם לא מצי למיתני
20 יעטע – דהוה שמעע כמו שהיא דולקת יעטע.
21 וזה אתי, דאפילו למאן דאמר "דתחא עשה
22 מצוה" צריך לכמותה ולהחליקה. שלא אימנ
23 הדואה לרבוה דאז דאליקה. דבאמרינן התם גבי
24 דאליקה במבנים ותיבהו. במתקן. **דכתיב** כי
25 פתח אולם הבית – זה הפסוק אינו בשום מקום.
26 ואומר רבני יצחק: דמעט דכתיב (ויחזקאל מ"ג
27 "אולם הבית" ובקרא ארתיני שם (שם) כתיב
28 "פתח אולם הבית" ויהי כאלו נתבס בדיא חדר קרא:
29 "פתח אולם הבית" וקאמר רבנן: אי כתיב
30 אולם – דכאמרת פירושי: שלא היה חנות
31 בשום מקום "אולם הבית":

32 **אשכנז** משכן דאיךרין מוקדש – ונקטא מינה
33 שאני דוחה את השבת, ושלא יכנס
34 אדם שם בבאק שעל גביו. משמע ומשכן
35 ומוקדש גומינן מחדרי. וכן פירש קמח דהנין
36 (כ"ד, א) גבי מוקדש שפסולין בכתיבם לודים כתיבם
37 דברפיק שני דשבעות (ט"ז) מנריך רוח קרא,
38 דקאמר: וליבנות אירי אירי מוקדש וכו'. וכן
39 כסותה (ט"ז) וכונטא (ט"ז) וכונטא דוכתיב
40 ותיקין הרב רבנו נתנאל דהבא לא עריך קרא.
41 דפריך דרשה אינה אלא על הנקדש. שפסולין
42 לא היה הפסוק שפסולין אף שיהיה. הוילי אתי
43 תלוי בקדושת המשכן.

44 **שלמים** ששחטן קודם פתיחת דלתות ההיכל
45 פסולין – ואם אמרו: תיפיל ליה
46 ודנשחו קודם תמיד של שחר, ואמרינן "העולה"
47 – עולה ראשונה וימניל של שחר שני גמי
48 פתיחת דלתות ההיכל, כרתן בהימדי נשחטו"
49 (פסחים נ"ג, א) לא היה מניח שחט עד שיהיה
50 שחטין גמי שער שפתחו שני לומר: דקרא
51 ד"העולה" חוקק בהקטרה איירי, ולא בשחטה
52 אי גמי: למעלה ולא לעכב. כדאמר בדיא בית
53 ה"לחלכלת" (מתנות ט"ט, א) והא דהניא
54 בתוספתא: כל הבודים ששחטין למידיל של
55 שחר או עיבאן ארזי תמיד של בין הריבס
56 פסולין – היינו מדרבנן. אי גמי הבא איצטרין
57 בשפתחו דוחו ונתגלו.

58 **בין**
59 דהוא
60 וכן כבר
61 וכל
62 וכן כבר
63 וכן כבר

1 **משנה** מבוי שהוא גבוה – שתינו את הקורה למעלה מעשרים אמה. וקורה זו
2 להחיר לטלטל לתוכה באה, ודמאורייתא איתסר הוצאת רשות הרבים
3 בשבת. ומה היא רשות הרבים – טרטיא ופולטיא גדולה. כדאמרו ברפיק "ציצותא"
4 חבת" (שבת ג, ט) שרומין לגדלי מדבר. דכל מיילי דשבת ומשכן גומרינן, ועגלות של
5 ליום ברחוב שש עשרה אמה אילי, וברבן
6 ב"הוריקן (שם ע"א.) הלקך לא היה רשות
7 הרבים בציור משש עשרה אמה רוחב,
8 ומפולש משני ראשין, אבל מבוי קצר הוא,
9 ואינו רחב שש עשרה אמה. ואינו גמי רחב הוא
10 – אינו מפולש, אלא ראשו אחד פתוח
11 לרשות הרבים וראשו אחד סתום. דאי היה
12 מפולש – לא הוה משתרי בקורה. כדאמרינן
13 בגמרא ויכול דלא רשות הרבים הוא – שרי
14 לטלטולי ביה מן התורה בלי שום תוקן,
15 ורבנן גזרו עליה משום דאתי לאיחלוףי
16 ברשות הרבים, ושיריהו בתקנתא דלחו או
17 קורה. ודלחו ויבטיא – ולא ליתו לעשרי
18 רשות הרבים גומרינן. ימעט – ושאלו ומשמני
19 מפרש בגמרא. והריבב מעשר אמות ימעט –
20 דהוה שיעור רוחב סתם פתחים. ועפי מוכי
21 לא מיקר פתח אלא פריה, ואנן בעינן פתח
22 וצריך לנעוץ קנים למעט רוחב כניסתה,
23 ולהתמנהל על עשר או על פתח. צורת
24 הפתח – לוח מיכן ולוח מיכן וקורה (ס"א)
25 (וקנה) על גביהן. **מרתין תקנתא** –
26 דהני "מעטע" ולא תנא "פסולה" סוכה –
27 שדמנא דהני דאורייתא, כדאמרינן התם
28 מ"למעט דיער ודוחיכס". **מבוי** –
29 הוילי וברב מימות משנה ניתנה מדה זו, ובאו
30 בחכמים לפישי כך שאם לא עשה כן פסולה
31 שייך למיתני בה לשון פסולה. ואף על גב
32 דמתיבה בה תקנתא. כל כמה דלא נתקן לה
33 – אקריא פסולה. מבוי – דכל עיקריה
34 דהוה רבן או לא שייך למימר בלי לשון
35 פסולה, שחרי כאן ותחלו לרחרחר עסקי
36 מבוי ותורתו, ותאי "פסול" שייך למימר
37 אבתי לא הוהינן רבנן שיעריה רבבי,
38 דלינתי: אם לא עשה כן – פסול. דאורייתא
39 גמי תני תקנתא – בעלמא. מבוי ארתיני
40 דנפיש מיליה – דקתני התם. ושאלו לה
41 שלש פדנות. שאינה גבוהה עשרה
42 ושמתה מרובה מצולתה. **מבוי** ותי פסולה
43 – הדשתא מצי כילי ותני לוח כולוה כחדא.
44 דאי היה תני תקנתא לא הוה מצי לערובינהו
45 ולמתנהל. דבשניא תני שלש פדנות – בעי
46 למיתני נעשה. לוח דופני, ובשניא גבוהה –
47 בעי למיתני יבינה, ובשחטה מרובה
48 מצולתה – וסיק על סכבה. והא דקרא
49 לעולם: שנה אתו לתלמודי דרר קורה
50 (פסחים ג, א.) אהל מועד – הוא ההיכל,
51 ששה היה נתון מנחב החדב והדשחן
52 והגומרת, ובכבלוה כתיב "אהל מועד". וכן
53 סברי – קדשת אולם לאו בקדשת ההיכל.
54 וכל עבודת השמימות באהיכל אי הוה עבדי
55 להו באולם שלמינו, לא מתחברש. הלקך לא
56 מיקר "אהל מועד", ולא אשכנז קרא דליקרי
57 לפתח דליה "פתח". אל פתח אולם –
58 אלמא פתחא אקרי. הביה הפתח לאלוה –
59 ודוח היכל ותני – פתח אהל מועד במשכן שיהי מדובר בתיב, ושם לא
60 היה אולם. ופתח היכל עשר אמות הוא דגובה, שהקרישם לא היה אלא עשרה אמות
61 גובהן. שלמים ששחטן – שחריהן, קודם פתיחת דלתות ההיכל – פסולין. הא במשכן בתיב – ובכתיב שלמים מן לוח, ובכתיב בתיבם – וכשנאמר מוקדש זה כבר
62 הוקם המשכן, שחרי בתורת כתיבם ובכל, וכל אותו הספר באהל מועד נאמר, בכתיבם (ויקרא א') "ויזכר אלו היום מואל מועד". ועל אלה משכן היה מנטיח עת, אם לא
63 על המקדש.

64 **הוא**
65 וכן כבר
66 וכן כבר
67 וכן כבר

68 **שהוא גבוה למעלה מעשרים אמה** – ימעט, רבי יהודה
69 אומר: אינו צריך. והריבב מעשר אמות – ימעט. ואם
70 יש לו צורת הפתח, אף על פי שהוא רחב מעשר
71 אמות – אין צריך למעט. **גמרא** תנן התם: סוכה
72 שהיא גבוהה למעלה מעשרים אמה – פסולה, ורבי
73 יהודה מכשירה. מאי שנא גבי סוכה דהני "פסולין" ורבי
74 מבוי תני תקנתא? סוכה דאורייתא – תני פסולה, מבוי
75 דרבנן – תני תקנתא. ואיבעית אימנא: דאורייתא גמי
76 תני תקנתא, אלא: סוכה דנפישין מיליה – פסוק ותני
77 "פסולה", מבוי דלא נפישין מיליה – תני תקנתא. אלא
78 רב יהודה אפרו רב: חכמים לא למדוה אלא מפתחו של
79 היכל, ורבי יהודה לא למדוה אלא מפתחו של אולם.
80 **תנן**: פתחו של היכל גבוה עשרים אמה ורחבו עשר
81 אמות, ושל אולם גבוה ארבעים אמה ורחבו עשרים
82 אמות. ושנייהו מקרא אחד דרשו: "ושחטו פתח אהל
83 מועד". דרבנן סברי: קדשת היכל לחוד, וקדשת אולם
84 לחוד. וכי כתיב: "פתח אהל מועד" – אהיכל כתיב.
85 ורבי יהודה סבר: היכל אולם קדשה אחת היא, וכי
86 כתיב: "פתח אהל מועד" – אחרויהו אות היכל, וכי
87 ואיבעית אימנא: לרבי יהודה גמי קדשת אולם לחוד,
88 וקדשת היכל לחוד. והכא תנינו מביא רבבי יהודה –
89 דכתיב: "אל פתח אולם הבית". ורבנן אי הוה פתח:
90 פתח אולם הבית" – היתו הפתוח לאלוה. ותאי פי
91 כתיב היא במשכן כתיב: אשכנז משכן דאיךרין מוקדש,
92 ומוקדש דאיךרין משכן. דאי לא תימא הכי – הא דאמר
93 דלחות ההיכל – פסולין, שנאמר: "ושחטו פתח אהל
94 מועד". **בין** שפתחו, ולא **בין** שחטו עילום. ותאי פי
95 כתיב תהיה במשכן כתיב! אלא אשכנז קרא דליקרי
96 משכן, ומשכן דאיךרין מוקדש. בשלמא מוקדש דאיךרין
97 משכן – דכתיב: "ונתת את משכני בתוכם". אלא
98 משכן דאיךרין מוקדש מנלן? אימנא מוקדש: "וישאו
99 הקהלים וישאו המקדש והקימו את המשכן עד בואם"
100 הוא

101 **הוא**
102 וכן כבר
103 וכן כבר
104 וכן כבר

105 **הוא**
106 וכן כבר
107 וכן כבר
108 וכן כבר

109 **הוא**
110 וכן כבר
111 וכן כבר
112 וכן כבר

113 **הוא**
114 וכן כבר
115 וכן כבר
116 וכן כבר

117 **הוא**
118 וכן כבר
119 וכן כבר
120 וכן כבר

קבו

עירובין. פרק ראשון - מנבוי שהוא גבוה דף ב עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזולץ)"

1 **בין** לרבנן ובין לרבי יודנה לילפ מפתח שער החצר - ארוחבה פריך, כדפרשש בקנטוסר.
 2 א דאגובהה אל מצי פריך, כיון דאשכחן דאיקרי פתח היכל ועודה דרדה ביהו עשרים. ועוד:
 3 א אגובהה פריך לא היה משני מרזי פתח שער החצר איקרי - דכל שכן לא איקרי "פתח"
 4 יתור ממשיח, דשער גדול מפתח. ולא ארוחבה פריך, ולילפ משער החצר רדה רוחב
 5 עשרים. כדפרשש דאיקרי אף על גב דשלשה
 6 עמודים ותי עמודים ברוחב הפתח כדמוכחי קראי א
 7 מכל מקום אתא ארובי ארובי גיסא ודחאי גיסא גיסא
 8 ומגביל גיסא (ג.ו.) כדאמר לקמן (ז.ו.) דכתיב "דפתח
 9 שער" - איקרי, "פתח" טמא - לא איקרי. ואף
 10 על גב דברפשת במדרס סני מעינו דאיקרי נמי
 11 "פתח" טמא - אין לחוש. והואיל ובשאר מקומות
 12 איקרי "פתח" שער, וכעין זה מצונו דאיקרי נמי
 13 רבי' (מנחות לז.א.) דקמאר מעינו נימן שקברת
 14 יד, דכתיב "וי ישת אבוי ד ימינר. ואיקר. יד" -
 15 נימן - איקרי, "יד" טמא - לא איקרי. אף על גב
 16 גב דברס הכתיב "ויתמוג יד אבוי".
 17 **ואיבעית** איתא כי כתיב - חמש עשרה
 18 אמות גובהה רוחב דכתיב, אבל
 19 ברוחב אין שיעור מפורש, ואפשר שהיה הפתח
 20 רחב עשר א אמות. ורבי' גרסי דרבי' משה מנחם
 21 ולמעלה. היינו רבי' יוסי דברפך קרש קרשים" (פ'
 22 נבוחס נג.ו.) דאמר: מרחב גובהו עשר אמות. ו'
 23 שנים כארבע. והקלעים סוכי חמש עשרה. שלא
 24 יתן יתן ועוד ועודו בידו וכל העם רואין
 25 אותו. והא דכתיב לקלעים קומה קומה בראש
 26 היינו משפת מנחם ולמעלה. והא דכתיב במנחם
 27 (שבת מ"ח.) "ושלש אמות קומתו" - היינו משפת
 28 סוכי ולמעלה. ורבי' יודנה פליג הנה, "דבומן
 29 שלש אמות" - ורבי' כמבתי, והקלעים יתן
 30 חמש. והאי שנייה בריה דרובא לא קלעים לרבי'
 31 יודנה אלא רבנן. דלרבי' יודנה חמש עשר
 32 עשרה אמות לאו גובהה כתיב. אמאי טמא
 33 פריך? שאני פתח החצר רדהו ליה צורת הפתח
 34 ש"הכלכותא ותי עבדו ותי עמודים שהקלעים
 35 מלוי' בהו ותי שומר דאמר לקמן (א.א.) וצורת
 36 הפתח שעשאה מן העד לא עשה ולא כלום.
 37 ועוד: והאי שנייה מרזי. דאילבא דרבי קמינן ורבי'
 38 חצר עריך למעט, אף על גב דאתי ליה צורת
 39 הפתח ולחכי בני. כי פריך בסתור. ורבי' יודנה
 40 מפתחו של אילום נגמ' אה' תנן כי ולא פליגי רבי'
 41 יודנה. ולא משני שאני אילום רדהו ליה צורת
 42 הפתח - משום דאילבא דרבי קמינן. אף קשה
 43 דקראי מוכחי דברוחב כתיב וטראה לרבינו יתגח
 44 כי אברסו ומשמעו ליה וירחב ומשני אמות
 45 ימנע - אפילו אלא נגמה אלא חמש עשרה פריך
 46 דהכי דאנוי הוה אלא חמש עשרה ילפפו מפתח החצר.
 47 דאפילו רוחב עשרים הוי פתח. ואין ראה
 48 למקשה דרפח שער איקרי - כיון דתתן לך
 49 כן. ועוד: דפתח מרזי סני מעינו דאיקרי טמא
 50 ואתי שפיר דגרס בכל הספרים מה לחתן גבה
 51 חמש ברוחב עשרים. ומשני: דאפילו ותי "פתח"
 52 איקרי והואיל ותי על כל כן. והא איקרי
 53 בפרשת "במדרס סני" "פתח" טמא - אין לחוש, כדפרשש לעיל. ואיבעית איתא: קלעים
 54 חמש עשרה אמה גובהו רוחב דכתיב. כלומר: קראו ד"דוקיה" רדהו ותי על כל כן.
 55 נמי כתיב. דכתיב "קלעים חמש עשרה אמה אל בחקן וגו'" וכתבי' "ולחוף השנת מזה ומה לשער החצר". והשתא, אי לאו דקראי ולפניו גובהה כתיב - לא הו' צריך לכתוב מזה
 56 ומה לשער החצר. ותי דבר פירש עד אחד. אלא ודאי קראי קמא איירי בגובה. והא דכתיב בקרא קמא: "עמודים שלשה" ומשמע דארבוחן קאי - יש שומר דארבוחיה קאי. והו' ע'
 57 דמקשה הו'א קראי ד"רומתו": "חמש עשרה אמה קלעים". ומתוך אכתיב קראי ד"דוקיה" "קלעים חמש עשרה אמה אל בחקן". וגם ב' אישי סגידו החלומן הו'א למעלה "ולכתב השנית
 58 מזה ומשה" ד"דוקיה", ולא מ"רומתו": שהוא אצל הפסוק שש"א חלחלה. והיינו "ולכתב השנית חמש עשרה אמה קלעים". והו'א בשביל שחורין בזה הפסוק. והשתא והאי רואי
 59 חזק ונבא בך כן, כדפרשש דקראי "שער" ומתחלה לא חקשה אלא לה חקשה חמש עשרה אמה קלעים דאיקרי "שער" בגובהו גובהו מנחם

1 **הו'א בארון כתיב** - שהוא שמו בני קות. ועל שם שהו' מקודש משאר המשאות
 2 קרוי "מקדש". לילפו מפתח שער החצר - ארוחב פריך, דתנן כמנתיקין: וירחב
 3 מעשר אמות ימעט. הא שכתבן פתח חצר רדו עשרים רוחב, ואיקרי "פתח", וכתבי':
 4 "את קלעי החצר ואת מסך פתח שער החצר" בפרשת נשא כתיב. אבל אגובה
 5 ולמיסלפ בגובה יתור ממשיח אמות - א'
 6 מצי פריך, והא שאכתבן פתח החיצול רגובה
 7 עשרים ואוק קרי ליה "פתח". והוא חצר
 8 המשכן - ארוחב אמה - והא דכתיב
 9 "חמשים בתמישים" בפרק שני (ג.ב.) מפרש
 10 לה, ופתחה באמצע רוחבה וסומנו בקלעים
 11 חמש עשרה אמה מצד זה של פתח והמש
 12 עשרה אמה מצד זה של פתח. ושאר עשרים
 13 אמה רוחב באמצע. וכתבי': "חמש עשרה
 14 אמה קלעי לרביק, וכתב ויהי צידו של פתח.
 15 מה לחתן - גובה חמש עשרה אמה קלעי
 16 החצר סביב לא היה גובהו אלא חמש
 17 כדכתיב (שמות כו.) "וקומה חמש אמות".
 18 בגובהה הוא רבתי' - שגובהה הקלעים
 19 המרווחות מזה ומה לפתח חמש עשרה אמה
 20 יתור משאר קלעי החצר. רדו' לוח גובה
 21 עשר אמות ולרוחב לא ינתנה משה - הואו -
 22 חמש אמות. קלעים קלעים למפתח - למשה
 23 מאותן חמש עשרה עשרתו מזה ומה לפתח.
 24 ולרוחב חמש עשרה אמה קלעים.
 25 ועליתן ויתוספו חמש עשרה גובהה משה
 26 עברי הפתח רדו' לוח עשרים. לישנא
 27 ארבעה בגובהה רוחב - דגובה כל
 28 קלעי החצר ביבש עשרה אמה. אבל
 29 לרוחב הפתח לא למדנו שיעור. ולר' לישנא
 30 גרסינן במסכתא: ההוא משפת מנחם ולמעלה.
 31 שהמנחם גבוהו עשר ודקלעים גבוהות ממנו
 32 חמש. והוא לוח חמש עשרה אמה קלעי ית
 33 כהן עומד עליו ועברוה בידו וכל העם רואין
 34 אותו מבחיץ. ושחורין משעתי, חזק עיקר. כן
 35 מפרש ברוחב פריך "קלעים קרשים" (ג.ב.).
 36 והמפרש לשון ראשון טועה הוא. שהיה סבור
 37 דמאן דפריך לילפ מפתח שער החצר -
 38 אגובהה פריך, למיפלפ לגובהו יתור מחמש
 39 אמות, ומשום הכי אחדו ארוביהו פתח
 40 החצר בגובה עשרים. ולא פליגי רבי' יודנה
 41 * ואי אמלס נמר לכישר ברוחב עשרים. @
 42 **ותני** רבי קפרא - במלתייה דרבי יודנה, @
 43 מאה אמה. בשלמא לרבי קפרא - איכא
 44 למישר לרבי יודנה מאולם נמר, אלא במשך
 45 בגובה מארבעים. והא דתני רבי קפרא מאה
 46 גומא נקט, משום דאבשר רבי יודנה
 47 ביהוה משערים ומשעלים נראים לרבי קפרא
 48 וגמא. ונקיט במלתייה דרבי קפרא אמתייה לרבי -
 49 דמאן לעיל רבי יודנה לא פליג אלא מפתח
 50 אולם, הא מתניתא דלקמיה אטעתייה.
 51 פתיחא דרבי' - ענה סמוך מלכיס ברוחין
 52 הרבתי' לחי' - ענה סמוך נעין אצל כותל
 53 האחד בראשה לא תהי' צורת הפתח - להכשיר רוחבו ביותר מעשרה.
 54 **ל**

60 **אמר** פליגי רבי ברבייהו - משמע ולעולם מפתח אולם נמר, ומכשיר ער רוחב עשרים. וקשה. דלקמן (ו.א.) אמר דרבי' מכשיר רבי יודנה אלא עד שלש עשרה אמה ושליש. **עד** ארבעים
 61 וחמשים אמה - אין לחקשוקה השתא חמשים שער, ארבעים מוכני' דאיכא למימר: ארבעים וחמשים כדמוכחי אנשי. כדמשמע בפרק "מפריך" (נשב כרוב.) **לכילפן** לוחות
 62 דכתיב - אבל עב' רב דבאחל מרזי שדהו נמי הפתח רחב עשר אמות, ואפילו הכי קרי ליה "פתח". היינו משום דהא הוה גבה אלא עשר. אי נמי: על גב רוחב אילן מרזי ללוחות
 63 בזין קראי "פתח", שרדו דהו' פרוץ במלואו ולא הוה גיפופי. **אלא** משהו לא תהי' ליה צורת הפתח, אבל אל תהי' ליה לוחות לא פתח. והואיל ואתי ליה ללוחות
 64 ותי נגלותו רדו'א מנתיקא מעליתא. ולא שריך נמי למפריך ולכילפן צורת הפתח. וצורת הפתח לא הו' אלא משהו נו בעלמא. אבל האי פריך שר, ולא תהי' ליה צורת הפתח. דאי
 65 הוה קרי "פתח" אף כשדול ביותר - על ידי צורת הפתח לא לעשושהו שוה לאולם. **מיד'** הוא טעמא אלא לרבי - ואף על גב דברייא נמי מגדה מהיכל, איכא למימר דפליגא
 66 דהא מחציתא קאי. אי נמי: לא נקט והכל אלא לסימנא בעלמא, כדאמרנן בסמוך.

עירובין. פרק ראשון – מבני שהוא גבוה דף ג עמוד א – מתוך מהדרות "אבן ישראל – שטיינזולץ" קכט

חוספות

1 **ר"ב** נחמן בר יעקב א סבירא ליה את דרבה בר – לרבה נופח הוה מיה למיפקר, דאית
2 ליה פרסוקין (ג.כ.ג) דקורה משום היכרא. אלא מושב דרבה נחמן מפרש בהדיא ודפליגי
3 בהכי, פריך למה ליה לאפילויה בתרת. **א** קלשת חוי לה תמנה מרובה מצילתה –
4 מפריכי רבני יעקב, תמנה מרובה מצילתה על ידי שיבא הרוח ויפור, עד שתתא תמנה
5 מרובה מצילתה. דאי על ידי קלשת לחודה
6 תתא תמנה מרובה – הוה משיכור לא כלישנא
7 כשר; דהא דאי אין סכך פסול מעשה בחדי כי
8 כשר; באמרין פסוקה (ג.כ.ג) בדי העשרה סוכת
9 תחת האילן. וקשיא; דאמר פרק קמא דסוכה
10 (ה.א.) היתה נבונה מעשרים אמה. והוצין דורידן
11 בתוך עשרים, אם צילתה מרובה מתמנה –
12 כשרה, אם לא – פסולה. ואמאי שרידה הוה
13 דאי קלשת ליה. יפלו והוצין למטה וללישנא
14 בתרא דרבא – אתי שפיר, ולרבא מפרוקי נמי,
15 דנפרש משום דסוכה דיהוה היא גבא למיכרב –
16 אתי שפיר, דבני הוצין איכא למינה דורידן
17 קשה למטה, דליכא למיגור מדי. אלא לרבינא
18 דהבבלי, דמשום דמשום סוכה דאורייתא פסולה
19 משום אם קלשת בר, ריש לומר. דהתם מיירי שיש
20 הרבה הוצין, שיכולין להתקיים קבל על ידי
21 סוכה. ועד נטל לומר. רבא דאי קלשת ליה
22 דהוה תמנה מרובה על ידי קלשת לחודה, ומצריך
23 לסכך דלמעלה מעשרים, וללישנא בתרא דלא
24 חשיב כל כן סכך פסול, הואיל חווי סכך כשר –
25 אתי דהוה למטה מעשרים. אבל קשה; דבני הוצין
26 אמרין ואם לאו פסול, וללישנא בתרא דרבא
27 מנשיטין אפילו תמנה מרובה מצילתה מיה
28 קשה. ואמאי נהיא. אם נמי בני הוצין שי לפסול
29 יותר, הואיל אנארים גלוינים והתחנותיה
30 ביה. דאי קלשת – יפול הכל. **אמר** רבה במבוי
31 פסול – לא רבסינ דרבי, דרב וליק מפתח של
32 דהוה חלו עולו עשרים.

חלל
דאי אשמעינן גבי סוכה – בהא קאמר רבי יהודה, פיון דלישיבה עבדא – שלטא ביה עינא.
אבל מבוי, דלדילויק עבד – אימא מודה ליה דרבנן. ואי אשמעינן בהא – בהא קאמר רבינא, רבנן,
אבל בהא – אימא מודה ליה דרבי יהודה, פירא. וקשיא. מאי אכלמלא? רב קאמר בריה דרבא בר
אבהו אמר: קיני. פי' אתא רב דמיא אמר, אמרין כשמיא? פסקו דארזא. פסקו דארזא פסקו
דארזא – כל שבן קיני, מאן דאמר קיני אבל פסקו דארזא לא. ומאן דאמר פסקו דארזא מאי
משמא – משום דנפיש משכיבה, ותא סוכה דנפיש משכיבה, וקאמר רבנן דלא! אלא: פיון דקא
חשיב – אית ליה קלא. מקצת קורה בתוך עשרים ומקצת קורה למעלה מעשרים, מקצת
סכך בתוך עשרים ומקצת סכך למעלה מעשרים, אמר רבה: בכווי – כשר, בפסוקה – פסול.
מאי שנא בככווי דכשר – דאמרין קלוש, סוכה נמי לימא קלוש! אי קלשת תויה לה חמיתה
מרובה מצילתה. הכא נמי אי קלשת – תויה לה קורה הנפילת בריה. אלא: על פירוש נעשו
כשפודין של מחבת, הכא נמי: על פירוש נעשית צילתה מרובה מחמתה! אמר רבא מפרוקיא:
סוכה דליחוד היא – לא מרובה, מבוי דלרביס – מרובה אהרדי. רבינא אמר: סוכה דאורייתא היא
35 – אהמיווה לה רבנן, רבנן – לא אהמיווה ביה רבנן. רב אמי בר מננה מתני' ליה
שמעא דרבה אפכא: אמר רבה: בככווי – פסול, בפסוקה – כשר. ומאי שנא סוכה דכשרה
38 – דאמרין קלוש, בככווי נמי – לימא קלוש! אי קלשת תויה לה קורה הנפילת בריה. הכא נמי
39 אי קלשת – תויה לה חמיתה מרובה מצילתה! אלא על פירוש נעשית צילתה מרובה מחמתה,
40 הכא נמי: על פירוש נעשו כשפודין של מחבת! אמר רבא מפרוקיא: סוכה דליחוד היא –
רמי אנפשה ונוכר, מבוי דלרביס היא – סככי אהרדי, ולא מרובה. דאמרין אינשי: קרדא דבי
42 שותפי לא חמימא ולא קרדא. רבינא אמר: סוכה דאורייתא – לא בעי חייוק, מבוי דרבנן –
43 בעי חייוק. מאי תויה עלה? רבה בר רב יוחנן אמר: זה וזה פסול. רבא אמר: זה וזה כשר.
הלל

1 לא תהיה ליה אמלתרא – לאשבורי גבוהו יותר מעשרים לקמן מפרש מאי
2 אמלתרא, והכא תני דמהניא של מילה – עץ שגורילין בו מליץ, והם נעפים, ובלעז
3 *גלאש. אלתא אמר רבי אילתא בו – השתא קא מסיק לבריכה, דאשכחן דמהניא
4 אמלתרא אליבא דרב, ומעיקרא לא שבקה לאסוקי למלתיה עד דסתר ליה
5 לחיובתא. רחבא איבעק – אם היתה קורה
6 רחבה ארבעה טפחים, אף על פי שדא דקה
7 ואינה חוקה לקבל ליה – כשרה. דהא דתני
8 במתניתין (ג.כ.ג) בריאה חבי לבק אריח
9 – כשאנה רחבה ארבעה טפחים קאמר. ואם
10 יש לה אמלתרא בו – תרות מליץ קאמר רב.
11 ולקלא. אמר רב יוסף – הא אמלתריה
12 דאיתנה מעשה שדיה – לא בר אמרבי
13 דתקיש דרב אדרב, אלא מתניתא היא.
14 ותקיש לרב – הא חזין קאב הבא לגמרי
15 רבנן מליץ, כלב כרמקני דאמלתרא מהניא. ל' 8
16 אמא מרבה – הרימני מיכן באילו שחקתי
17 ולא אמרתו דבר. וזה מתנייתא פי' לא קשין
18 אחרדי – דהא תניא לעיל בריאה מבוי
19 שהוא גבוה מעשרים יותר מפתחו של היכל.
20 אלתא: רבנן מרתם גמרי. תניא היא – נתן
21 דלעיל ודסבירא ליה דרבנן מהיכל גמרי,
22 ואלמלא לא מתניא. והאי תנא אמלתרא
23 סביר לא מהיכל גמרי. לודי נמי תנא היא
24 – ואזא תנא דלעיל אמרי. בלא רב – אי
25 לא הוה מפרש בר למתניתא קמייתא. וליק' 17
26 מינה דרבנן מהיכל גמרי. מתנייתא אחרדי
27 לא קשין – דרבן ליהויה מתניין וכן לוח
28 מתניין אמלתרא. קורה רבנן מעמא מאי
29 – בעו תוך עשרים אמה. משום חוכר –
30 ולחיו אינשי, וליעד דתקנתא עבד, ולא
31 לית לאילופי ברשות הרבים. ומשום חבי
32 מרובה אמלתרא. דכוין דמיסבילי בה אינשי
33 אפילו למעלה מעשרים אמה – איכא
34 היכרא. ותא דקני – במתניתא קמייתא
35 יותר מפתחו של היכל לא גבויר מרתם.
36 אלא סימנא בעלמא נקט, שלא תחליף גירסא
37 דעריש ותאמר דלמעלה מעלשים א'
38 מארבעים, היא פחה היכל סימן בידי. א'
39 כבירא ליה תא ריבה – ודעמייהו דרבנן
40 סוכה נמי משום היכר. לפה לוח – לרבנן
41 ולרבי יהודה לפלוגי בתרוי. מבוי דלחיוק
42 עבד – כלומה: התמולך אינו מבט למעלה.
43 קני – כגון קני עפות, הוי בולטין מתחת
44 האולם למעלה מעלשים (מ' טפחים). פסקו
45 דאריא – כולנסת של ארז ארוך תחובין
46 בכותל, ואידי דנפיש משכיבה ארוך דיהוה חוה
47 ליה אינשי ואיכא היכרא. מאן דאמר
48 פסקו – איכא היכרא למבוי. כל שבן קני
49 – דאריא דכשרי, ומלתא דתמימה היא
50 מסתכלי בהו אינשי, וחוו לקורה. מקצת –
51 עובי קורה בתוך עשרים ומקצת למעלה,
52 וכן עובי סככה של סוכה קלוש – רואין
53 כאילו ניטל אותו העובי הוצא למעלה,
54 ותתא קורה דקה. הנפילת בריח – שריה
55 שיערה חכמים בריאה כדי לקבל אריה, ואי
56 לא יכרי – שדי ליה זיקא. הלכך לא חשיב
57 לא סוכה – הוצנן דמשחקיל מקצת עובי
58 הסכך הנכנס לתוך עשרים וקימנא כולה
59 למעלה מעשרים. מרביי אחרדי – שאם
60 תרקב תחנותה של קורה ותעמוד כולה
61 למעלה מעשרים אמה. מתקי ליה. אלא –
62 אמאי מוכשרת בסוכה, משום דעל כרדך קורה השתא צילתה מרובה מתמנה דהא רואין הוא דאמרין ולא שקילנא מינה מדי. הכא נמי – חשוב אתה כשפודין כבידי, דאי
63 נמי קלשת – לא שדי ליה זיקא. דהא לא מדי שקלת מינה. אלא רואין הוא דאמר.

1 חלה סוכה תנן - והא דאמר מביה (זא) הוציץ וירדן לתוך עשרים - לאו דווקא, ואנב
2 תבטק למעלה מעשרים - נקט נמי בתוך עשרים, כלומר: בתוך הכשר עשרים.
3 **תניא** דמטייל לך - דף גב דהכלל באמת בת ששה, אבל ארבע אקא, דאית ליה לקמן
4 דשל מבוי נמי באמת בת ששה, על גב דרוך עצבות - שבתא של ויחבל נמי עצבות היו.
5 אי נמי אפילו לאבי - לסימנא עלמא על גב עצבות -

1 חלל סוכה תנן - עשרים אמות שהוחזרו: בין במבוי בין בסוכה - אחללה קיימי,
2 משפת עשרים ולמטה - משמע שיהא עובי הקורה בתוך עשרים, **הא קא משמע**
3 לן - דשיעור שנתנו חכמים למטה מעשרה טפחים אחלל קאי, כשיעור שאמרו
4 בעשרים למעלה, והכי קאמר מתניתין: מניח את הקורה משפת עשרים למעלה, וכן
5 למטה אם בא לעשותו נמוך - מניחה עשרים

6 לענין אמות, אבל מכל מקום מיהו, מובן שהיה ל
7 חללו עשרים אמות דיהו - הכי נמי מבוי
8 באמות דיהו, **באמת** דאמר בארבעה -
9 פירוש: ומשהו יותר, דאף פחת פחות מארבע, ואי
10 לא היה משהו יותר - אם ען אל דהי ארבו יותר
11 על רחבו, והאישו יותר - לא יבא רב כלזו וקרה, כדאמרין
12 לקמן (הא), ואף על גב דאבי גופה אית ליה
13 לשמן (קמן) דמשך מבוי בארבע אמות - הכי
14 אליבא דרב נתנן קאמר, ולהי לא סבירא ליה
15 **והא** איבא רשעין דלקולא כו' ברבנא דאמר
16 כרס הוי - ואם תאמר: הא איבא הא דנתן
17 במסכת אבות (פ"ד דאבי גופה גרר, שפיר
18 ועשר עשרים אלו אינם - לא ישאר שריד מנג
19 הפרצה אסורו ויש לומר: דרוב אמות קאמר.
20 **ברבנא** דאמר: כרס הוי - אף על גב דרבנן
21 מוריס דהי רוב כרס היבא דכי נאמר רובא אית
22 האמצעים כאילו אינם - לא ישאר שריד מנג
23 טפח ואתה יצאנה נגב, אביי לא איירי אלא
24 באמות שהחזירו בפירוש, ולא באמות המתמעט
25 ממכלל בדיקה, **כל** שנתן אמות הבנים אמת
26 בת ששה, לא איירי בהך דרביהי, כגון אמה
27 יסור ואמה סובב.

6 **חלל סוכה תנן, חלל מבוי תנן, חלל אמר ליה רב פפא**
7 **לרבא:** **תניא דמטייל לך, מבוי שהוא גבוה מעשרים**
8 **אמה ויתר מפתחו של היכל - ימעט, והיכל גופו -**
9 **חללו עשרים, איתוביה רב שמי בר רב אשי לרב פפא:**
10 **ביצד דהו עושה - מניח קורה משפת עשרים ולמטה.**
11 **אמאי "למטה"?** והא "למטה" קהני? **אף מישמע**
12 **לן: דלמטה פלמגלה, מה למעלה - חללה עשרים, אף**
13 **למטה - חללה עשרה, אמר אפי' משמיה דרב נתנן:**
14 **אמת סוכה ואמת מבוי - באמה בת המשה, אמת**
15 **פלאים - באמה בת ששה, "אמת מבוי - באמה בת**
16 **המשה", למאי חלקתא - לגובהו ולפריצת מבוי, והא**
17 **איבא מישך מבוי בארבע אמות דלקולא: כמאן דאמר**
18 **בארבעה טפחים, ואיבעית אימא: בארבע אמות, ורוב**
19 **אמות קאמר, "אמת סוכה באמה בת המשה" למאי**
20 **חלקתא - לגובהה ולדופן עקופה, והא איבא מישך**
21 **סוכה בארבע אמות, דלקולא, דתניא, רבי אומר: אומר**
22 **אני, כל סוכה שאין בה ארבע אמות על ארבע אמות**
23 **פסולת! - ברבנא, דאמר: "אפילו אינה מתחלת אלא**

19 ראשו ורובו ושלקונו", ואיבעית אימא: לעולם רבי הוא, ורוב אמות קאמר. "אמת פלאים
20 באמה בת ששה", למאי חילכתא - לקרחת הפרס ולמחול הפרס. דנתן: קרחת הפרס, בית
21 שמאי אומר: עשרים וארבע אמות, ובית הלל אומר: שש עשרה אמות. ומחול הפרס,
22 בית שמאי אומר: שש עשרה אמות, ובית הלל אומר: שתיים עשרה אמות. איזו היא
23 קרחת הפרס - פרס שתרב באמצעיותו, אין שם שש עשרה אמות - לא יבאי ורע לשם,
24 היו שם שש עשרה אמה - נותן לו פדי עבודתו וזרע את המותר, ואיזו מחול הפרס -
25 אין שם שתיים עשרה אמה - לא יבאי ורע לשם, היו שם שתיים עשרה
26 אמה - נותן לו פדי עבודתו וזרע את השאר. והא איבא רצופים בארבע אמות דלקולא,
27 דנתן: פרס הנתניע על פחות מארבע אמות, רבי שמעון אומר: אינו פרס, והכמים אומר:
28 פרס, ורואין את האמצעיים כאילו אינם! ברבנא, דאמר: היו פרס, ואיבעית אימא: לעולם
29 רבי שמעון, ורוב אמות קאמר, ורבא משמיה דרב נתנן אמר: כל אמות באמה בת ששה,
30 אלא חללו שוחקות והללו עצבות. מתיביי: כל אמות שאמרו חכמים באמה בת ששה, ובלבד
שלא

20 חלל סוכה תנן - והא דאמר מביה (זא) הוציץ וירדן לתוך עשרים - לאו דווקא, ואנב
21 תבטק למעלה מעשרים - נקט נמי בתוך עשרים, כלומר: בתוך הכשר עשרים.
22 **תניא** דמטייל לך - דף גב דהכלל באמת בת ששה, אבל ארבע אקא, דאית ליה לקמן
23 דשל מבוי נמי באמת בת ששה, על גב דרוך עצבות - שבתא של ויחבל נמי עצבות היו.
24 אי נמי אפילו לאבי - לסימנא עלמא על גב עצבות -
25 לענין אמות, אבל מכל מקום מיהו, מובן שהיה ל
26 חללו עשרים אמות דיהו - הכי נמי מבוי
27 באמות דיהו, **באמת** דאמר בארבעה -
28 פירוש: ומשהו יותר, דאף פחת פחות מארבע, ואי
29 לא היה משהו יותר - אם ען אל דהי ארבו יותר
30 על רחבו, והאישו יותר - לא יבא רב כלזו וקרה, כדאמרין
31 לקמן (הא), ואף על גב דאבי גופה אית ליה
32 לשמן (קמן) דמשך מבוי בארבע אמות - הכי
33 אליבא דרב נתנן קאמר, ולהי לא סבירא ליה
34 **והא** איבא רשעין דלקולא כו' ברבנא דאמר
35 כרס הוי - ואם תאמר: הא איבא הא דנתן
36 במסכת אבות (פ"ד דאבי גופה גרר, שפיר
37 ועשר עשרים אלו אינם - לא ישאר שריד מנג
38 הפרצה אסורו ויש לומר: דרוב אמות קאמר.
39 **ברבנא** דאמר: כרס הוי - אף על גב דרבנן
40 מוריס דהי רוב כרס היבא דכי נאמר רובא אית
41 האמצעים כאילו אינם - לא ישאר שריד מנג
42 טפח ואתה יצאנה נגב, אביי לא איירי אלא
43 באמות שהחזירו בפירוש, ולא באמות המתמעט
44 ממכלל בדיקה, **כל** שנתן אמות הבנים אמת
45 בת ששה, לא איירי בהך דרביהי, כגון אמה
46 יסור ואמה סובב.

1 מושערין ליה, ומיפסלא בעשרים טפחים - והיינו תומרא, והאיבא ארבע אמות - הנכרות במשך סוכה, דאי מכשרת ליה קטנת - איבא קולא, ורב נתנן כיל ואמר: כל
2 אמות סוכה קטנות, ואי אבא רב נתנן רבי - יהי קולא, @ ואיבעית אימא - רב נתנן עלעס רבי, והאי דאמר רב נתנן אמות סוכה קטנות - לאו אמות דמשך סוכה,
3 אלא בארבע אמות קאמר. וקרחת הפרס ולמחול הפרס - דכי משערת ליה בגדולת - תומרא היא, קרחת הפרס בית שמאי אומר: עשרים וארבע אמות - אם קרחת
4 עשרים וארבע אמות מותר לזרוע עם אבא פחות מעשרים וארבע אמות אסור לזרוע עם, ולקמן מפרש מאי קרחת בית שמאי, **שריב באמצעיותו - שריד** יש נגפים
5 סביב הקרחה שש עשרה אמה על שש עשרה אמה, וכן אמר הלכה הקרחה על פי כל רובב הברס שאין עם נגפים אלא משני צידי הקרחה בענין שש עשרה - ורובב הקרחה,
6 **ואם יאז לא יבאי ורע לשם -** (מלא) באמה האמצעית, דארבע אמות בצדד הברס מזה, וארבע אמות בצדד הז' אצל הברס זה, ועברת הברס, חלל רובב פריש יש נגפים
7 אמת: אלא כמאן עבדת הברס - (מלא) אמת מותא כמאלא פד קוליס, שהיו ברעמים אמות בשרשים ובעולות, ובעת החרושה חורשים אותה בשרשים, ולבך בכרס רומ, ואם
8 נשאר שמונה אמות בתינים, לבד אותן ארבע לכל צד, דעי שרדית פלגא לחאב ופלגא לחאב איבא ארבע אמות מקום חשוב לכל חד - לא בטיל לגבי כרס, ומותר לזרוע,
9 ובציר משמונה אמות שדי פלגא לחאב ופלגא לחאב - לאבא ארבע אמות מקום חשוב, ובטיל לגבי כרס ולבית שמאי לא חשיב שדה פחות משמונה אמות, ולבית שרשים
10 וארבע אמות בענין: ארבע אמות הברס מכאן, ובנגד מכאן, פשו שש עשרה, שדי משונה לחאב ושמונה לחאב - איבא שדה, ולא בטיל, אי נמי סבירא ליה לבית שמאי
11 עבדת אותה שמונה אמות, מחול הברס בין כרס לנר - דהיינו סביב מני מחולות, יש עם שתיים עשרה אמות - לבית הלל נתון ארבע אמות עבדת הברס, חורר
12 השאר, אין עם שתיים עשרה אמה לא יבאי ורע לשם - דארבע אמות ולדחי כרס - עבדת הברס, וארבע אמות ולדחי כרס, בין דלא מודיעיני משום ורואש תובחל
13 שאפקודי מפקר לדו, אמצעיות, אי איבא ארבע אמות - חשיב, ואי לא - בטיל לגבי כרס, והבא לא בעינן שש עשרה אמה, שאן איבא ארבע אמות מעד אחד, והכי מפרש לה
14 בפיר' כל גגה" (לקמן ג'א), וקא אמר רב נתנן דבאמות גדולות מעשרין ולתומרא, ולא משרתא בקטנות, והא **איבא רצופין** - נגפים רצופין שסמוכה ליה ויהי יותר
15 ממה שנתנו חכמים שיעור, שאם אין בין שורה לשורה ארבע אמות אינו כרס, והוא ואל לו כל צרכו לדחוק עלגה, ומותר לזרוע בכולן לרבי שמעון, ובהך אמות אתיא
16 מילתיה דרב נתנן לקולא, דאי איבא ארבע אמות קטנות - אמרין איתו כרס על דאיבא גדולת, על פחות מארבע אמות - שאין בין שורה לשורה ארבע אמות - אינו
17 כרס, ומותר לזרוע עמו, והוא **אין האמצעיים** - ונתענין בתוך חור והיא לית בין שורה לשורה, ברבנא - סבירא ליה רב נתנן, **דאמי** כרס - ולבך לא הותרו
18 אמות בכלאים לענין רצופים, חללו שוחקות - אמות כלאים מורדן בטפחים גדולים, ושל סוכה מביי עצבות מצוננמותא לזרמא.

עירובין. פרק ראשון – מבוי שהוא גבוה דף ד עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – שטיינזולץ" תוספות

1 **ואלת** מדות המבח באמות אמה אמה ותופס – פירש בקונטרס: באמות קטנות, שיש
 2 באמה בינונית אמה ותפס טאלו. וקשה דלא הוה ליה למיתב "חוקי" בירו,
 3 כיון דקאי אמתוהו נראה כמו שפירש רש"י בפירוש חוקאי, ופירש "באמות אמה"
 4 אמות גדולות, שידא אמה ותופס כשל אמת בת. תמש. וכן תרגם יתום: באמות דדקא
 5 אמתות ופשי. קשה דאשאר אמות אמתות דדקא
 6 האמתות הוה קטנות. **גמ'** כדי רביעית מן לטויז
 7 פירש רש"י: לחיוב מלוקות. וקשה דלא הוה
 8 דומיא דחורזני, דמשעתין ברו מילי אחריה
 9 נראה כפירש רש"י רסוכה (ו.א), ופירש שאם
 10 אבל עובים חורזנים ולולבים מנפן – איכא
 11 למאן דאמר רביעית. וזה כיון משערתי, שיקח
 12 כוס מלא מן וישים בו עלין ולולבין כשעור מה
 13 שאלו, ואם יצא רביעית – חיוב. ואם היה בא
 14 שלש במים היה יוצא רביעית בפחות. שאין
 15 ננישין על שפת הכלי כמו זין. והכא גזא
 16 תניא בחוספתא: כיצד ועשהו כוס מלא מן
 17 ומביא וזת אמור, ותוחן ותלבו וטופע. אם שחא
 18 ורובא בו – חיוב. ואם אלא – פטור. דברי רבי
 19 עקיבא. רבי אלעזר בן עזריה אומר: אינו חיוב
 20 ששחאה רביעית מן. ותניא לשמעתיך כרבי
 21 אלעזר בן עזריה. ובפרק "שלישה מינין" נזיר
 22 (ד.א.) תני: אינו חיוב עד שיאכל עובים בות.
 23 משה ראשונה אמרה: עד ששחאה רביעית מן.
 24 רבי עקיבא אומר: אפילו נזיר שחאה פרו ביון.
 25 ויש בו כדי לזרף ביות – חיוב. וקמאר חמיא
 26 תנא קמא מדמי ליהו אסור נזיר אבילה לשתייה.
 27 פירושי: תנא קמא. היינו משנה ראשונה – מזהב
 28 רביעית. ולשתייה. ובעי באבילה עליו ולולבין
 29 רביעית. ונקט במתיבתאן שתייה – משום דאבילה
 30 מינה לצינין. וטעמא משום דכתיב: "לא שחאה"
 31 תרי זמיני. ולא חש לפרש שם טעמא דרבי
 32 חייא. כיון דאמר קרא "ועובים חייב דלאם"
 33 לא אבילי, מה אבילה בביות – אף כל בביות.
 34 וזוהי דקטא אבילה במשנה אחרונה – משום
 35 דשחאה לצינין מינה. וכל דח' טקט מדי' דילפי'
 36 מיניה. ואם האמה ומכל מקום. מאי נפקא מינה
 37 לשער ביון. והלא כלי המחוקק רביעית הוא
 38 ביצה ומחצה. ומה שמפיל ביצה ומחצה בין מן
 39 ביצה מים, אם שיעור עליו ולולבין שאכל פילו
 40 כל כך מן. דיחובי ויש לומר: דנפקא מינה אם
 41 יש כלי שמחוקק מה שמפיל ביצה ומחצה על
 42 היין, שיעור עליו ולולבין כוס מלא מים
 43 עד שיתמלא הכלי – שזה הכלי אינו מחוקק
 44 ביצה ומחצה מן המים. שאינו עבין כמו מן.
 45 ונמצא שאין הכלי הוה רביעית. ודחוק. הגדה. וקשה דשמעתין איתא דלא במשנה
 46 אחרונה. ועוד: ובספחים נשים מצא רבנו מן דורסין בניו (ד.ל.ב.) תנא קמא לא
 47 מדמי ליה לכל אסור נזיר אבילה. והלכות הפוסלת במבילה. ומחויצין – הלכות מוציא שתייה גבוהה שיהא
 48 דיו לטוילי עלמא בביות. וכן משמע דמשולמי דלא פליגי באבילה. דקמאר משנה
 49 ראשונה

1 **שלא** יהו כמבוטות – כדמפרש ואילי: שיהו אמות כלאים שחוקות. ושל מבוי וסוכה
 2 עצבות. **אלא לאביי קשיא** – הא דקתני כל אמות באמה בת ששה. **אימא אמת**
 3 **כלאים** ובמה בת ששה – והכי קאמר: כל אמות שאמרו בכלאים – באמה בת
 4 ששה. ובלבד שיהו זכויות – מצינונמות אלא גדולות. כטפחים שחוקות. **לאביי**
 5 **ודאי תנאי היא** – ולא מצינן לאוקמי רבא
 6 כותיה דהא כל אמות קאמרו. **לביא מי**
 7 **ליבא תנאי היא** – מי אמרו רבין בן שמעון בן
 8 גמליאל פלוגי עליה. למעמי אמת כלאים
 9 באמה בת ששה. אבל שאר אמות, כגון סוכה
 10 ומבוי – באמה בת ומשה. או דילמא: פרושי
 11 קא עברי שרן שמעון בן גמליאל למלתיהו
 12 דרבנן. דאמרי: ובלבד שלא יהו מבוטות. ויהו
 13 מן שחוקות ושי מןן עצבות. ולא פירש
 14 איהו מןן שחוקות ואיהו מןן עצבות. ואתא
 15 איהו לפירשי: דהנן ככלאים ליהו שחוקות.
 16 בדקתני: ובלבד שלא יהו מצינונמות. ולכיבי
 17 ארכי כלאי למעטי שאר אמות
 18 ליהו בנות חמישה. אלא למעטיהו דלא
 19 ליהו שחוקות. **הא אורא לאשמועינן אמת**
 20 **כלאים לא יצמצם** – ולפרשי מלתייהו דתנא
 21 קמא ודאק לא למעטי שאר אמות
 22 מבת ששה. **לא למעטי אמת סוד אופש**
 23 **סוכה** – דלאו בנות ששה הן. **כאמות אמה**
 24 **אמה ומופה** – באמות קטנות בת חמישה
 25 שיש באמה בת ששה בינונית אמה ותפס
 26 מאלו. **חיק האמה** – נמדד באמות קטנות.
 27 וכן באמה חוב. וכן גבולו על שפתו וזת
 28 האהר. וזה בג' הדומים – כגון באמות קטנות
 29 הללו. **חיק האמה וזת יסוד** – "חדיק" – זה
 30 כש עהו אדוקי ותקונו על מזהב למעטא.
 31 **אלו הקרות** – שאן עקו על אמה. והאי
 32 דכתיב וזת האחד – מאמצעות רובו של
 33 קרן מודד – וזהו. שיהו חצי אמה לכל רוח
 34 דהוי אמה על אמה. וזה כג' החובב – זה
 35 כלומר: באמות קטנות. וזו נמדד האמה של
 36 מזהב חזק. וכתיב ביה "אמה ארכו ואמה
 37 דרובי" (שמות ל) ומבוססת מנחות פקדק "שתי'
 38 לחזים" (ג.ב.) מפרש ליה לזאי קרא דאמא
 39 יסוד קאמרו קטנה – לאו ברוביה כניסת
 40 היסוד. אלא בגובה ליעיית. דאמר מר: עלה
 41 אמה וכנס אמה – זהו יסוד. אבל רובא
 42 והניסה באמה בת ששה. אמת סוכה –
 43 כניסה דילה באמה קטנה. ולא חמש אמות
 44 של עליית גובהה באמות קטנה. כדתנין עלה
 45 חמש וכנס אמה – זהו הסוכה. ורבנן עלה
 46 קטנה. **תנאי: כאשר מפרש בקונטרס** שמע רבינו מרבי עקיב בן יקר, ועתה חוד
 47 בו, דקשיא ליה: מה שתרבים יתכן "אמה אמת וטפס" – אמאתא דדיא אמאתא ופשי,
 48 ואוצא האמה גדולה מיירי. ועוד: אם כדברי חוקן – לא היה לו לכתוב "חדיק" כי
 49 אין דבאמה גדולה. ופירש שיש חובי למעלה מרות המזבח "דזריאית שתיים
 50 עשרה אמה ושאר מדותיו. ועתה כך אמר הכתוב: אלה מדות המזבח שאמרתיו לך – הכל נמדדו באמה שיהא אמה ותפס. חדיק, שיהא יסוד – אינו נמדד אלא באמה שיהא
 51 אמת קטנה. אלא באמה שיהא אמת ותפס. ועתה דברי יוחנן בן עריאל קיימין. כך שמעתי. ועיקר. עד כאן הוה."@ שיעורין – שנתנו חכמים לכל דבר, כגון ביות, חיה וכל
 52 פוטל וגוה. וביה מן חתם שטעמא באהל, ושאר שיעורין ומפרש לקמן. ומחויצין – הלבנות המוציא שתייה גבוהה שיהא חיה וכל שאר
 53 הילכותיה – הלכה למשה מסיני. לשיעורין נאמר – וכל אלו משערין בהן דברים אחרים. כליו על כתיפיו ומגריליו ומשעויתו בירו – שאינו מלוכשין בו הרך מלבושו. דומיא
 54 דכליו על כתפיו. הוא וכן מפאנין מיד – שאף הן באין אל הבית. ובתיב "והבא אל הבית" (ויקרא יד.) היה לבוש כליו – וכן כולם דרך לבישתן קרויין בגדיהו ומטלין אצלו.
 55 ובתיב (שם) "והאחיל בבית יכנס את בגדיו" ודרשין בתורת כתיים מקרא, דהאי אוכל – לאו אבילה ממש הוא, אלא שישאר כדי שיעור אבילה. ובבבאיה וכל – שהיה –
 56 אינו מטמא אדם. פירש – ארבע בריצין מן מוח סעודה בירושלמי. ופירש מןן שתי עירובין. ודבעין מןן שתי עירובין. ודבעין מןן שתי עירובין. ודבעין מןן שתי עירובין. ודבעין מןן שתי עירובין.
 57 לבית המנוגע. פקד "כרצ" (לקמן פ.ב.) פת חישין – אף שזהו בה כפת שערין. מיטב – שתייהו זו חסיכיה שיעוריה וזו נאכלת בעמידה והיוקין וזו, שיהו שורה
 58 באבילותו יותר. ואוכלת בליפתן – שאנכאלת מור. ואינו מטמא כהאל – שום עצם בלא בשר. עד שיהא שם שררה שלימה. או גולגולת, או רוב בנינו – שתי שחוקים שיהו
 59 אחת, או רוב מנינו – מזה עשרים וחמישה אברים. רביעית מן לטויז – לחיוב מלוקות.

קלד עירובין. פרק ראשון - מבוי שהוא גבוה דף ד עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - שטיינזליץ"

הוא דרשין "שכר" שכר, וכתבני גם שכר רביעת הדין,

1 נורגרת - היא אתנא ויבשה, ובה שיערו לא אוכל אדם ליענף הוצאת שבת, דתנן
 2 (שבת ע"ג.) המוציא אוכלין כגורגרת: בעל הבית חס על כליו, ואם ניקב במצויא זית
 3 - מצוצו לאגוזים, כאגוז - מצוצו לרמונים. לפיכך, אם אינו נעמוט וניקב - עדיין נטמא
 4 עד שניקב במצויא רמון. והיינו שיערו כרומנים. אבל כל אומר חנומל ליבס -
 5 טורח בנקט קטן, רוב שיעוריה מותרים -
 6 ובלתי חלה רדם וטורח ופולגו וטמא וגיבילה
 7 וצחלה טמאה ובשר חמור להדאדלי, ומגז
 8 נבלתה: כל דבש האגוזי בתורה ובדש מרמים
 9 וכדאמר תהם (בכורים פרק ראשון, משנה ג.)
 10 אין מביאין בכורים כי אם משלעת המינין,
 11 ולא תמרוםם שבהרים ולא מפרחת
 12 שבמעמקים. אלא:אם פשיטא ליה לתנא
 13 לתמרום משלעת המינין, והיינו דבש, במים
 14 במי יוקח - המסתקנן משמע, וזהו לאו בג
 15 גלא יוקח - מלא בתים חמים. כל בשור -
 16 משמע כל בשור כאחז. לשיעור - שתפסלו בו
 17 חציצה, ומכרחה - דאמר רבה חציצה
 18 פוסלת בשעור. נישא אחת קשורה חוצצת -
 19 דמצי להדוקה שפיר ואף האימין נבנסין בקשר,
 20 ושליש אחת חוצצות - רלא ממדחיק שפיר
 21 עשה בהו דמי. דבר יורה - הלכה למשה
 22 מסיני בתורה שבעל פה. רובו - רוב שער.
 23 ואם יש בו דבר החוצץ, כגון דם ושי רודי
 24 וטש ויש חפת יבש, ואי קשורו רובו אחר
 25 אחת, ומקפיד עליו - שומעניו על לילכות
 26 זה שבראשו. ושאינו מקפיד עליו - הוי
 27 נעומו, אלא על דבר הרוב - לא חייץ, כל
 28 גופו, על רובו שאינו מקפיד - הואיל הוי
 29 רוב, דמי נבמקת לחציצה דאורייתא. ועל
 30 מיעוטו המקפיד - הואיל דמי ליה
 31 כדפרדה. וגורו - לאו הלכה למשה מסיני
 32 הוא, אלא גזירה מרבנן. ורובו המקפיד
 33 להרחיק הוא דהוה הלכה למשה מסיני:
 34 ולגורו נמי על מיעוטו שאינו מקפיד עליו
 35 ושיעורו מיעוטו המקפיד - דרמו להדי,
 36 דהאי מיעוטו הואי מיעוט. אי נמי - גינורו בו
 37 מהש רובו שאינו מקפיד. דמי להדי -
 38 דהאי חציץ מקפיד, דמי להדי -
 39 חציץ קומתו, וכפרת טפח - דהוי עשרה.
 40 וכתבי "דברתי אתך מעל הכפרות", ותניא
 41 בפרק קמא דסוכה (הא.א.) רבי יוסי אומר:
 42 לעולם לא ירדה שכנה לתחת עץ, וכל
 43 דכתיב "שמעו שמעו לה' אלהינו נתן לבני
 44 אדם", ולמטה מעשרה טפחים השיב ארץ,
 45 דכתיב "דברתי אתך מעל הכפרות", אלא:
 46 עשרה הוי חמיצה, ולמעלה מעשרה לא השיב ליה רשות תחתיה, אלא רשמה
 47 אחרת. אשת בני - כגון אמות הקרשים והדירעות. אשת כלים - כגון אנות
 48 הארון והמזבחות והשלולין. באשת בת הפשה - דהשתת לא קפד ליה לארון מדי,
 49 דלדידי יודעה לא הוי לארון בחיה מפרות אלא משמע טפחים ומצא. בבניית -
 50 באמה בת ששה בינונית לכל אדם, ויש גודלה מננה כדאמר ביכרע זולין (פסחים
 51 פ"א.) אשת אמות וחי משתין ביניהן, אחת יתירה על מה שיש חצי אצבע, ואחת
 52 יתירה עליה חצי אצבע. ומשנת יתירה על מה שיש אצבע, לטור - דאמרינן בכמה
 53 דכתיב גז אחיה גז אסיק פחות משלש כלביו, ולשון "לכוד" נפקא טניף - דבר קצר
 54 שהסופר עליו והארכיהו. וכא למעטו - לעשות כגון אצטבא ואי עפר תחת הקורה
 55 בארץ למעט גובה החלל. כמה טפחים - משמע: כמה יגיבה הקמה. כמה דצרון
 56 ליה - עד שלא יתא חלל יתור על עשרים, רובו - כי מיטת להרחיבו לתוך
 57 אורך המבוי כמה. טפח - כנגד רחבה של קורה ותחתיה. מאן דאמר טפח קסבר
 58 מותר להשתמש תחת הקורה - דאגוזי חודו החיצון ררר וסומו, וכדשמע לקמן
 59 (ג.ב.) והלכך כיון דשיעורו עשרים אמה משה היה הוא - הרי ש' היכר לעמוד על
 60 אותו טפח שנגבה תחת הקורה.
 61
 62
 63

1 ראשונה עד שישתה רביעות, וזהו דרשין "שכר" שכר, וכתבני גם שכר רביעת הדין,
 2 מה להלן רביעת - אף כאן רביעת. חודו לומר: לא יאכל ולא ישתה, מה אבילה בבית
 3 - אף שתה בביתו, משמע דאבילה לבולי עלמא בביתו רובא לרביעי תה. ודרסין
 4 ששמתנן גפן דין כותן, קושא לפירושי רביעי תה: כן ריבא לשיער במים כגון בני,
 5 ומוקפד על ית אגוזי ישים עליו אגוזי, אם
 6 יפילו שיערו עליו ולולבין שאכל כשיעורו שיעלו
 7 היתו ון מים תן חיי - חייב, ואם שתייה איירי
 8 לחיובא אם תשה כשיעור מה שפילת מיה אגוזי
 9 מן הדין, דמשערין כיון שהוא דבר מועט, ולא
 10 במיש - פשיטא. כיון שרשתה יין שלא ישער אלא
 11 ביי, ומה צריך קראו וגם לפירוש הקוגרס,
 12 קשה נמי, נפקא מניה לוי גרא: ולפירוש
 13 הגמסרס לא קשה לכל, ורביעית של תורה הוא
 14 אצבעים על אצבעים, כו, כדפירש רביערי
 15 פסחים (א.ק.ט.) וזהו מה שפסקא ביהה ומהתה ג
 16 דמים, לפי חשבון הארבעים טאה ודקדק.
 17 והשתא שיערו עליו ולולבין שאכל כשיעור
 18 שפילו מן הדין כל מה לאצבעים על אצבעים.
 19 שהוא שיעור גדול, ולא משערין כשיעור
 20 שפילו מן דמים - שהוא דבר מועט. עד כאן
 21 הגהה. כל בעלי בתים שיעורו כרומנים -
 22 גבי כל יען מתיניא מנסבת כלים פרק שבעה
 23 עשר (משנה א.) אכל בני בעל דרס נתן ספק
 24 שליש (משנה א.) דכלים העשויים אבולס -
 25 שיעורו כותה. וזהו דאמר בסוף המציעני' (שבת
 26 ע"ה.) חמש מדות בכלי חרס - ניקב במצויא זית
 27 וכו ועדיין כליו הוא קלבל בו רומנים - הוי
 28 ודאי ידוריה לרמונים, אבל ספקא בהו שיעור
 29 זית. שיעורו כרומנים - כגון שבעה עשר,
 30 נבנסת כלים (משנה ד.) נתן
 31 הרומנים שאמרו שלשה אחוזים הוי ביה, שבע
 32 שיעורין בשלש הרומנים וקשה להבין דדבוק
 33 "מציעני' (שבת ע"ה.) אמר: ניקב במצויא רמון
 34 - טורח, משמע רמון אחר, ולקמן פרק שני
 35 (ב"ב.) אף שיעוריה ניקב במצויא זית וסומנו חודו
 36 וניקב עד שהשלימו למצויא רמון, מהו? ולא
 37 קאמר ניקב במצויא זית וסומנו חודו וניקב
 38 במצויא רמון עד שהשלימו לשלשה רמנים?
 39 מהו, שיש לומר: שלשה רמנים - לא גיטא
 40 ביה, אלא הא חרץ. והיך נקב רובא לרומיא
 41 שלשה ביה אחר הוי חור ממה שיהא האחד
 42 לבד. אי נמי: שלשה רמנים - פירוש שגדיליה,
 43 שלשה ביה, והם רמנים בינונים, ולא מאותן
 44 שגדילין אחר, אי שנים יחד שנים גודלם, ולא
 45 מאותן שגדילין ארבעה או חמשה ביה שום
 46 קטנים, ולשלם רמון אחד לבד קאמר.
 47 **הילכתא** וניהו אטיבטינטי רבנן אקריא -
 48 בפרק ברתא דאמי (ב"ב.) אמר רבי אריא
 49 יחצין שיעורין וענישין חללה למשה מסיני. וזהו הכתוב בספריים: שיעורין נמכת כתובי, אימא
 50 שיעורין של ענישין, ולא גרסין הכי, דהא מספקין הבא אצטמנתא ניהו. ועוד: ולא היה
 51 משיעור, אלא שיעורין נמכת כתובי אימיו. ו**דבר** חוריה חודו ומקפיד עליו
 52 חוצץ - פירש כוגרסיה משמע שבעה כלים בשור - אפילו משמעו שאינו חוצץ, ויחצין
 53 וקשה לרבינו תה, דבפרק הערלי' (יבמות ע"ה. ושם) אמרינן: ניהה משוברת שתגיידיה, אף
 54 משה צריך טבילה. קאמרי: ארבעה שמים דרבי יצחק - הא אמר רב בתנא לא שני אלא
 55 רובא, אבל בולו חוצץ, והשתא ארבעה שמים דרבי יצחק - בישערי, בישערי
 56 מי אמרו יתה: דפרק "דמטא" (בבבס ט"ה.) אימיו: מה שיש עליו חוצץ, ואם נתבז הוא
 57 - אינו חוצץ, ועוד: אי בישערי ודוק - אם כן כשאמרו הלכה למשה מסיני הוירך לומר
 58 שער, רובו מקפיד עליו חוצץ, אם כן שערו חיה הלכה למשה מסיני, צריך קרא
 59 לשער: רובו חיה גזא ונתבז מדי.

60 **מותר** להשתמש תחת הקורה - פירש כוגרסיה: דקסבר חודו החיצון יורד וסומו. ומאן
 61 דאמר, סבר חודו הפנימי יורד וסומו, ולא רצה לפירש דמי סבר היכירא לבני
 62 רשות דרביים, ועל מה היכירא לבני מבוי, משום דקאמר דהוי חציץ אטיא: דכולי
 63 לעמוד רובו חיה גזא ונתבז מדי. וכתבי עירובין דער חשתא לא יא

1 ומאן דאמר ארבעה קמחי אמרי להשתמש תחת הקורה – החדרה הפנימי יורד
2 וסותם, ורוחב הקורה הוא חצי לסומתה. ולמשתמשים במבוי אין להם היכר בקורה,
3 שדרי במנקה חן. הלכך, בריך שיששל לתוך המבוי שתראה הקורה גיורת להם
4 כשימשו באותו גובה. וזהו שישל לתוך המבוי שתראה הקורה, אך צריך שיהא מקום היכר
5 וחשוב. לא דבולי עלמא מותר ובתאי פליגי

6 מר סבר קורה – שתיקנו בחכמים למבוי –
7 משום היכר בעלמא הוא. ראל ליתי למשיר
8 רשות הרבים. ותי ש כאן היכר בבנייתן
9 כששתמשותן ותי תחת הקורה. ומאן דאמר
10 ארבעה קמחי קורה – המתרת במבוי עטמא
11 משום מחיצה, דאמרנין חדרה היעשרת יורד
12 וסותם. ואמר רב דבפיי המבוי מן הקורה
13 אמרנין יורד וסותם. וכיון דלא הוי מעט
14 ארבעה – הוי חצי מהחיצה התישה לפתח
15 מארבעה וקיימא לן בל דבוכא מדידות
16 שאינה ראויה לארבעה – לאו מחיצה היא. א
17 דאן רשות היחיד לפתוח מארבעה טפחים
18 ואף על פי שמוקף מחיצה על עשרה טפחים.
19 ובחוטרתאות דתנינא חן עקבאי נמי הוי
20 אמרנין. דאן מחיצות אלא אם כן ש תוך
21 החלל ארבעה טפחים "כיצד משתתקין
22 (פ.ב.) נידה טמא יפחת" על ידי הרשת
23 רגלים יפחת המיעוט ויעמוד על פחות מטפת
24 הלכך טעם פניו. וכיון דאפקייהו מחיצה על
25 ממלה – אוקימה ארבעה. החשובי בכל
26 דוכתא. משבו – של חקק לתוך אורך המבוי
27 בדבר הבולט נגון מעט שיקל למשור הרוב.
28 ודבר השוקע ומקופת אותו מוסר כגון
29 חקק שיקל לומר לשק משך. רב יוסף – דבעי
30 לעיל טפה. הבא בעי ארבעה. הדהם איתיה
31 לדופן, ולמעטי קאי, בחריכ בעלמא טגי.
32 הבא הדהתא הוא דמשוי ליה דופן, בין לרב
33 יוסף ובין לאביי בעינן דלתיחו האי דופן
34 לשיעור הכשר אורך מבוי שלם. הלכך, לרב
35 יוסף שיהיה משך מבווי ארבעה טפחים.
36 ואביי סבירא ליה. שיעור משך מבוי ארבע
37 אמות. שפנימי מצינו אחד – מן החכמים
38 שבצד ארכו. בלפי ראשו – סמוך לקורה
39 הימנה ולפנים. אם יש עם ארבעה – אם
40 נשתייר מן הבותל, או עשה פס ארבעה
41 בנקום הפירצה סמוך לקורה. מתי פירצה –
42 אף על גב שבשתייר שם – ערוין פירצה על
43 עשה, דכיון דיש הכשר אורך מבוי מן הקורה
44 עד הפירצה – לא בטל ליה תורת פתח
45 מקמאי, ובמלתיה קאי, וקורתו מתירתו.
46 ופירצתה מותרת, כיון דלאו יותר משער תורת
47 פתח עליה. ומבוי אנו נפסל בפתחים הרבה. אי נמי, שבקי בני מבוי פתחא קמא. ונפקו ועיילי בהדיא פירצה. משום דדרך קיצצה היא להם – אפילו הבי לא בטלה תורת פתח
48 וקורה מן הדיאטין. משום דתורת פתח לארבעה הסמוכין לו. והואיל ארבעה אורך ראיין לקורה. דין רבן הכשר מבוי. ואם לאו – אין תימן שם ארבעה. פתוח משלשה –
49 אם הפירצה פתוחה משלשה. מתי – תיקון המבוי. שדרי כלבד זמי. ואין כאן פירצה. ואם הפירצה שלשה – אין תימן דכיון דבמעטעטע בני מבוי בחילוק
50 ומקצין את דרכן רבין אותה פירצה – חיישינן דילמא שבקי פתחא רבי ועיילי ונפקי בהדיא פירצה. ובטל ליה פתחא קמא. ובטלה קורה דידיה. ואין קורה למבוי. והי ותי.
51 עטמא מפרש לקמן בפרקיין. ואביי לית ליה דרבי אבי ורבי אבי – דהא הכשר מבוי ארבעה אמות קמא. והבא נמי, אי ליכא פס ארבעה אמות – אין קורה זו ראויה לאתו
52 חקק. ואין קורה. סוף מבוי – כגון – לית הא דרבי אבי ורבי אבי שבויה היה מבוי ואיעו פס. וכל בני, דלמיהודו לשייה מבוי טגי ארבעה טפחים. ארבעה – מבוי – כגון
53 בני דתנא דרשין קאתי לשייה מבוי. כתיב וחיובת – בתים פתוחין לחצרות. וחצירות פתוחות לחצרות. וכל חצר האמור בהתלמוד
54 שבשנה אינו אלא לפני הבית. אבל שאחורי הבית – מוקפה או רחבו קרי ליה. ואם איתא בארבעה הוי מבוי היאך נתיב באורך ארבעה – מבוי מיהו חצרות שתיים.
55 ואין פתח פתוח מארבעה – ואין פתח פתוח רחבו ארבעה. במשך המבוי שאינו אלא ארבע אמות מקום הפצימין? ועוד כולו פרוץ הוא. וכי תיבא דפתח ליה בפתח אמצעי
56 – וכי תבא דפתח למבוי בפתח ארבעה – במבוי רחב מנא קאמר. ויכול לפתוח פתח החצרות ברוח שבמחצתיה. והאמר רב נתן בנין קמחתי – דהא שפירא אמצעי
57 מנהא מרובתינא. אריכו יתר על רחבו – הוי מבוי, וניתר בלדו וקורה. אבל מרובע – דין חצר עליו. ואמרנין לקמן: חצר צריכה פס ארבעה או פס משדו מנאן ופס משדו
58 מנאן. היבא דפריצה במלואה לרשות הרבים. וכיון דאמרת ארכו ארבעה טפחים – הוי רחב ארבעה טפחים משדו. והי אש שם שיעורן פתח. ובבבלי דין מנסתא אמרנין דאין פתח
59 פתוח מארבעה בקיין וזית – טפח מן הפתח ברוח האמצעי, ושליש טפחים ברוח המשך. וכן בעיני הדין. כותל ליה הבולט מרופעו של מבוי – לתוך רוח המבוי, ולא
60 נעשה שם לשם לוח. אלא דרוציא בניינו בפאת ביתו כדרך שעושין משום חזוק.

1 לבולי עלמא משום הכריא. ואין להקשות לפירשה, והואל סובר קורה משום מחיצה –
2 אם כן מאי עטמא דמאן דאמר טפח הוא לא הוי מחיצה לפתוח ממי אין לתוש טואל חזי
3 דופן. אלא שבא למעשה, כדפישה בקונטרס בענין זה במנקה. סוף מבוי דבני גמי – פירשה
4 כיון שלא נפסלה ששתייר שם פס ארבעה. דמבוי כשר אינו יוצא מתורת הכשר על
5 שפתות. שלא ישיאר שם ארבעה טפחים
6 מבוי, והדינו שלא נשתייר שם פס ארבעה.
7 שצריך לעשות לו הכשר – צריך ארבע אמות.
8 וכן מוקף לישנא דקאמרא אם יש עם ארבע
9 – מכלל דבשתייר שם פס ארבע מיירי. ופירוש
10 רש"י אין נראה. וא"ו ארבעה היכי משבתת לה
11 – אף על גב דארבעה דקאמר רב יוסף היינו
12 דאיבא שחזו טפי. והדמיו אם אין רוח אריב
13 אינו צריך לה. כדבר אדולאי לקמן. ואל האי הוי
14 טעם משדו – הוי אריבו כותל מלפני מקום באותו
15 מפתח אין מקום לעצמינו לנעמה. דפתח ליה
16 בקרן וזית – פירש בקונטרס: טפח מן הפתח
17 ברוח האמצעי, ושליש טפחים ברוח המשך.
18 וכן בעיני הדין. ולא דק, דאם כן אין הפתח רחב
19 אלא אלכסון של שלשה טפחים על טפח והנה
20 ענינו רוחא שאין האלכסון של שלשה על אחד
21 מגיע לאלכסון של טפח על טפח.
22 אמר רבא מנא אמיתא חזי – הא דלא מיתי
23 ראייה מלקמן (א.ו.) דאמר שמואל
24 משמיה דרבי: מבוי שרובו שפירא אמר עשה
25 שם פתח גבוה במשך ארבע אמות. ומבוי
26 לארכו של מבוי – שמואל חלקל מבוי לשתי
27 מנותא מודה רב יוסף דצריך ארבע אמות.
28 ורב יוסף לאפקי מתורתו לוד עד דאיבא ארבע
29 אמות – קשטו דרב יוסף פניה קאמר לקמן (א.ו.)
30 עד דבבי רב הונא משך מבוי ארבע אמות. ודחוק
31 לומר דהיינו לאפקי מתורתו ליה "לחי" הבולט
32 מדופן של מבוי – אין פירושו בהדיא ולקמן
33 (א.ו.) לוד המשך מדופן של מבוי, הדהם משך
34 חוץ למבוי לארכו של מבוי – דהא חשיב ליה
35 שוהו מבפנים. והבא בולט לארכו של מבוי
36 ודחוק דמבוי לקמן שבעה טפחים נעמד ברוח
37 מרובה על הפירצה. ואביי הוה נעץ לאתיי נמי
38 מהתם.

1 פחות מארבע אמות נידון משום לוח - וסמכין עליה. ואף על גב דלאו למש לה
2 הובקע, משום דקיימא לן כבאי בלחז העומר מאליו. ואפילו לרבינו דהוה רספק
3 כרבא - מכל מקום הכא איירי אליבא דרב הונא, ואבוי מרב הונא דייק לה לקמן
4 בפירקין (ט"ז). ונראה דרש"י מוקדק דמיירא בלא אלא הובקע על דאי - מרמפלגי בין
5 ארבע לטאות. ואילו עבדיה של לוח
6 - הוי כשר בכל ענין. דמשום דירבה תסמיטו
7 לא גרע מלחז משוהו, כדפרש"י רש"י בסמוך. אבל
8 הויא דלמקן (א) לחז המשוך, הויא לחז
9 לאורך המבוי אינו וסמוך. נידון משום מבוי -
10 אפילו הובקע שלם לחז. ולכחי בן דייק מינה
11 לקמן (א). שבע מינה תלת - לא קאמר שבע
12 מינה ארבע ולחז דעמוד מאליו הוי לחז. ולמקן
13 (כ"ט) פרש רש"י: ולרבן שמעון בגמלא לחז
14 כנראה מבחיך עומה כמבטיח, שכן דרך מעמדי
15 לחז שמשוכן קומה כלפי חוץ - אם על דאין
16 דרעה לומר אף על גב דהובקע שלם לחז -
17 נידון משום מבוי.

18 ארבע אמות נידון משום מבוי - אפילו לאנאן
19 דאמר (לקמן ט"א) לחז משום מחיצה - דהיה
20 לו להזיעל יתיר אם סמוך. מכל מקום הדב
21 קצת בעיקר, ואף על גב דהכא דהעמידוהו לשם
22 לחז לפירוש הקטורס מופיע, אף על גב דאין
23 דכירא - מכל מקום יש לומר שהעמודה שלם
24 לחז יש קול, ואיכא הירכא.
25 אלוהו יתיר שכן עמדי - מבויי דבתי יתיר
26 משמונה קא בעי, דברובא שמונה -
27 הדין שיעמודו לחז עמוד מרובה, קל דהסך
28 חמצה - אף על גב דחצר ומבוי שני דתוספת
29 מרובעין צריכין פס ארבע, ואם ארבי יתיר על -
30 רחבן - נתיחן בלחז וקורה. מכל מקום עבד
31 לחזומר שפיר, דבמקום דלא מתיי לחז וקורה
32 דרעיה מרובעיה, מתי עמוד מרובה. ואמריה
33 רביעה הוא דעבד קל וחומר, לדתי עמוד
34 מרובה. אבל שיעול עמוד מרובה בלא ארבע
35 מרובעת - ליכא למלקח. דרזי לבא מן הרין
36 להיות כרוח בלא לחז. אינו דין שיהא יתיר בעמוד מרובה - פירש בקטורס. ומיהו,
37 מבויי שמונה אף על גב דבדאי קל וחומר נמי מצי למשייה, דהא יתיר מארבעי הוי
38 דאי פס חצר משתיירא בפס ארבע - כיון דלא לשם לחז הובקע, ולא שיע תקיפן פס
39 הובקע - על דיכא דאפקינן מילתא חז, אפקינן נמי מתורתו, ורובי יצחק פירש דאין
40 כדאי למיזר לענין חרות פס חמצה. דבחדא פסא מתיי משום חמצה. משום הכי כל שכן
41 דמתיי היבא דסותמו טפי. אבל מבויי, שהקילו בהמיס בלחז, אפילו לאנאן דאמר משום
42 חמצה - צריך שיש להם לחז עליו, אבל לענין עמוד מרובה - הוי קל וחומר טוב, משום
43 דהוי מרובעה גמורה, שמועיל בכל ארבע דפנות. אבל לחז ופס לא מתיי אלא במחיצה
44 רביעה. (וכא) למיטי פס ארבע אמות יוכיח, דמתיי חוצר לחז מתיי מבויי, אף אני
45 אביע עמוד מרובה שיהא אפילו יכול למיזר קל וחומר - אבל נמי ליכא למיזר תוכיח.
46 ועוד מה לפס ארבע אמות שכן לא מתיי אלא במחיצה רביעה, האמר בעמוד מרובה
47 דמתיי בכל ארבע. האמר מנבוי שפירצתו בארבע - לא חסברא כותיה, דאיכא למשייה קבל וחומר.
48 וחומר חמצה, שפירצתו בעשר. ומאי טעמא דחז הונא דאמר בארבעי ויש לומר דלא
49 שייך קל וחומר ארבעת עשר, משום דהיא תרונה, ודשבשל שמיני נתיח אפילו בלחז
50 משוה - הוי פירצתו בדי. ואפילו לאריך לישנא, דאמר לקמן (א) גבי פסי כיראות -
51 כיון האקילו בתי קולא אלקימא בתי קולא אלקימא - הנהם משום שליו גרפליה קולו
52 קולא יתירא מפינו חצתי, ואם תתירא בתי קמי פריח מן חוצר שכן פרש"י בעשר, מה
53 פירכא הוי וזי ינשא דהיא תרונה. משום דלא תרתייח אלא בעמוד מרובה - שרי עד
54 לחז ליקום דהיא תרונה לא אמרינן אלא לטתור הקל וחומר, דהא לטתור הפירכא
55 כדי עשיה קהל וחומר - לא אמר. שפירצתו בארבע - אלא האמר. ונעשה קל וחומר מרובה קל וחומר מרובה כחזר
56 פירצת עשר תוכיח. וליכא למיזר נדקף של יזיעל לחז וקורה למבוי, ועמוד מרובה לחצר גמריה לה סמיני דמתיי, וכן שיעול לחז וקורה לחצר ליכא למלקח גמריה דיעי פס
57 ארבעיה, ועוד, ועמדת מרובה ליכא למלקח דמה לשעמוד מרובה דמתיי בכל ארבע דפנות, וממנו נמי ליכא למלקח דמה למבוי שכן פירצתו בארבעה לרב הונא. וסמכין דבריהם
58 לחלק - לא האמר. תיסק ליה דקיימא לן בפירקין (ט"ז) דפרזין בעמוד מותרו ויש לומר דהבא קיימא לן אליבא דרב הונא בריה דרב יוחנן, דאית ליה לקמן (ט"ז) פרוז עמוד
59 אסור. וכן האמר. ומאי וזי חפס דבריהם, ואז חפס קיימא לן רבדי אפישר לעמצע, דקיימא לן רבא כפפ דאמר פרוז ביטתה מותר. ואז לא אפשר לעמצע - לישחש ולעמא
60 פרוז מרובה. וכן בפרק שני דחולין (כ"ב). ודפליגי במחצה ב מחצה אי היה כרוכה, משמע דאפשר לעמצע. והא דאמרין בפרק שליש דבימות (כ"א). לא סתם לן תנא כרבינו
61 יצחק הגלילי, דאמר אפשר לעמצע - יתיי בדי שמיים. ודבורה"ק (גיטין ט"ג) גבי ספק קרוב לו ספק קרוב לז' דאמר. וניחוי דהיינו קרוב. וכן תניא ומאי שבכא שיתון בבת
אחז

פחות מארבע אמות - נידון משום לחז, ואין צריך לחז אחר להתיי. ארבע אמות - נידון משום מבוי, וצריך לחז אחר להתיי. אותו לחז היכן עמדי? אי דמוקף ליה בתייה - אוספי הוא דקא מוסף עליה! אמר רב פפא: דמוקפי ליה לארזי ניכא. רב הונא בריה דרב יוחנן הושיע אבוי: אפילו תימא דמוקף ליה בתייה. ודמפצי ביה, או דמפצי ביה. אמר רב הונא בריה דרב יוחנן: לא אמרן אלא כמבוי שמונה, אבל כמבוי שבעה - יתיר בעמוד מרובה על הפרוז. וקל וחומר מחצרו. ומה חצרי שאינה נותרת בלחז וקורה - יתיר בעמוד מרובה על הפרוז, כמבוי שיתיר בלחז וקורה - אינו דין שיתיר בעמוד מרובה על הפרוז? מה לחצרו שכן פירצתה בעשר, האמר כמבוי שפירצתו בארבעה קסבר רב הונא בריה דרב יוחנן: כמבוי נמי פירצתו בעשר. למאן קאמרינן - לרב הונא, והא רב הונא פירצתו בארבע סבירא ליה! רב הונא בריה דרב יוחנן נעמא דנפשיה קאמר. רב אישי אמר: אפילו תימא כמבוי שמונה נמי לא צריך לחז. מביי, נפשך, אי עומד נפשי - יתיר בעמוד מרובה על הפרוז, ואי פרוז נפשי - נידון משום לחז מאי אמרת - דשוו תירוויי כי תדי, הוה ליה ספק דבריה, וספק דבריהן להקל. אמר רב תינן בר רבא, אמר רבי: מבוי שפירצתו מצידו

עמוד מרובה כחזר מתיי מבויי, ועמוד מרובה כחזר ויש לומר. דאיכא למיזר פירצת עשר תוכיח. וליכא למיזר נדקף של יזיעל לחז וקורה למבוי, ועמוד מרובה לחצר גמריה לה סמיני דמתיי, וכן שיעול לחז וקורה לחצר ליכא למלקח גמריה דיעי פס ארבעיה, ועוד, ועמדת מרובה ליכא למלקח דמה לשעמוד מרובה דמתיי בכל ארבע דפנות, וממנו נמי ליכא למלקח דמה למבוי שכן פירצתו בארבעה לרב הונא. וסמכין דבריהם לחלק - לא האמר. תיסק ליה דקיימא לן בפירקין (ט"ז) דפרזין בעמוד מותרו ויש לומר דהבא קיימא לן אליבא דרב הונא בריה דרב יוחנן, דאית ליה לקמן (ט"ז) פרוז עמוד אסור. וכן האמר. ומאי וזי חפס דבריהם, ואז חפס קיימא לן רבדי אפישר לעמצע, דקיימא לן רבא כפפ דאמר פרוז ביטתה מותר. ואז לא אפשר לעמצע - לישחש ולעמא פרוז מרובה. וכן בפרק שני דחולין (כ"ב). ודפליגי במחצה ב מחצה אי היה כרוכה, משמע דאפשר לעמצע. והא דאמרין בפרק שליש דבימות (כ"א). לא סתם לן תנא כרבינו יצחק הגלילי, דאמר אפשר לעמצע - יתיי בדי שמיים. ודבורה"ק (גיטין ט"ג) גבי ספק קרוב לו ספק קרוב לז' דאמר. וניחוי דהיינו קרוב. וכן תניא ומאי שבכא שיתון בבת אחז

עירובין, פרק ראשון – מביי שהוא גבוה דף ו עמוד א – מתוך מהדרות "אבן ישראל – (שטיינזליץ)" קמא תוספות

1 מצוה — כבולת ארכו, ולא אצל ראשו, אלא יש ארבעה עמוד מן הפתח עד
 2 הפרצה. **מראשו** — שהיה מביי רחב עשרים אמה, והסמו עשר אמות, כדנתן: והרחב
 3 מנשה — זמנע, והפרצה פירעה באותה חמימה. **לא תפלו עלאי** — לומר רב
 4 מכשר פירעה עשר בעידי, דהא רב אקלע לזמוראי כו, בקנה עמי — עמי
 5 הארצים היו, ומולולין במצות. והמיר פלורן
 6 לעשות סיג לחיובין מן המיבדה, כאום
 7 הגדר בקנה פרעה לשומרה. **מביי עוקם** —
 8 ושני פתחו לרשות הרבים, תורתו **במפלוש**
 9 — ומביי המפולש לרשות הרבים צריך צורת
 10 פתח מבאן, ולחי א קורה מבאן, כדלפני, אף
 11 זה צריך לשני פתחו לעד רשות הרבים, לחד
 12 לכל רוח, ובקממיתו צריך צורת פתח
 13 לפלוש שהוא מפולש לחיבוי, וחי **במפולש**
 14 לרשות הרבים, תורתו **כסתום** — ואין צריך
 15 בעקממיתו כלום, אלא אלו עושין לחד
 16 לפתחו ואלו עושין לחי לפתחו, לחד מצרעין
 17 צורת הפתח אלא לפתחים המפולשין או
 18 כגוד זה לרשות הרבים. צריך אחר תורתו
 19 כסתום — תורת מביי סתום, וצריך לעשות
 20 בעקממיתו, והיני לחי עשישים מנבד
 21 סתום. וזה כדלתי ממורי חוקן וזמנו לברכה
 22 **אילפא ביתר מעשי** — שרובם פתוח
 23 עקממיתו רוח מעשה, ביא **ליפא שמאל**
 24 **כסתום** — ומינין בלחי. אטו לחי ביתר
 25 מעשה במביי שמו מיהו? וללפני קמא.
 26 כיון דיותר מעשי רוח כחד מביי, וכי האי
 27 גונא לא ליפא שמאל דלאו מפולש הוא.
 28 **איא לאו קמא** — אלמא: פירע צורת לרב
 29 בארבעה. ככלל חיב הווא — אפילו בפירעה
 30 דלא קמא ריבם, כגון שפירעה למקום מסתק
 31 לא למקום מוקלל בפתחים וטי, ואין דרך
 32 ריבם מעשים לעבור באותה פירעה — און
 33 נמי בארבעה. **מאי שנא מרדכי אמי ומרדכי**
 34 **אמי** — בארבעה לעיל: אם יש שם ספי ארבעה
 35 מותר פירעה עד שער, אלמא: פירע מביי מצוה בעשר. **הם דיאבי גידודי** —
 36 שנשתחיי מן הכותל כיוסד שלשה או ארבעה פתחים גובה על כל פני הפירעה,
 37 שאינה נוחה לעבור בה. **הבא** — אדסאנא אנא בדליאב גידודי. "גידוד" — לשון שפה.
 38 **רשות הרבים** — משמע רחב שש עשרה אמה, ועיי שמעוין בה ששים ריבוא ואין
 39 בה חומה, אלא שוהה רשות הרבים שלח מכון משער לשער שיהא מפולש, דומה
 40 לדלגי מרבה. **צורת הפתח כמאן** — בראשו אחד. ולחי וקורה — בסוף העיר. **יתר**
 41 **על כן** — לעיל מיניה איידי, בבונה עליה מביית לבית שבשני צידי רשות הרבים, וכן
 42 גשמים המפולשין לרשות הרבים דשיר רבי יתודה לטלולתי תותיה משום פי הקרה
 43 יורד וסותם, כפר' בל גגות העיר. וקאמר בבביתאי: יתר על כן, אפילו היכא דליבא
 44 פי הקרה,

הואיל

— אם כן לרב נמי קשה, דאיך יועיל לחי מצד אחד או אפילו צורת הפתח ביותר מעשר? והא את ליה לרב אף על פי שיש לו צורת הפתח צריך למעטו אבל אי אצקממיתו קאי, כדפירש
 שיי — אתי שפיר. לדי דמי בצורת הפתח אפילו ביותר מעשר הואיל פתחו מביי הפתחים לרשות הרבים לא חזו יתיר מעשר, דהא צורת הפתח מתידי מן התורה אפילו לרב ביתר
 מעשר, כדארמינן לקמן (א"ב גבי כלאים, ומיהו, יש לדחותה דהי נמי מצי פירי לרב, אלא דמקשה אליבא דשמואל טפי בפשיטותו. ועוד יש ראיא מההוא מביי עוקם דהא בנדרטא
 בו וארבעה זולתו. ופירש רשי: עוקם כגון שפונה, וערי שתי זולתו לשני עקממיתו, דאי לא הכי — די זבילת אחת. ומיהו זבילת גמיס ארבעה זולתו. וכן בחות רוב בנדרטא
 ואפילו גרסינן דלתוח איכא למימד דנפולש גמור היה, ועוקם באמצע, כזה פתחו בשלשה פתחים לרשות הרבים. דמנה נשקי צריך לעשות דלתות. וגבי מביי העשוי כגדל (לקמן ח"ב).
 משמע נמי פירוש הקונטרס, וקאמר אלא עשה צורת הפתח כזולתו, פירוש: לעד מביי הגדול, ואיך גיטא משתי' בלחי וקורה. היני לעד רשות הרבים, וחי רשות הרבים, אלא אי
 לא אי אקמאר עשה צורת הפתח כזולתו, והיני לעד רשות הרבים ואיך גיטא קאי אפתח מביי גדול — אף על גב דלחי לא מתיי ביותר מעשרה — ועוד יתיר רוח עדי שישמעט האירי מעשרה.
 מנפולש גמור. דמי בצורת הפתח ולחי אחי — ובעיני שיהא צורת הפתח כל בני המביי. **ביצד** — שתיכין דרך רשות הרבים — פירש הקונטרס: רשות הרבים רחב שש עשרה אמות.
 ומפולש משום צדדים משער לשער, ומצויין בה ששים רבוא. אי שו בניי נסיק דבעינן דריסת ששים רבוא. וקשה לביבתי תם: ודבשת פכרי "חורק" (מאן) תרגלתי חזו התחוקן
 ובעינן רשות הרבים, והתחוקן לא חזו ששים רבוא ואומר רבי יצחק: תמכל מיקום דרבין היה לצאת ולכא באותו דרך. ועוד הקשה: דבעדי מביי חזו סק וגיטא חזו מספר, וכן קשה
 מעבר רוב ויש לומר, אלא גמירין ממשקן אלא מילתא דרתיבא במספרם. **ולחי** וקורה כמאן — אף על גב דלחי לא מתיי ביותר מעשרה — ועוד יתיר רוח עדי שישמעט האירי מעשרה.
ולחי על כן אמר רבי יתודה. פירש הקונטרס לעיל מיניה איידי כגונה עלייה. כו, דשיר רבי יתודה לטלולתי תותיה משום פי הקרה יורד וסותם, וקאמר בבביתאי: יתר על כן אמר רבי
 יתודה, אף על גב דליבא פי הקרה — שיר רבי יתודה, הואיל ואיכא שתי מידעתי מעלייתא. וחי משמע בחדיא בתוספתא: הנמכילין פרק שבועי', דאחא אית יתר על כן.

1 אחת, והא אי אפשר לעצמם דהם נמי הואיל ולא אימתידי לכא בבת אחת, דחי כבידי
 2 שמיים ויש לומר: והואיל ואי אפשר לעצמם אלא על ידי טורח גדול — לא תטרוהו לעצמם
 3 ולמודו בספק דבריהם. וכן משמע מלשן הקונטרס, דפירש: דרוב בני אדם אין יוכלים
 4 לעצמם, והוי ספק עצמם ואסור, או לא עצמם ומותר. והרב רבינו שמעיה פירש: דמיני
 5 למימד רבידי אדם נמי אי אפשר לעצמם, והא
 6 דפרזין כיעמד מותר — משום דחי כיון ספק
 7 שפיקו, שמא עמד מרובה, ואפילו כי לא נפשי
 8 וטובין אי דרוד — מותר, והשתא שפיר קיי חלי
 9 ספק דבריהם, אך קשה מאי איירא ספק
 10 דבריהם? אפילו באריותא נמי שרי, כיון
 11 דהדיתר קרוב מן האיסור. ומשמע זה עדי
 12 למישרי בחדושה במחצה על המעטה ויש לומר:
 13 דהא דשירי אכא אי פרוץ נפש — היינו בשמנתה
 14 אמות מוצמצמות, אבל שטא יש מעט יותר,
 15 ואפילו אי פרוץ נפש איכא ארבע אמות, ולכי
 16 לא שרי אלא בספק דבריהם, ואם האמר דבספק
 17 יש דבכרות (יה) אמר נמצא כמון בן שתי
 18 עיניו, לרבנן יביא געלה אחת ויחנה, והשתא
 19 כל אחת תביא געלה לעצמה, דשמא קרובה היא
 20 ואפילו מוצמצמות — הא אמר הקרובה אפילו
 21 קרובות ויש לומר: דמנה נפשי סק באחא, אם
 22 דרוקיה וחי — שטורה, ואי קרובה היא — וגיאת
 23 בשל תנאי. מאי אמרת דלימא מוצמצמות היא
 24 — זה אינו מצי.

מצוה בעשר מראשו בארבעה — עשר אין
 פירשו בארבעה, דעשר כשל טמה,
 27 בארבעה בשל מעלה.
דפתחא בקך ויחי לא עביי אביה. — מיהו,
 28 אם עשאה כיון פתח במזוח
 29 ומשקף — דחי שפיר פתח, דבארמא לעיל (ח"ב).
 30 דפתח ליה בקך ויחי. **אחד** זה ואחד זה
 31 בארבעה — אם שפיר בקין ויחי, אבל אם נפיר
 32 מראשו בלא קין ויחי, לא חזי בארבעה, דלא
 33 כפייה ארבי דיהודא דאמר לקמן (ג"ב מביי שווא
 34 מיעטא שם אחת אמות. ומקשה חזי אמות אחת ודשיתא ויחי פירעה חזי
 35 אמות, ומצוה דחיי בארבע — היינו משום דקא ממעט בחילוכא. אבל כשפירעה בראשו
 36 — לא ממעט בחילוכא, דלא שבק פתוח רבא ועיילי בפתוחא וזנא.
רב אמר תורתו כמפולש — פירש הקונטרס: דצריך לעשות צורת הפתח בעקממיתו,
 37 דפלוש מן המפולש לחיבוי וחי כמפולש לרשות הרבים. ולשי פתחים לחי רשות
 38 הרבים עיש לחי או קורה לכל אחז. ובמילתא דשמואל דמי אמר תורתו כסתום פירש
 39 בשם רוב חוקן: תורת מביי סתום, צריך לעשות בעקממיתו. דהיינו לוחי מיהו, שם פירש
 40 פירוש אחר: תורתו כסתום — ואין צריך בעקממיתו כלום, והלשון דחוק, דכיון דתורתו
 41 כסתום מוז צריך לעשות בעקממיתו; וכדפירשו משמע, מדקאמר בסמוך: אי ביתר מעשה
 42 בא לימא שמאל תורתו כסתום: משמע דלרב אתי שפיר. ואי תורתו כמפולש קאי
 43 בתחום, היינו שצריך לעשות שורת הפתח אחר הפתחים וכעניי לחי, ולא בעקממיתו
 44 והואיל

אם כן לרב נמי קשה, דאיך יועיל לחי מצד אחד או אפילו צורת הפתח ביותר מעשר? והא את ליה לרב אף על פי שיש לו צורת הפתח צריך למעטו אבל אי אצקממיתו קאי, כדפירש
 שיי — אתי שפיר. לדי דמי בצורת הפתח אפילו ביותר מעשר הואיל פתחו מביי הפתחים לרשות הרבים לא חזו יתיר מעשר, דהא צורת הפתח מתידי מן התורה אפילו לרב ביתר
 מעשר, כדארמינן לקמן (א"ב גבי כלאים, ומיהו, יש לדחותה דהי נמי מצי פירי לרב, אלא דמקשה אליבא דשמואל טפי בפשיטותו. ועוד יש ראיא מההוא מביי עוקם דהא בנדרטא
 בו וארבעה זולתו. ופירש רשי: עוקם כגון שפונה, וערי שתי זולתו לשני עקממיתו, דאי לא הכי — די זבילת אחת. ומיהו זבילת גמיס ארבעה זולתו. וכן בחות רוב בנדרטא
 ואפילו גרסינן דלתוח איכא למימד דנפולש גמור היה, ועוקם באמצע, כזה פתחו בשלשה פתחים לרשות הרבים. דמנה נשקי צריך לעשות דלתות. וגבי מביי העשוי כגדל (לקמן ח"ב).
 משמע נמי פירוש הקונטרס, וקאמר אלא עשה צורת הפתח כזולתו, פירוש: לעד מביי הגדול, ואיך גיטא משתי' בלחי וקורה. היני לעד רשות הרבים, וחי רשות הרבים, אלא אי
 לא אי אקמאר עשה צורת הפתח כזולתו, והיני לעד רשות הרבים ואיך גיטא קאי אפתח מביי גדול — אף על גב דלחי לא מתיי ביותר מעשרה — ועוד יתיר רוח עדי שישמעט האירי מעשרה.
 מנפולש גמור. דמי בצורת הפתח ולחי אחי — ובעיני שיהא צורת הפתח כל בני המביי. **ביצד** — שתיכין דרך רשות הרבים — פירש הקונטרס: רשות הרבים רחב שש עשרה אמות.
 ומפולש משום צדדים משער לשער, ומצויין בה ששים רבוא. אי שו בניי נסיק דבעינן דריסת ששים רבוא. וקשה לביבתי תם: ודבשת פכרי "חורק" (מאן) תרגלתי חזו התחוקן
 ובעינן רשות הרבים, והתחוקן לא חזו ששים רבוא ואומר רבי יצחק: תמכל מיקום דרבין היה לצאת ולכא באותו דרך. ועוד הקשה: דבעדי מביי חזו סק וגיטא חזו מספר, וכן קשה
 מעבר רוב ויש לומר, אלא גמירין ממשקן אלא מילתא דרתיבא במספרם. **ולחי** וקורה כמאן — אף על גב דלחי לא מתיי ביותר מעשרה — ועוד יתיר רוח עדי שישמעט האירי מעשרה.
ולחי על כן אמר רבי יתודה. פירש הקונטרס לעיל מיניה איידי כגונה עלייה. כו, דשיר רבי יתודה לטלולתי תותיה משום פי הקרה יורד וסותם, וקאמר בבביתאי: יתר על כן אמר רבי
 יתודה, אף על גב דליבא פי הקרה — שיר רבי יתודה, הואיל ואיכא שתי מידעתי מעלייתא. וחי משמע בחדיא בתוספתא: הנמכילין פרק שבועי', דאחא אית יתר על כן.

קמב

עירובין. פרק ראשון – מבוי שהוא גבוה דף ו עמוד ב – מתוך מהדרות "אבן ישראל – (שטיינזליץ)"

הוספות

1 מי שיש לו שני בתים בן – פרושה שתי חצרות, דאן מבוי נהר בלחי עד שיהו חצרות
2 תפוחות לחיכו, ובתפוסתן גרסין כהדיא; שתי חצרות, וכו' תימא בכך הוא ולא
3 מעירבא בן – משמע דמסק דאפילו ברלכות לא מעירבא, ואם כן איירי ברשות הרבים
4 גמורה רוחב ש עשרה אמות, וקשה ללקמן בפירוק (א) אמרין לכלל הוורא לא התיר
5 רבי יהודה אלא עד שלש עשרה אמה ושליש
6 וש לומה דמעיקרא סלקא עתק, דהא דאי תמירי
7 רבי יהודה ברבוח ש עשרה אמה, אבל לפי
8 המסקה דמנינן ש עשרה אמות
9 המפולשות, הכי נמי יהיה דיתר על כן איירי
10 מבני המפולש, ואן רוחב ש עשרה, ובכך הוא
11 דלא מעירבא – הא ברלכות מעירבא, ולא קשה
12 מירושלים – דהו רוחב ש עשרה אמה, ועד
13 ש לומה דמעיקרא נמי ידע שפיר ולא התיר רבי
14 יהודה אלא עד שלש עשרה אמה ושליש, ומכל
15 מקום דהו רוחב הרבים גמורה – כגון ששכט
16 הרבים אחת משני צידי המבוי רוחב ש עשרה
17 אמות, אפילו רוחב הרבים מהלכין דרך מבוי,
18 דרשומא אפילו בנבוא אלא דהו רוחב ש עשרה
19 אמות הו רשות הרבים גמורה, כיון דבשני צידי
20 המבוי הו רוחב ש עשרה אמה, כמו כן
21 הגמורים, דאמר פרק קמא דשבת (א) דהו
22 רשות הרבים, על כל נדלא רוחב ש עשרה
23 אמה. אפילו למאן דאמר הנהם כן הגמורים
24 נידון כבמלכות – היינו משום דגמורים הן ו
25 אלא כגון זה, וכן נידאן חשמישמיה, כגון ששכט
26 למבואות המפולשות, דהנהם רשות הרבים אינה
27 עוברת כמבוי, ורחב ששני רוחב הרבים עוברת
28 אצל הפתחים, ורביח לומר לפי זה אף על
29 דלרבי יהודה לרוב יוקרה מוני מרובב שלש
30 עשרה, ולרובח ש עשרה לא מני – מודה
31 הוא דמדאורייתא אין חילוק בין שלש עשרה
32 עשרה, ולקסבר שתי מחציות דאורייתא,
33 ולכך פריך מירושלים, אף על גב דרבהב ש
34 עשרה אמה, כיון דחיבין עליה שש עשרה
35 הרבים סמאורייתא – הוא חרין ברובח שלש
36 עשרה, דמדאורייתא אין חילוק, ואם תמנה, כיון
37 דאית ליה לרבי יהודה שתי מחציות דאורייתא,
38 אמאי איצטרך למיחני בביריתא, פריך איתרין
39 דשבת (א) ו; הו רוחב היחיד גמורה אחרין
40 עמוק עשרה טפחים ורוחב ארבע כו' למעט
41 דרבי יהודה דיתר על כן – הא מקדתי בירשא
42 'איהו רשות הרבים סרטיא ופולטיא מנבואות
43 המפולשות' שמענין שפיר למעטי דרבי יהודה,
44 דלירידיה מנבואות המפולשות לא הו רשות
45 הרבים הולא איכאב שתי מחציות, ויש לומר דא
46 מירשא דהו אמאי דעמטא דרבי יהודה לא
47 משום שתי מחציות, אלא משום דקסבר, לר
48 וקסבר משום מחציה, דאיכא נמו דסבר רבי פירוקין, לרבי איצטרך ו; הו רשות היחיד גמורה ולרבי רוחב לא חשבי מחציה.

1 הדואל ואיכא שתי מחציות מעלייתא, מחצית הבית מבואן מוחצת בית השני מבואן
2 – סגי בתקנתא פורתא, לרבי מבואן – אצל פאת הבית האחר, ולרבי מבואן – אצל
3 פאת השני לאותו בית עצמו והויא סתומה לשני ראשי רשות הרבים, ומותר לטלטל
4 מבית לבית, ירושלים – רשות הרבים של מכוון משער לשער, ומפולש של ובה
5 דריסת ששים ריבוא, ורחב ש עשרה אמה,
6 ואילוולא שנועלין דלתותיה בכל לילה –
7 חיבין עליה בשבת משום רשות הרבים, אבל
8 נעילת דלתותה משויא לה חצוצה של רבים,
9 ומעריבין את כולה, וכל זמן שלא עירבו –
10 הויא כבמלכות, ולא מחייבי עליה, והכי נמי
11 אמרין בפרק תרעא (עירובין קא,א).
12 ירושלים כבמלכות היא, אבלו דמחזיא –
13 שיער העיר מכוונים או כנגד זה, והוי בה
14 ששים ריבוא, חיבין עליה כו' – אלמא;
15 שיער דלתות בעינן בכל לילה, והבא קמי
16 העל, דלת מבואן ולרבי וקרה מבואן לבית
17 הלל, צריך לנעול – אותו לרבי יחיד, אבלו
18 דגהרדטא – ראשי מבואות מפולשין לרשות
19 הרבים הו; דהיינו עד פלגיהו בעפרא –
20 לתמונת עד חציין בעפרא, ואן אדם יכול
21 לנעול מפני הדפער, "טימין" – כמו טמונין
22 (פולשתא"ר (בראשית ב), מגופות היו – אל
23 הו כולן תפוחות, אלא סגרות תפוחות
24 מבאקט, מגופות כמו הגפת פולש (ערבין
25 מ.א.) מבוי עקום – שני פתותו מופלשין
26 לרשות הרבים אחת כגון זה, ואצרכוהו
27 דלתות – בשני עקומותיו, וחרותו במפולש
28 – וכאן שני פולשין דרשות הרבים יש,
29 הלכה כמבוא גמא – דלא עדי דלת אלא
30 צורת הפתח, בת קול – לקמן בפירוקין (ג,ב)
31 שיצאה בת קול ואמרה הלכה כבית הלל,
32 ורבי

1 **והאמרי** רבה בן – פירוש שתי חצרות, דאן מבוי נהר בלחי עד שיהו חצרות
2 תפוחות לחיכו, ובתפוסתן גרסין כהדיא; שתי חצרות, וכו' תימא בכך הוא ולא
3 מעירבא בן – משמע דמסק דאפילו ברלכות לא מעירבא, ואם כן איירי ברשות הרבים
4 גמורה רוחב ש עשרה אמות, וקשה ללקמן בפירוק (א) אמרין לכלל הוורא לא התיר
5 רבי יהודה אלא עד שלש עשרה אמה ושליש
6 וש לומה דמעיקרא סלקא עתק, דהא דאי תמירי
7 רבי יהודה ברבוח ש עשרה אמה, אבל לפי
8 המסקה דמנינן ש עשרה אמות
9 המפולשות, הכי נמי יהיה דיתר על כן איירי
10 מבני המפולש, ואן רוחב ש עשרה, ובכך הוא
11 דלא מעירבא – הא ברלכות מעירבא, ולא קשה
12 מירושלים – דהו רוחב ש עשרה אמה, ועד
13 ש לומה דמעיקרא נמי ידע שפיר ולא התיר רבי
14 יהודה אלא עד שלש עשרה אמה ושליש, ומכל
15 מקום דהו רוחב הרבים גמורה – כגון ששכט
16 הרבים אחת משני צידי המבוי רוחב ש עשרה
17 אמות, אפילו רוחב הרבים מהלכין דרך מבוי,
18 דרשומא אפילו בנבוא אלא דהו רוחב ש עשרה
19 אמות הו רשות הרבים גמורה, כיון דבשני צידי
20 המבוי הו רוחב ש עשרה אמה, כמו כן
21 הגמורים, דאמר פרק קמא דשבת (א) דהו
22 רשות הרבים, על כל נדלא רוחב ש עשרה
23 אמה. אפילו למאן דאמר הנהם כן הגמורים
24 נידון כבמלכות – היינו משום דגמורים הן ו
25 אלא כגון זה, וכן נידאן חשמישמיה, כגון ששכט
26 למבואות המפולשות, דהנהם רשות הרבים אינה
27 עוברת כמבוי, ורחב ששני רוחב הרבים עוברת
28 אצל הפתחים, ורביח לומר לפי זה אף על
29 דלרבי יהודה לרוב יוקרה מוני מרובב שלש
30 עשרה, ולרובח ש עשרה לא מני – מודה
31 הוא דמדאורייתא אין חילוק בין שלש עשרה
32 עשרה, ולקסבר שתי מחציות דאורייתא,
33 ולכך פריך מירושלים, אף על גב דרבהב ש
34 עשרה אמה, כיון דחיבין עליה שש עשרה
35 הרבים סמאורייתא – הוא חרין ברובח שלש
36 עשרה, דמדאורייתא אין חילוק, ואם תמנה, כיון
37 דאית ליה לרבי יהודה שתי מחציות דאורייתא,
38 אמאי איצטרך למיחני בביריתא, פריך איתרין
39 דשבת (א) ו; הו רוחב היחיד גמורה אחרין
40 עמוק עשרה טפחים ורוחב ארבע כו' למעט
41 דרבי יהודה דיתר על כן – הא מקדתי בירשא
42 'איהו רשות הרבים סרטיא ופולטיא מנבואות
43 המפולשות' שמענין שפיר למעטי דרבי יהודה,
44 דלירידיה מנבואות המפולשות לא הו רשות
45 הרבים הולא איכאב שתי מחציות, ויש לומר דא
46 מירשא דהו אמאי דעמטא דרבי יהודה לא
47 משום שתי מחציות, אלא משום דקסבר, לר
48 וקסבר משום מחציה, דאיכא נמו דסבר רבי פירוקין, לרבי איצטרך ו; הו רשות היחיד גמורה ולרבי רוחב לא חשבי מחציה.

1 **והאמרי** רבה בן – פירוש שתי חצרות, דאן מבוי נהר בלחי עד שיהו חצרות
2 תפוחות לחיכו, ובתפוסתן גרסין כהדיא; שתי חצרות, וכו' תימא בכך הוא ולא
3 מעירבא בן – משמע דמסק דאפילו ברלכות לא מעירבא, ואם כן איירי ברשות הרבים
4 גמורה רוחב ש עשרה אמות, וקשה ללקמן בפירוק (א) אמרין לכלל הוורא לא התיר
5 רבי יהודה אלא עד שלש עשרה אמה ושליש
6 וש לומה דמעיקרא סלקא עתק, דהא דאי תמירי
7 רבי יהודה ברבוח ש עשרה אמה, אבל לפי
8 המסקה דמנינן ש עשרה אמות
9 המפולשות, הכי נמי יהיה דיתר על כן איירי
10 מבני המפולש, ואן רוחב ש עשרה, ובכך הוא
11 דלא מעירבא – הא ברלכות מעירבא, ולא קשה
12 מירושלים – דהו רוחב ש עשרה אמה, ועד
13 ש לומה דמעיקרא נמי ידע שפיר ולא התיר רבי
14 יהודה אלא עד שלש עשרה אמה ושליש, ומכל
15 מקום דהו רוחב הרבים גמורה – כגון ששכט
16 הרבים אחת משני צידי המבוי רוחב ש עשרה
17 אמות, אפילו רוחב הרבים מהלכין דרך מבוי,
18 דרשומא אפילו בנבוא אלא דהו רוחב ש עשרה
19 אמות הו רשות הרבים גמורה, כיון דבשני צידי
20 המבוי הו רוחב ש עשרה אמה, כמו כן
21 הגמורים, דאמר פרק קמא דשבת (א) דהו
22 רשות הרבים, על כל נדלא רוחב ש עשרה
23 אמה. אפילו למאן דאמר הנהם כן הגמורים
24 נידון כבמלכות – היינו משום דגמורים הן ו
25 אלא כגון זה, וכן נידאן חשמישמיה, כגון ששכט
26 למבואות המפולשות, דהנהם רשות הרבים אינה
27 עוברת כמבוי, ורחב ששני רוחב הרבים עוברת
28 אצל הפתחים, ורביח לומר לפי זה אף על
29 דלרבי יהודה לרוב יוקרה מוני מרובב שלש
30 עשרה, ולרובח ש עשרה לא מני – מודה
31 הוא דמדאורייתא אין חילוק בין שלש עשרה
32 עשרה, ולקסבר שתי מחציות דאורייתא,
33 ולכך פריך מירושלים, אף על גב דרבהב ש
34 עשרה אמה, כיון דחיבין עליה שש עשרה
35 הרבים סמאורייתא – הוא חרין ברובח שלש
36 עשרה, דמדאורייתא אין חילוק, ואם תמנה, כיון
37 דאית ליה לרבי יהודה שתי מחציות דאורייתא,
38 אמאי איצטרך למיחני בביריתא, פריך איתרין
39 דשבת (א) ו; הו רוחב היחיד גמורה אחרין
40 עמוק עשרה טפחים ורוחב ארבע כו' למעט
41 דרבי יהודה דיתר על כן – הא מקדתי בירשא
42 'איהו רשות הרבים סרטיא ופולטיא מנבואות
43 המפולשות' שמענין שפיר למעטי דרבי יהודה,
44 דלירידיה מנבואות המפולשות לא הו רשות
45 הרבים הולא איכאב שתי מחציות, ויש לומר דא
46 מירשא דהו אמאי דעמטא דרבי יהודה לא
47 משום שתי מחציות, אלא משום דקסבר, לר
48 וקסבר משום מחציה, דאיכא נמו דסבר רבי פירוקין, לרבי איצטרך ו; הו רשות היחיד גמורה ולרבי רוחב לא חשבי מחציה.

[דף כ"ה ע"ב]

בשלישי, ארבעה מקריבין שנים שנים, והשאר אחד אחד. ברביעי, שלשה מקריבין שנים שנים, והשאר אחד אחד. בחמישי, שנים מקריבין שנים שנים, והשאר אחד אחד. בששי, אחד מקריב שנים, והשאר אחד אחד. בשביעי, פלן שוין. בשמיני, חזרו לפים בברגלים. אמרו, מי שהקריב פרים היום, לא יקריב למחר, אלא חזרין חלילה.

גמרא – תני, כל המשמרות שהיו במקדש היו שונות ומשלשות בפרים, חוץ משתים האחרונות שהיו שונות ולא היו משלשות בפרים. רבי לעזר שאל: מהו להתחיל מהן לרגל הבא? אמר רבי יוסה: מתניתין אמרה פן – בשמיני חזרו לפים ברגלים. לא צורכה דילא בהדא דתני בשם רבי נתן, דתני רבי נתן: שמיני לא היה בו פים. על דעתיה דרבי נתן, מהו להתחיל מהן לרגל הבא? אמר רבי יוחנן: ותני פן, שמיני רגל בפני עצמו, פים בפני עצמו, ברכה בפני עצמה, קרבן בפני עצמו. רגל – דאמר רבי אבין בשם רבי אחא: בלחם פתוב "וביזים" וכאן בתיב "ביזים", ללמדה, שהיא רגל בפני עצמו. פים – אמר רבי יוסה: מתניתין אמרה פן, בשמיני חזרו לפים ברגלים. ברכה – אמר רבי אילא: זמן קרבן פן – פר אחד איל אחד.

הלכה ח', מתניתין – בשלשה פרקים בשנה היו כל המשמרות שוות באמורי הרגלים, ובחלוק לחם הפנים. בעצרת אומרים לו, הילך מצה הילך חמין. משמר שזמנו קבוע, הוא מקריב תמידין, נדרים ונדבות ושאר קרבנות צבור, ומקריב את הכל. יום טוב הסמוך לשבת, בין מלפניה בין מלאחריה, היו כל המשמרות שוות בחלוק לחם הפנים.

[דף כ"ז ע"א]

הל יום אחד להפסיק בינתיים, משמר שזמנו קבוע, היה נוטל עשר חלות, והמתעבב נוטל שתים. ובשאר ימות השנה, הנכנס נוטל שש, והיוצא נוטל שש. רבי יהודה אומר, הנכנס נוטל שבע, והיוצא נוטל חמש. הנכנסין חולקין בצפון, והיוצאין בדרום. בלגה לעולם חולקת בדרום, וטבעתה קבועה, וחלונה סתומה.

גמרא – בתיב (דברים יח, ח): "חלק בחלק יאכלו". יכול אף בשאר כל ימות השנה פן? תלמוד לומר: "לבד ממפריו על האבות", חוץ מפה שמכרו אבות לבנים את שבתך ואני שפתי. ובעצרת אומר: 'הילך מצה הילך חמין, אית תניי תני, 'הילך חמין הילך מצה', מאן דאמר 'הילך מצה' שהוא חביב, מאן דאמר 'הילך חמין' שהוא תדיר. אמר רבי לוי: כל המשמרות היו נתונות בדרום. אמר רבי יוסי:

מתניתין אמרה בה, חל יום אחד להפסיק בינתיים. רבי יודה בן מיטם בשם רבי אחא: קריא מסייע להן תניא (שמואל-א כא, ד): 'ינעתה מה יש תחת ידך המושה להם תנה בידי או הנמצא'; ואחוימלך מן המשמר היוצא הנה. הנכנסין חולקין בצפון ויוצאין בדרום – אמר רבי הנניה בריה דרבי הלל: כדי לחלק כבוד לנכנסין. אמר רבי יוסי בי רבי בון: לא מטעם זה, אלא בגין דתנינן, כל הנכנסין להר הבית נכנסין דרך ימין ומקיפין ויוצאין דרך שמואל. בלגה לעולם חולקת בדרום – מפני מרים בת בלגה שהמירה דתה והלכה ונשאת לסרדייט אחד משל מלכות בית יוק, ובאה וטפחה על גגו של מזבחה אמרה לו: לוקים! לוקים! אתה התרבתה נכסיהן של ישראל ולא עמדת להן בשעת דוחקן. ויש אומרים: על ידי שהגיע זמנה לעלות ולא עלת, ונכנס ישבב ושמש תחתיה בכהונה גדולה, לפיכך בלגה לעולם ביוצא. וישבב בנכנס. ויעקרו אותה ממקומה?! לית יכיל, דאמר רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי: קשה לפני המקום לעקר שלשלת יוחסין ממקומן. ויעשו אותן עשרים ושלש.

[דף כ"ז ע"ב]

לית יכיל, דכתיב (דברי הימים-א ט, כב): 'המה יסד דויד ושמואל הראה באמונתם'; באמונתם – אומנות גדולה היתה שם, שאין משמר נוטל ושונה בשדה אהוזה עד שימול חברו. אמר רבי אבהו: השבתים, שאין משמר נוטל ושונה בשדה אהוזה עד שימול חברו. וטבעתה קבועה – רבי פא בשם רב יהודה: טבעות עשו להן, רחבות מלמעלה וצרות מלמטה. והלוונה סתומה – שלא העמידו אותה על סכניהן, כהיא דתנינן תמן: הוא היה נקרא 'בית החולפות', ששם היו גוזזין את הסכנין.

הדרן עלף מסכת ספא והדרך עלן מסכת ספא.

הדרן עלף מסכת ספא. והדרן עלף מסכת ספא, ודעתך עלן. לא נתנשי מנה מסכת ספא, ולא נתנשי מנה. לא פעלמא הדיו ולא פעלמא דאת: (ג' ע"ג)

יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, שתהא תורתך אמונתנו בעולם הזה, ותהא עמנו לעולם הבא. הנייא בר פפא, רמי בר פפא, נחמן בר פפא, אחאי בר פפא, אבא מרי בר פפא, רמס בר פפא, רמי בר פפא, סורקב בר פפא, אדא בר פפא, דרו בר פפא.

העירב נא יי אלהינו את דברי תורתך במינו ובכפיפות עמך בית ישראל, ונהיה פלנו אנהנו וצאצאינו וצאצאי עמך בית ישראל פלנו יודעי טמך ולמודי תורתך:

מאובי תחפמני מנתך, פי לעולם היא לי: יהי לבי תמים כחוקיך, למען לא אבוש: לעולם לא אשכח פקודיך, פי כם חיותי: ברוך אתה יי, למדני חוקיך: אמן אמן אמן סלה ועד:

מודים אנהנו לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, ששמת חלקנו מיושבי בית המדרש, ולא שמת חלקנו מיושבי קרנות. שאנו משכימים והם משכימים, אנו משכימים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים, אנו עמלים והם עמלים, אנו עמלים ומקבלים שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר. אנו רצים והם רצים, אנו רצים לחיי העולם הבא, והם רצים לבאר שחת, שנאמר ואתה אלהים תורידם לבאר שחת, אנשי דמים ומרמה לא יחצו מיהם, ואני אבטח בך.

יהי רצון מלפניך יי אלהי, פשם שעורתי לסיים מסכת ספא, בן תעורני להתחיל מסכתות וספרים אחרים ולסיים, ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקום את כל דברי תלמוד תורתך באהבה, וזכות כל התנאים ואמוראים ותלמידי חכמים, נעמוד לי ולרועי, שלא תמוש התורה מפני ימפי ורועי ונרע רועי עד עולם, ותתקום בי, בהתהלך תנחה אתה, בשקבך תשמור עליה, והקוצית היא תשיחה: פי בי רבו ימיה, ויוסיפו לה שנות חיים: אורך ימים בימינו, בשמאלה עשרי וכבודי: יי עז לעמו יתן, יי בךך את עמו בשלום:

פּרָק ראשׁוֹן

[דף א' ע"א]

מוֹזְבִירִין גְּבוּרוֹת גְּשָׁמִים? רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, מִיּוֹם טוֹב הִרְאִישׁוֹן שֶׁל הַג. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר, מִיּוֹם טוֹב הִאֲהָרוֹן. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, הוֹאִיל וְאִין הַגְּשָׁמִים סִימּוֹן בְּרַכָּה בְּהַג, לָמָּה הוּא מוֹזְבִיר? אָמַר לוֹ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, אֵף הוּא אִינוֹ אוֹמֵר אֶלָּא 'מְשִׁיב הַרוּחַ וּמוֹרִיד הַגְּשָׁם' בְּעוֹנָתוֹ. אָמְרוּ לוֹ, אִם כֵּן לְעוֹלָם יִהְיֶה מוֹזְבִיר:

גמרא מַאֲיָמָתִי מוֹזְבִירִין גְּבוּרוֹת גְּשָׁמִים כּו'. טַעְמִיָּה דְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, עַל יְדֵי שְׁאֲרַבְעַת מִינֵין הִלְלוּ גְדִילִים עַל הַפּוֹיִם, לְפִיכֵךְ הֵן בְּאִין פְּרָקְלִיטִין לַפּוֹיִם. דְּכֵר אַחַר, בְּשַׁעֲהָ שְׁהַעֲבֵד מְשִׁמֵּשׁ אֶת רַבּוֹ כֹּל צָרְכּוֹ, הוּא תוֹבֵעַ פְּרָסוֹ מִפְּנֵי. אָמַר לוֹ ר' יְהוֹשֻׁעַ, וְהֵלֵא מְשַׁעֲהָ שְׁהַעֲבֵד מְשִׁמֵּשׁ אֶת רַבּוֹ כֹּל צָרְכּוֹ וְרוּחַ רַבּוֹ נוֹחָה הִימִינוֹ, הוּא תוֹבֵעַ פְּרָנְסָתּוֹ מִפְּנֵי. דְּכֵר אַחַר, אִין הַעֲבֵד תוֹבֵעַ פְּרָסוֹ אֶלָּא סְמוּךְ לְפְרָסוֹ.

תְּנִי, רַבִּי יְעִיזֵר אוֹמֵר מְשַׁעֲת נְטִילַת לִוְלָב, ר' יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר מְשַׁעֲת הַנִּיחוּ. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּהַדִּין בְּתַרְיִיא, הִיא דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי יְעִיזֵר קְדַמֵּייתָא, הִיא דַּעְתֵּיהּ אַחֲרֵייתָא. מְחַלְפָּא שְׁיֻטְתֵּיהּ דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ! תַּמּוֹן הוּא אָמַר מִיּוֹם טוֹב הִאֲהָרוֹן, וְהֵכָא הוּא אָמַר מְשַׁעֲת הַנִּיחוּ. אָמַר ר' מְנַא, שְׁפַל הַיּוֹם כְּשֶׁר לְלוּלָב.

וְיִזְבִיר מִבְּעַרְבֵי! לִית כֹּל עָמַא תַּמּוֹן. וְיִזְבִיר בְּשַׁהֲרִית!

[דף א' ע"ב]

אֵף הוּא סְבוּר שְׁמַא הַזְּבִירוֹ מִבְּעַרְבֵי וְהוּא הָוֵי מְדַבֵּר, מִפִּינּוֹן דְּהוּא חָמֵי לוֹן דְּלָא מוֹדְכִין בְּקַדְמֵיתָא וּמוֹדְכִין בְּאַחֲרֵיתָא, אֵף הוּא יוֹדֵעַ שְׁלֵא הַזְּבִירוֹ מִבְּעַרְבֵי. אָמַר לִיהֵ ר' חִיטָּה בַר מְרִינָא, חֲכִין הָהוּ ר' יוֹנָה אֲבוּךְ הָוֵי בְּהָ.

ר' חֲנַיִ בְּשֵׁם ר' פְּדַת, אָסוּר לְיַחֲדֵי לְהַזְבִיר עַד שְׁיִזְכִיר שְׁלוּחַ צִיבוּר. ר' סִימוּן בְּשֵׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ כֵּן לֵוִי, בְּשְׁלִיחַ צִיבוּר הִדְכֵר תְּלוּיָא! אָמַר ר' מְנַא קוּפִי ר' חֲנַי, מַה וּפְלִיגָא? אָמַר לִיהֵ לֵא, דָּא דָּאֵת אָמַר בְּשְׁלִיחַ

ציבור הדכר תלוי, יחיד אם רצה להזכיר מזכיר – בטל. וְדָא דְאֵת אָמַר אָמַר לְיַחֲדִיד לְהַזְכִּיר עַד שְׁיִזְכִּיר שְׁלִיחַ צִיבּוּר – בְּנֶשְׁמָם. קָמוּן לְצִלוֹתָא, בְּמִי שֶׁהַזְכִּיר שְׁלִיחַ צִיבּוּר.

כְּשֶׁם שְׁתַּחֲוִית הַמַּתִּים חַיִּים לְעוֹלָם, כְּדִ יְרִידַת נְשָׁמִים חַיִּים לְעוֹלָם. ר' הֵיידָ בַר כָּא שָׁמַע לֵה מִן הָדָא (הוֹשֵׁעַ ו') יִחְיִינוּ מִיּוֹמָיִים, בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי יִקְמוּנוּ וְנִהְיָ לְפָנָיו, וְנִדְעָה נִרְדְּפָה לְדַעַת אֵת ה' בְּשֹׁחַר נְכוּן מוֹצָאוֹ.

כְּתִיב (מלכים א' יז) וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵינוּ הַתְּשֻׁבִי מִתּוֹשָׁבֵי גִלְעָד אֶל אַחָאָב, הִי ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר עִמָּדְתִּי לְפָנָיו אִם יִהְיֶה הַשָּׁנִים הָאֵלֶּה טַל וּמָטָר כִּי אִם לֹא דְכָרִי. ר' בְּרַכְיָה אָמַר, ר' יוֹסֵף וְרַבְנִין. חַד אָמַר בֵּין עַל הַטַּל בֵּין עַל הַמָּטָר נִשְׁמַע לוֹ, וְהוֹרְנָה אָמַר עַל הַמָּטָר נִשְׁמַע לוֹ וְעַל הַטַּל לֹא נִשְׁמַע לוֹ. מֵאֵן דְּאָמַר עַל הַמָּטָר נִשְׁמַע לוֹ וְעַל הַטַּל לֹא נִשְׁמַע לוֹ, מִן הַדִּין קָרְיָא (שם יח) לֵךְ הִרְאָה אֶל אַחָאָב וְאֶתְנָה מָטָר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה.

מֵאֵן דְּאָמַר בֵּין עַל הַטַּל בֵּין עַל הַמָּטָר נִשְׁמַע לוֹ, אִיכָן הוֹתֵר נִדְרוֹ שֶׁל טַל? אָמַר ר' תַּנְחוּם אֲדָרְעִיא, סְכָרִין מִימֵר, נִדְרֵי שֶׁהוֹתֵר מִכָּלֵל הוֹתֵר כּוּלָּהּ. אֵית דְּכַעֵי מִימֵר בְּכַנְהָה שֶׁל צַרְפִּית (שם יז) וַיִּקְרָא אֶל ה' וַיֹּאמֶר ה' אֱלֹהֵי, הִנֵּם עַל הָאֲלֻמָּנָה אֲשֶׁר אָנִי מַתְגַּזֵּר עָמָה תִּרְעַת לְהַמִּית אֵת בְּנֵהּ. אָמַר ר' יוֹדָה בַר פִּזִּי, לְאֲחָד שֶׁנֶּגַב נִרְתִּיקוּ שֶׁל רּוּפָא, עִם בְּשָׂהוּא יוֹצֵא נִפְצַע בְּנוֹ, חוֹר אֲצִלוּ וְאָמַר לוֹ אֲדוּנִי הַרּוּפָא רַפָּא אֵת בְּנִי, אָמַר לוֹ לֵךְ וְהַחֲזֵר אֵת הַנִּרְתִּיק, שְׁכַל מֵינִי רַפּוּאוֹת תַּתּוּנִין כּוּ, וְאֵנִי מִרְפָּא אֵת בְּנֵהּ. כְּדִ אָמַר לוֹ תְּקֹדֵשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאֱלֹהֵינוּ.

[דף ב' ע"א]

לֵךְ וְהַחֲזֵר נִדְרוֹ שֶׁל טַל, שְׂאִין הַמַּתִּים חַיִּים אֵלָּא בְּטַלְלִים, וְאֵנִי מַחֲיָה בְּנֵהּ שֶׁל צַרְפִּית. וּמִנְיִן שְׂאִין הַמַּתִּים חַיִּים אֵלָּא בְּטַלְלִים? שְׁנַאֲמַר (ישעיה כו) יְהִי מַתִּיד, נְבִילְתִי יְקוּמוּן, הַקִּיצוּ וְרַנְנוּ שׁוֹכְנֵי עַפְרָה, כִּי טַל אֹרֹת טִלְדָּה וְאֶרֶץ רַפָּאִים תִּפְיֵל. מַהוּ וְאֶרֶץ רַפָּאִים תִּפְיֵל? אָמַר ר' תַּנְחוּם אֲדָרְעִיא, וְאֶרֶץ תִּפְיֵל תִּפְיֵל.

ר' יַעֲקֹב דְּכַפֵּר חֲנֵן בְּשֶׁם ר' שְׁמַעוֹן בֶּן לָקִישׁ, בְּשַׁעֲהָ שְׁעִישָׁה אַבְרָהָם וְזִמְנֵם אֵת רַצוּנִי, נִשְׁבַּעְתִּי לוֹ שְׂאִינִי מִיּוֹם טַל מִבְּנֵי לְעוֹלָם. מַה מַּעֲמָא (תהלים קי) נִשְׁבַּע ה' וְלֹא יִנְחָם אֶתְהָ פִּהּ לְעוֹלָם. וְכַתִּיב תִּמְן (שם) לֵךְ טַל יִלְדוּתִיד. אָמַר ר' יוֹדָה בַר פִּזִּי, בְּדִיִּיתִיקוּ נִתְתִּינוּ לְאֲבִיהֶם, וְיִתֵּן לֵךְ הָאֱלֹהִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם וְגו'.

אמר ר' שמואל בר נחמן, בשעה שישאל ב"ר ר' יודי עבירות מעשים רעים, הגשמים נעצרו, והן מכיבין להן וכן אהר, כגון רבי יוסי הגלילי, והוא מפגיע בעדם, ומיד הגשמים יורדין. אבל הפל אינו יורד בשביל בירייתו. מה טעמא (מיכה ה) 'אשר לא יקנה לאיש ולא יחל לכני אדם'.

ר' זעורה בשם ר' חנינה, הנה עומד בגשם והזכיר של טל אין מחזירין אותו. בטל והזכיר של גשם מחזירין אותו. והא תני בטל וברוחות לא חייבו חכמים להזכיר, אם רצה להזכיר מזכיר! לא דמי ההוא דמיקל להוא דלא מצלי ולא מיקל.

בגשם והזכיר של טל אין מחזירין אותו, והא תני אם לא שאל בכרפת השנים או שלא הזכיר גבורות גשמים בתחית המתיים מחזירין אותו. בהוא דלא אדבר לא טל ולא מטר.

ר' זעורה בשם רב חונה, לא שאל בכרפת השנים, אומרה בשומע תפילה. ודכותה אם לא הזכיר גבורות גשמים בתחית המתיים, אומרה בשומע תפילה. מה אם שאלה שהיא מוחק אומרה בשומע תפילה, אומרה שהיא מרין לא כל שכן. והא תני לא שאל בכרפת השנים או שלא הזכיר גבורות גשמים בתחית המתיים, מחזירין אותו! אמר רבי אבמי אחוי דר' יוסי, בשלא אומרה בשומע תפילה.

איכן הוא חזר.

(דף ב' ע"ב)

ייבה פיי דאמר רבי שמעון בר בא בשם רבי יוחנן, בראש הדרש אם עקב את רגליו חזר לכתחילה, ואם לאו חזר לעבודה. וכא אם עקר את רגליו חזר לכתחילה, ואם לאו חזר לשומע תפילה:

בנינה (בני נוח) צרכון למיעבד תענית בתר פסקא. אתון ושאלון לרבי, אמר לון רבי, לכו ועשו, ובלבד שלא תשנו מטביעה של תפילה.

היכן הוא אומרה? ר' ירמיה סבר מימר אומרה בשומע תפילה. אמר ליה רבי יוסי, לא אמר רבי זעורה בשם רב חונה, לא שאל בכרפת השנים או שלא הזכיר גבורות גשמים בתחית המתיים אומרה בשומע תפילה, ואמר לון רבי לכו ועשו ובלבד שלא תשנו מטביעה של תפילה!?

על דעתיה דר' יוסי היכן הוא אומרה? בשש שהוא מוסית. עד כדון ציבור שינש לו שש, יהיד שאין לו שש? אמר רבי חנינה לא כן אמר רבי זעורה בשם רב חונה, יהיד תובע צרכיו בשומע תפילה, ואילו צרכיו הם.

תני, נתפלל ואינו יודע מה הזכיר, אמר ר' יוחנן, כל שלושים יום חזקה מה שהוא למוד הזכיר. מיכן והילך, מה שצורך יזכיר.

ר' בא בשם ר' חונת, שני ימים טובים של גליות (מזכיר בשחרית ואינו מזכיר במוסף, מנחה בשחרית וערבית במוסף) ומזכיר במוסף ואינו מזכיר במנחה וערבית ושחרית, ומזכיר במוסף.

הנניח בן אחי ר' יהושע אומר, בגולה לא נהגו בו, אלא עד ששים יום בתקופה. שמואל אמר הלכה כהנניח בן אחי ר' יהושע. ותני כו, כמה דברים אמורים בחוצה לארץ, אבל בארץ ישראל הכל לפי הזמן, הכל לפי המאורע. הדין דת אמר בגושם, אבל בטל, אם רצה להזכיר כל ימות השנה מזכיר:

אמר ר' יהושע הואיל ואין הגשמים סימן ברכה בהו, למה הוא מזכיר? אמר לו רבי אליעזר אף הוא אינו אומר אלא משיב הרוח ומוריד הגשם בעונתו: בעונתן הן חביבין פתחיית הפתים.

אמר ר' יוסת, ותמיה אגא, הוה רבנן מדמיי ירידת גשמים לתחיית הפתים, ולא דמייא. בעי בר נשא ייחזן מיתייא כל אימת, לא בעי בר נשא ייחות מיטרא כל אימת:

אמרו לו אם בן לעולם יהא מזכיר: מחלפה שימתיא

[דף ג' ע"א]

דרבי ליעזר, מחלפה שימתיא דרבי יהושע. דאיתפלגון, רבי ליעזר אומר אם אין ישראל עושין תשובה אין נגאלין לעולם, שנאמר (ישעיה ל) 'בשובך ונחת תושעון'. אמר לו רבי יהושע וכי אם יעמדו ישראל ולא יעשו תשובה אינן נגאלין לעולם? אמר לו רבי אליעזר, הקדוש ברוך הוא מעמיד עליהן מלך קשה בהמן, ומיד הן עושין תשובה והן נגאלין. מאי טעמא (ירמיה ל) 'זעת צרה היא ליעקב וממנה ישע'. אמר לו רבי יהושע והא פתיב (ישעיה נה) 'הנם נמפרתם ולא בכסף תגאלו'. מה עבד לה ר' ליעזר? תשובה, כמה דאת אמר (משלי ז) 'צרור הכסף לקח בידו' וגו'. אמר לו ר' יהושע, והא פתיב (ישעיה ס) 'אני ה' בעיתה אחישנה'. מה עבד לה ר' ליעזר? תשובה, כמה דת אמר (דברים י) 'זעתה ישראל מה ה' אלהיה שואל מעמך פי אם ליראה' וגו'.

ר' אחא בשם ר' יהושע בן לוי, אם זכיתם 'אחישנה', ואם לאו 'בעתה'. פיון שאמר לו ר' יהושע (דניאל יב) 'זרם ימינו ושמאלו אל השמים וישבע בהי העולם כי למועד מועדים וזצי וככלות נפין יד עם קודש תכלינה כל אלה' איסתלק ר' ליעזר:

מתוך המשה דברים נגאלו ישראל ממצרים, מתוך תפיץ, מתוך צרה, מתוך צווקה, מתוך זכות אבות, מתוך תשובה (מתוך תפיץ). הדין הוא דכתיב (שמות ב) 'ויחי בימים הרבים ההם וימת מלך מצרים ויאנחו בני ישראל מן העבודה ויזעקו' - מתוך צרה. 'וישמע אלהים את נאקתם' - מתוך צווקה. 'ויזכר אלהים את בריתו' - מתוך זכות אבות. 'יזרא אלהים את בני ישראל' - מתוך תשובה. 'ויזעקו אלהים' - מתוך תפיץ.

וכן הוא אומר (דברים ד) 'בצר לך' - מתוך צרה. 'ומצאוך כל הדברים האלה באהרית תימים' - [מתוך תפיץ]. 'ושבת' - מתוך תשובה. 'כי אל רחום ה' אלהיך' - מתוך רחמים. 'לא ירפך ולא ישחיתך ולא ישפח ברית אבתיך' - מתוך זכות אבות.

וכן הוא אומר (תהלים קו) 'יזרא בצר להם' - מתוך צרה. 'בשמעו את רינתם' - מתוך צווקה. 'ויזכר להם בריתו' - מתוך זכות אבות. 'וינחם פרוכ חסדיו' - מתוך תשובה. 'ויתן אותם לרחמים' - מתוך רחמים:

חד פר נש תהו איקמא בלישנייה, אתא לגבי רבי יוחנן ושלחיה גבי ר' חנינה, אמר ליה איזיל תהי קה ולגי באורייתא, דכתיב (משלי טו) 'מרפא לשון עין חיים':

אמר רבי חנינה בריה דרבי אבהו, בספרו של רבי מאיר מצאו כתוב (ישעיה כא) 'מישא דומה' משיא רומי. 'אלי קורא משעיר', אמר רבי יוחנן אלי קורא מפני שעיר. אמר ר' שמעון בן לקיש 'אלי' מאיבן נזדווג לי משעיר. אמר רבי יהושע בן לוי, אם יאמר לך אדם איבן הוא אלהיך, אמור לו בכרך הגדול שפאדום. מה טעמא, 'אלי קורא משעיר'.

תני רבי שמעון בן יוחי, בכל מקום שגלו ישראל, גלת השכינה עמהן. גלו למצרים, וגלת השכינה עמהן. מה טעמא (שמואל א ב) 'הנגלה נגליתי לבית אביך בהיותם במצרים לבית פרעה'. גלו לבבל וגלת שכינה עמהן. מה טעמא (ישעיה מו) 'מעענכם שולחתי בבלה. גלו למדי וגלת השכינה עמהן. מה טעמא (ירמיה מט) 'ישמתי כסאי בעילים' ואין עילים אלא מדי, כמה דאת אמר (דניאל ח) 'ואני בשושן הבירה אשר בעילים המדינה'. גלו לזון וגלת השכינה עמהן. מה טעמא (זכריה ט) 'יעוררתי בניה ציון על בניך יון'. גלו לרומי וגלת השכינה עמהן.

[דף ג' ע"ב]

מה טעמא (ישעיה כא) 'אלי קורא משעיר'.

'שומר מה מליקה'. אמרו ישראל לישעיה, רבינו ישעיה, מה יוצא לנו מתוך הליקה הזו? אמר להן המתינו לי עד ששאל. בין ששאל תור אצלן, אמרו לו 'שומר מה מליקה', מה מילל שומר העולמים? אמר להן (שם) 'אמר שומר אתה בוקר וגם לילה'. אמרו לו 'גם לילה? אמר להן לא כשאתם סבורים, אלא בוקר לצדיקים ולילה לרשעים, בוקר לישראל ולילה לאומות העולם. אמרוז ליה אימת, אמר לון אימת דאתון בעיי הוא בעי (שם) 'אם תבעיון בעיי'. אמרו לו מי מעכב, אמר להן, תשובה (שם) 'שובו אתיו'.

ר' אחא בשם ר' תנחום בי ר' חיה, אילו ישראל עושין תשובה יום אחד, מייד היה בן דוד בא. מה טעמא (תהלים צח) 'היום אם בקולו תשמעו'.

אמר ר' לוי, אילו היו ישראל משמרין שבת אחת בתיקנה, מייד היה בן דוד בא. מה טעמא (שמות מז) 'ויאמר משה אכלהו היום כי שבת היום לה' וגו', חד יום. ואמר (ישעיה ל) 'בשובה ונחת תושעון', בשובה ונתיח תתפרקון:

הלכה ב מתני' אין שואלין את הגשמים אלא סמוך לגשמים. רבי יהודה אומר, העובר לפני התיבה ביום טוב האחרון של חג, האחרון מזכיר והראשון אינו מזכיר. ביום טוב הראשון של פסח, הראשון מזכיר והאחרון אינו מזכיר. עד אימתי שואלין? ר' יהודה אומר עד שיעבור הפסח, ר' מאיר אומר עד שיצא ניסן. שנאמר (ויאל ב) 'וירד לכם גשם מורה ומלקוש בראשון'.

גמרא אמר ר' יוחנן, הלכה פרבי יודה שאמר משם ר' יודה בן בתירה. ר' אבון בשם ר' יוחנן, טעמא דר' יודה כדי שיצאו המועדות בטל, מפני שהפול סימן יפה לעולם.

מחלפה שיטתיה דר' יודה. תמן הוא אמר העובר לפני התיבה ביום טוב האחרון של חג האחרון מזכיר והראשון אינו מזכיר, והכא הוא אמר הכין! תדא בשם גרמיה, ותדא בשם רבי יודה בן בתירה. ולא ידעין הידא בשם גרמיה ותידא בשם ר' יודה בן בתירה. מן מה דאמר ר' יוחנן הלכה פר' יודה שאמר משם ר' יודה בן בתירה, ואמר רבי אבון בשם רבי יוחנן טעמא דר' יודה כדי שיצאו המועדות בטל מפני שהפול סימן יפה לעולם, הא תדא אמרה, קדמייתא בשם גרמיה, ותינייתא בשם ר' יודה בן בתירה.

בעון קומוי, או גומר באן להזכיר באן לשאלה, אמר לון, הלכה, מקום

[דף ד' ע"א]

שְׁמוֹזְבִירִין שׁוֹאֲלִין.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵה לְרַבִּי הַנִּנְגֵּיה אַחֵי דְרַב הוֹשְׁעִיָה, נְחִיר אַתָּה, כַּד הוֹנִין קַיִמִין קוּפִי הַנִּנְגֵּיה דְרַב הוֹשְׁעִיָה חִבְיָבָה, עֵבֶר רַבִּי זְעוּרָה וְשׁוֹאֲלָנָן לֵיה, וְאָמַר עוּד אָנָּה הִיא צְרִיכָה לִי. עֵבֶר ר' יוֹסֵה וְשׁוֹאֲלָנָן לֵיה, וְאָמַר עוּד אָנָּה הִיא צְרִיכָה לִי, וּבְסוּפָה אֵת מִצְוֵית לֵיה, וְאָמַר לֹא שְׁנַיִיא, הִלְכָה מְקוּם שְׁמוֹזְבִירִין שׁוֹאֲלִין.

ר' הֵיידָה בַּר בָּא אֶתָּא מִן צוּר, וְאָמַר מִן שְׁמִיָה דַּר' יוֹחָנָן, הִלְכָה מְקוּם שְׁמוֹזְבִירִין שׁוֹאֲלִין. ר' אֶהָא דַּרְשׁ בְּבֵית מִדְרָשָׁא. ר' יִרְמִיָה דַּרְשׁ בְּכַנְיֶשְׁתָּא דְבוּלִי, הִלְכָה מְקוּם שְׁמוֹזְבִירִין שׁוֹאֲלִין.

וְהָא תַנְיִנָן בְּשַׁלְשָׁה בְּמִרְחָשׁוֹן שׁוֹאֲלִין אֵת הַגְּשָׁמִים, אָמַר ר' תַנְהוּם בַּר הֵיידָה בְּשַׁעַת הַמִּקְדָּשׁ שְׁאֵנִי.

תַנִּי, אָמַר ר' יוֹדָה, לְפִי שְׁבַע עוֹלָם הָיָה, הַתְּבוּאָה עוֹשָׂה לְשִׁשָּׁה חֳדָשִׁים וְהָאִילָן עוֹשָׂה לְשָׁנִים עֶשֶׂר חֳדָשׁ, אָבֵל לְעֵתִיד לְבוֹא, הַתְּבוּאָה עוֹשָׂה לְחֳדָשׁ אֶחָד וְהָאִילָן עוֹשָׂה לְשָׁנֵי חֲדָשִׁים. מָה טַעְמָא (יְחֻזְקָא מִז) 'לְחֳדָשָׁיו יִבְכְּר'. ר' יוֹסֵה אֹמַר, לְפִי שְׁבַע עוֹלָם הָיָה הַתְּבוּאָה עוֹשָׂה לְשִׁשָּׁה חֳדָשִׁים וְהָאִילָן עוֹשָׂה לְשָׁנִים

עֶשֶׂר חֳדָשׁ, אָבֵל לְעֵתִיד לְבוֹא, הַתְּבוּאָה עוֹשָׂה לְחֻמְשָׁה עֶשֶׂר יוֹם וְהָאִילָן עוֹשָׂה לְחֳדָשׁ אֶחָד. שְׁכַן מִצְאָנּוּ שְׁעֵשֶׂת הַתְּבוּאָה בִּימֵי יוֹאֵל לְחֻמְשָׁה עֶשֶׂר יוֹם וְקָרַב הָעוֹמֵר מִמֶּנָּה. מָה טַעְמָא (יּוֹאֵל ב) 'זְבַנִּי צִיּוֹן גִּילוֹ וְשִׁמְחוֹ בַּח' אֵלֶיְכֶם כִּי נָתַן לְכֶם אֵת הַמּוֹרָה לְצַדִּיקָה, וַיִּזְרַד לְכֶם גֶּשֶׁם מוֹרָה וּמִלְקוֹשׁ בְּרֵאשׁוֹן. מָה מְקַיִם ר' יוֹסֵה טַעְמָא דַּר' יוֹדָה 'לְחֳדָשָׁיו יִבְכְּר'? בְּכָל חֳדָשׁ וְחֳדָשׁ יְהֵא מִבְּכָר:

הִלְכָה ג מַתְנִי בְּשַׁלְשָׁה בְּמִרְחָשׁוֹן שׁוֹאֲלִין אֵת הַגְּשָׁמִים. רַבִּין גְּמַלְיָאֵל אֹמַר בְּשַׁבְּעָה בּו, חֻמְשָׁה עֶשֶׂר יוֹם אַחַר הַחֶה, כְּדִי שְׁיִגַּע הָאֲחֵרוֹן שְׁבִישְׂרָאֵל לְנַהַר פֶּרַת:

גְּמַרְא מִתְּנִיתָא דַּר' מֵאִיר. דִּתְנִי אִי זְהוּ זְמַנָּה שְׁל רַבִּיעָה, ר' מֵאִיר אֹמַר הַכְּבִירָה בְּשַׁלְשָׁה, וְהַבִּינּוֹנִית בְּשַׁבְּעָה, וְהָאִפִּילָה בְּשַׁבְּעָה עֶשֶׂר. ר' יוֹדָה אֹמַר הַכְּבִירָה בְּשַׁבְּעָה, וְהַבִּינּוֹנִית בְּשַׁבְּעָה, וְהָאִפִּילָה בְּעֶשְׂרִים וְשַׁלְשָׁה. ר' יוֹסֵה אֹמַר הַכְּבִירָה בְּשַׁבְּעָה עֶשֶׂר, וְהַבִּינּוֹנִית בְּעֶשְׂרִים וְשַׁלְשָׁה, וְהָאִפִּילָה בְּשַׁלְשִׁים יוֹם. שְׁכַן מִצְאָנּוּ שְׁאִין הִיְהִידִים מִתְּחִילִין לְהִתְעַנּוֹת אֶלָּא בְּרֵאשׁ חֳדָשׁ כְּסָלִין.

אָמַר ר' אֲבַרְחָמִי אֲדוּחֵי דַּר' יוֹסֵה, הַכַּל מוֹדִים בְּשַׁבְּעָה עֶשֶׂר, שְׁהוּא זְמַן כִּימָה לְשִׁקְעָה, שְׁכּוּ יָרַד מִבּוֹל לְעוֹלָם. מָה טַעְמָא (כְּרֵאשִׁית ז) 'בְּיוֹם הָיָה נִבְקָעוּ כָּל מַעֲוִינּוֹת תְּהוּם רַבָּה'.

ר' אָבָא בַר זְמִינָא, ר' לְעֶזְר בְּשֵׁם ר' הוֹשְׁעִיָה, הִלְכָה כְּמֵי שְׁהוּא אֹמַר בְּשַׁלְשָׁה בְּמִרְחָשׁוֹן שׁוֹאֲלִין אֵת הַגְּשָׁמִים. וְלָמָּה לֹא אָמַר כְּר' מֵאִיר, אֵיִת תַנְיִי תַנִּי וּמְחַלֵּף.

כמה גשמים ירדו ויהא אדם צריך לברך? ר' הויה בשם ר' יוחנן, בתחילה כדי רביעה, ובסוף כדי שידוחו פני הקרמיד. ר' ינאי בי ר' ישמעאל בשם ר' שמעון בן לקיש, בתחילה כדי רביעה ובסוף כדי שתשרה המגופה. ויש מגופה נשרית? אלא רואין אותה כאילו היא שרוייה. רבי יוסה בשם רב יהודה, רבי יונה רב יהודה בשם שמואל, בתחילה כדי רביעה ולכסוף אפילו כל שהוא.

ר' יוסה בשם ר' זעורה,

[דף ד' ע"ב]

להפסק תענית נאמרה. רבי חזקיה ורבי נחום ורב אדא בר איבומא הוו יתיבין. אמר רבי נחום לרב אדא בר איבומא לא מסתברא לברכה נאמרה, אמר ליה אין. אמר רבי חזקיה לרב אדא בר איבומא לא מסתברא להפסק תענית נאמרה, אמר ליה אין. אמר ליה ולמה אמרת ליה אכין, אמר ליה דהוא נהיג בשיטת רביה. אמר ר' מנא לר' חזקיה, מנו רביה? אמר ליה, ר' זעורא. אמר ליה, (אף) אנו אמרין ר' יוסה בשם ר' זעורה להפסק תענית נאמרה.

רב יהודה בר' יחזקאל אמר, הכין הנה יחזקאל אבא מברך על ירידת גשמים. יתנדל יתקדש יתברך יתרום שמך מלבינו על כל טיפה וטיפה שאת מוריד לנו, שאת ממניעין זו מזו, שנאמר (איוב לו) 'פי יגרע נפשי מים, יזוקו מטר לאידי'. כמה דאת אמר (ויקרא כז) 'ונגרע מערפד'. אמר ר' יודן אבוי דר' מתנהי, ולא עוד אלא שהוא מורידן במידה, שנאמר (איוב כח) 'מים תיבן במידה'.

ר' יוסה בר יעקב סלק מבקרה לר' יודן מוגדליא, עד דהוא תפון, נחת מיטרא. שמע קליה, אמר, אלף אלפים אנו הייבין להודות לשמך מלבינו על כל טיפה וטיפה שאת מוריד לנו, שאת גומל טובה לחייבים. אמר ליה דא מנן לה? אמר ליה, הכין הנה ר' סימון רבי מברך על ירידת גשמים.

וכמה גשמים ירדו ויהא בהם כדי רביעה? מלא פלי מחזיק שלש טפחים ופמלא פלי מחרישה של שלשה טפחים, דברי ר' מאיר. ר' יהודה אמר בתחילה טפה, ובשנייה טפחיים, ובשלישית שלשה טפחים.

תני, רבי שמעון בן אלעזר אומר, אין לך טפה שהוא יורד מלמעלן שאין הארץ מעלה טפחיים כנגדו. ומה פעם (תהלים מב) 'תהום אל תהום קורא לקול צינוריד'.

אמר רבי לוי, הפנים העליונים זכרים והתחתונים נקבות. מה טעמא (ישעיה מוה) 'תפתח ארץ ויפרו ישע'. 'תפתח ארץ', בנמיכה הזאת שהיא פותחת לפני הזכר. 'ויפרו ישע', זו פרייה ורבייה. 'וצדקה תצמיח', זו ירידת גשמים. 'אני ה' בראתי', לקבץ בראתי, לתיקוננו וליישובו של עולם.

רבי אחא ותני לה בשם רבן שמעון בן גמליאל, ולמה נקרא שמה רביעה? שהיא רוכעת את הארץ.

רבי חנינה פריקה בשם רב יהודה, שרשי היפה בוקעין בארץ חמישים אמה, שרשי תאינה רבין בוקעין בצור. אם בן מה יעשו שרשי הרוב ושרשי שקמה? אמר רבי חנינה, אחת לשלשים יום התהום עולה ומשקה אותה. מאי טעמא (שם כז) 'אני ה' נוצרה, לרגעים אשקנה'. תני, רבי שמעון בן אלעזר אומר מלמד שאין הארץ שותה אלא לפי היסומה.

תני, אם היתה השנה חסירה נותנין לה חסרונה, ואם לאו הולכין אחר סידרה, דברי רבן שמעון בן גמליאל. רבי אומר לעולם הולכין אחר סידרה.

[דף ה' ע"א]

אם היתה השנה מעוברת הולכין אחר עיבורה.

מחלפה שיטתיה דרבי! תמן הוא אמר אחר סידרה, וכא הוא אמר אחר עיבורה? ר' זעורה ר' יסא רבי שמואל בר רב יצחק מטי בה בשם ר' יוחנן, לבסוף נצרכה:

הלכה ד מתני' הגיע שבעה עשר במרחשון ולא ירדו גשמים, התחילו היהודים מתעניין. אוכלין ושותין משחשיכה, ומותרין במלאכה ובחייצה ובסיכה ובנגעילת הסנדל ובתשמיש המיטה:

גמרא אילו הם היהודים? אילו שהן מתמנין פרנסין על הציבור. מכיין שהוא מתמנה פרנס על הציבור הוא מתפלל ונענה? אלא מכיין שהוא מתמנה פרנס על הציבור ונמצא נאמן, כדאי הוא מצלייא ומתענייא.

חד בר נש הוה מפיך מעשרוי כתיקנך, אמר ליה ר' מנא קום אמור בערתי הקדש מן הבית.

חד בר נש אתא גבי חד מן קריבוי דר' ינאי, אמר ליה, רבי, זכה עימי. אמר ליה ולא הוה לאבוק פריטין? אמר ליה לא. אמר ליה גביי אינון מפקדין, אמר ליה שמעית עליהון דאינון סרקון. אמר ליה כדאי את מצלייא ומתענייא.

איתחמי לרבנן, פלן חפרא יצלי ומיטרא נחת, שלחון רבנן ואיתוניה. אמרון ליה מה אומנך? אמר לון חפר אנא. אמרון ליה ומה טיבו עבדת? אמר לון, חד זמן אונרית חמרי לחדא איתה, ותנות בכייה גו איכרטה, ואמרית לה מה ליה, אמרה לי בעלה דהיא איתתא חביש, ואנא בעינא מיחמי מה מעבד ומפניניה. וזבנית חמרי ויהבית לה טימיתיה, ואמרית לה הא ליה, פניי בעליה וקא תחמי. אמרון ליה כדדי את מצלייא ומתענייא.

איתחמי לר' אבהו, פנטקקה יצלי (ואתי מיטרא) ומיטרא נחית. שלח ר' אבהו ואיתוניה. אמר ליה מה אומנך? אמר ליה חמש עבירן ההוא גוכרא עביד ככל יום. מונר זניתא, משפר

[דף ה' ע"ב]

תניטרוז, מעיל מניהון לבני, מטפח ומרקד קדמיהון, ומקיש בכבוליא קדמיהון. אמר ליה ומה טיבו עבדת? אמר ליה, חד זמן הנה ההוא גברא משפר תיטרוז. אתת חדא איתא וקמת לה חורי עמודא, בכייה. ואמרת לה מה ליה, ואמרה לי בעלה דהיא איתתא חביש, ואנא בעינא מיחמי מה מעבד ומפניניה. וזבנית ערסי ופרום ערסי ויהבית לה טימיתיה, ואמרית לה הא ליה, פניי בעליה וקא תיחמי. אמר ליה כדדי את מצלייא ומתענייא.

איתחמי לרבנן, חסידא דכפר אימי יצלי ומיטרא נחת. סלקון רבנן לגביה. אמרה לון בני בייתיה, כמורא הוא יתיב, נפקון לגביה, אמרון ליה אישר ולא אנכונ. יתב מיכול ולא אמר לון אתון פריכין. מי עלל, עבד חד מובל דמיסין ויהב גולתא מרום מובלה. עאל ואמר לבני בייתיה, אילין רבנן חקא בעי ניצלי וייהות מיטרא, ואין אנא מצלי ומטרא נחת גנאי הוא לון, ואין לא, הילול שם שמים הוא. אלא איתי אנא ואת, ניפוק ונצלי. אין נחת מיטרא, אנן אמרון לו כבר דעבדון שמיא ניסין. ואין לא, אנן אמרון לון לית אנן כדדי מצלייא ומתענייא. וסלקון וצלון ונחת מיטרא. נחת לגבון, אמר לון למה איטרפון רבנן להקא יומא דין? אמרון ליה בעיי תצלי וייהות מיטרא. אמר לון ולצלתי אתון צריכין? כבר דעבדון שמיא ניסין.

אמרין ליה למה פד הויתה כמורא אמרין לה אישר ולא אנכייתונן? אמר לון דהויה עסיק בפעולותי, מה הויה מסעה דעתי מן פעלותי? אמרון ליה ולמה פד יתבת למיכול לא אמרת לן איתון פריכין? אמר לון דלא הנה גביי אלא פלחי, מה הויה מימור לכון בתנפין? אמרון ליה למה פד דאתית למיעול ויהבת גולתה מרום מובלה? אמר לון דלא הוות ידי, שאולה תנות דניצלי בה, מה הויה מבזעא יתה? אמרון ליה ולמה פד הווי את כמורא איתתה לבשה מאנין צאין, וכד דאת עליל מן מורא היא לבשה מאנין נמיין? אמר לון פד דאנא הוי כמורא היא לבשה מאנין צאין, דלא יתן פר נש עיני

עלה. וכד דאנא עליל מן טורא היא לבשה מאנין נקיין, דלא ניתן עיניי באיתא אודרי. אמרון ליה יאות את מצלייא ומתענייא.

תני, מותר לוכל עד שיאור המורה, דברי רבי. רבן שמעון בן גמליאל אומר עד קריאת הקבר. מה תלמוד לומר עד קריאת הקבר? ישן ועמד אסור – בשלא התנה, אבל אם התנה מותר:

[דף ו' ע"א]

הלכה ה מתני' הגיע ראש חדש פסליו ולא ירדו גשמים, בית דין גוזרין שלש תעניות על הציבור. אוכלין ושותין משחשיכה, ומותרין במלאכה וברחיצה בסיכה ובנעילת הפנדל ובתשמיש המטה:

גמרא אמר ר' יוחנן, כל תענית שבית דין גוזרין להפסיק, אין עוברות ומיניקות מתענות בהם. אמר ר' שמואל בר רב יצחק, נראין דברים בשגזרו כבר שלא להפסיק. אבל אם גזרו מיד להפסיק, עוברות ומיניקות מתענות בהם.

ותני כו, עוברות ומיניקות מתענות בדרפן בתשעה באב וביום הכיפורים ובשלש תעניות הראשונות ובשלש השניות, אבל בשבע האחרונות אינן מתעניין בהן. אף על פי כן אינן מנהגות עצמן בתפנוקים, אלא אוכלות ושותות כדי קיום הילד. לא בשגזרו כבר שלא להפסיק! אלא ר' בא בר יצחק בר טבליי בשם ר' יוחנן, ואפילו גזרו מיד להפסיק, אין עוברות ומיניקות מתענות בהם:

הלכה ו מתני' עברו אלו ולא נענו, בית דין גוזרין עוד שלש תעניות על הציבור. אוכלין ושותין מבעוד יום, ואסורין במלאכה וברחיצה ובסיכה ובנעילת הפנדל ובתשמיש המטה ונועלין את המרחצאות:

גמרא ר' זעורה בשם רב ירמיה, העושה מלאכה בתענית ציבור פעושה מלאכה ביום הכיפורים. מאי טעמא (יואל א) 'קדשו צום קראו עצרה'. והא תני הלילה מותר והיום אסור! אמר ר' זעורה קיימה אבא בר ירמיה אספו עם, משעת אסיפת עם.

נשייא דנהגן דלא למיעבד עובדא בפוקי שובתא, אינו מנהג. עד דיתפני סידרא, מנהג. בתרייא ובחמשתא אינו מנהג. עד דיתפני תעניתא, מנהג. ביומא דערוכתא אינו מנהג. מן מנחה ולעיל, מנהג. ביומא דירחא, מנהג.

אמר ר' זעורה, נשייא דנהגן דלא למישתייא מן דאב עליל, מנהג. שבו פסקה אבן שתייה. מה טעמא (תהלים יא) 'פי השתות יתרום'.

אמר ר' היננא, כל הדברים מנהג.

אעין דשימין הוון במגדל צבעיאי, אתון ושאלון לר' חנניה חברהון דרבנן מהו מייעבד בהון עבידא?
אמר להון מדין שנהגו אבותיכם בהם באיסור, אל תשנו מנהג אבותיכם נוחי נפש.

רבי לעזר בשם רבי אבון,

[דף ו' ע"ב]

כל דבר שהוא מותר והוא מועה בו באסור, נשאל ומתירין לו. וכל דבר שהוא יודע בו שהוא מותר והוא נהג בו באיסור, נשאל ואין מתירין לו:

ברחיצה: זעורה בר חמא, יוסה בריה דר' יהושע בן לוי בשם רבי יהושע בן לוי, בתענית ציבור מרחין ידיו ופניו ורגליו בדרפו, בתשעה באב מרחיין ידיו ומעבירין על פניו, ביום הכיפורים מרחיין ידיו ומקנחין במפה ומעביר את המפה על פניו. ר' יונה תרי מרמוטה ויהב לה תרות פדה.

והא תני, אין בין תשעה באב לתענית ציבור אלא איסור מלאכה במקום שנהגו, היה הולך אצל רבו או אצל בתו ועבר בים או בנהר אינו חושש. נישנפו רגליו מטבילין בפנים ואינו חושש! הורי רבי בא כהין תנניא. הורי ר' אחא כבא מן הדרדו והיו רגליו קיהות עליו, שמותר להרחיצם בפנים.

תני, אבל ומנודה שהיו מהלכין בדרה, מותרין בנעילת סנדל, לכשיבואו לעיר ויחלוצו. וכן בתשעה באב, וכן בתענית ציבור:

בסיכה: פתדא דתני, בשפת בין סיכה שהיא של תענוג בין סיכה שאינה של תענוג מותר. ביום הכיפורים – בין סיכה שהיא של תענוג בין סיכה שאינה של תענוג אסור. בתשעה באב ובתענית ציבור – סיכה שהיא של תענוג אסור, שאינה של תענוג מותר.

(והא) תני, שוות סיכה לשתייה לאיסור ולתשלומין אבל לא לעונש, ביום הכיפורים לאיסור אבל לא לעונש.

והא תני (ויקרא כה) 'לא יחללו' לרבות את הסף ואת השותה! אמר רבי יוחנן לית פאן סה. אמר רבי אבמרי אין לית פאן סה, לית פאן שותה, דלכן דבר שהוא בא מחמת שני לאוין מצטרף:

מזיין שהוא מהוור בעשה? רבי לעזר בשם רבי סימיי (דברים כו) 'לא נתתי מפניו למת/ מה נן קיימין? אם להביא לו ארון ותכריכו, דבר שהוא מותר לחי, לחי הוא אסור, לא כל שבן למת! אי זהו דבר שהוא מותר לחי ואסור למת? הני אומר זו סיכה:

בנעילת סנדל: תני, כל אילו שאמרו אסורין בנעילת סנדל, יצא לדרך נועל, הגיע לדרך חולץ. וכן באבל וכן במנוחה. אית תני תני יוצאין באנפיליא ביום הכיפורים, אית תני תני אין יוצאין. אמר רב הסדא מאן דאמר יוצאין, באנפיליא של בגד. מאן דאמר אין יוצאין, באנפיליא של עור.

רבי יצחק בר נחמן סלק גבי רבי יהושע בן לוי בלילי צומא רבא, נפק לגביה לביש סוליסיה. אמר ליה מהו הכין? אמר ליה איסתנים אני.

ר' יהושע בר נחמן סלק גבי רבי יהושע בן לוי בלילי תעניתה, נפק לגביה לביש סוליסיה. אמר ליה מהו הכין? אמר ליה איסתנים אני.

רבי שמי, חמוניה נפק לביש סוליותיה בלילי תעניתה.

חד תלמיד מן דר' מנא הורי לחד מן קריבוי דנשייא למילבש סוליסיה. אמר ליה [אן] מן הדה? אמר ליה מן דרבי יהושע בן לוי הוא. אמר ליה, (דר') יהושע בן לוי (אמר) איסתנים הוה (אני):

בתשמיש המיטה: איתא חמי, ברהיצה אסור בתשמיש המיטה לא כל שבין? תיפתר במקום שאין מוכלין, או קודם עד שלא התקין עזרא מבילה לבעלי קריין.

ר' יעקב בר אחא רבי אימי בשם רבי יהושע בן לוי, אין קרי אלא מתשמיש המיטה. רב חונה אמר, אפילו ראה עצמו נאות בחלום. הוון בעיי מימר ובלבד מאשה, ר' יונה ור' יוסה תריהון אמרין אפילו מדבר אחר.

תמן תנן, יום הכיפורים אסור באכילה ובשתיה, ברהיצה, בסיכה, בנעילת הסנדל ובתשמיש המיטה. ותני עלה בעלי קריין מוכלין בדרך בצינעה ביום הכיפורים.

[דף ז' ע"א]

לית תדא פליגא על ר' יהושע בן לוי? פתר לה כמי ששימש מיטתו מבעוד יום ושכח ולא טבל. והא תני מעשה בר' יוסי בן הלפתא שראו מוכל אותו בצינעה ביום הכיפורים, אית לך מימר על אותו הנוף הקדוש בשוכח?

מִסְכַּת מוֹעֵד קָטָן פְּרָק שְׁנַי

א. כָּל אֵלוֹ שְׁאָמְרוּ: 'מְגַלְחִין בְּמוֹעֵד' - מִתָּר לְסַפֵּר בְּמוֹעֵד. בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים יוֹם שֶׁל אָבֶל, אָף עַל פִּי שֶׁהִתִּירוּ לוֹ לְסַפֵּר - לֹא הִתִּירוּ לְסַפֵּר בְּרִשׁוֹת הַרְבִּים, אָבֶל מִסְפֵּר הוּא בְּצִנְעָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ.

ב. כָּל אֵלוֹ שְׁאָמְרוּ 'מְכַבְּסִין בְּמוֹעֵד' - מִתָּר לְכַבֵּס. בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים יוֹם שֶׁל אָבֶל, אָף עַל פִּי שֶׁהִתִּירוּ לוֹ לְכַבֵּס - לֹא יוֹלִיד כְּלִי לְכוֹבֵס, אָבֶל מְכַבֵּס הוּא בְּצִנְעָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, כִּשֶׁם שְׁאֲסוּר לְסַפֵּר וּלְכַבֵּס - כִּף אֲסוּר לְטוֹל צְפָרְנַיִם; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וְרַבִּי יוֹסִי מִתִּיר. וְכֵן הִיָּה רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הַבְּאִין מִחוּץ הַיָּם וּמִמְדִּינַת הַיָּם - אֲסוּרִין לְסַפֵּר וּלְכַבֵּס. וְחֻמְמִים מִתִּירִין. אָמַר רַבִּי: נִרְאִין דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה, בְּזִמְן שֶׁלֹּא נָטַל רִשׁוֹת, וְדְבָרֵי חֻמְמִים, בְּזִמְן שֶׁנָּטַל רִשׁוֹת.

ג. אֵין כּוֹתְבִין שְׁטְרֵי אַרְיִסוֹת וְקַבְלָנוֹת בְּמוֹעֵד. רַבִּי יְהוּדָה מִתִּיר, שְׁמָא יִקְדָּמְנוּ אַחֵר. כּוֹתֵב אָדָם חֲשׁוֹנוֹתָיו בְּמוֹעֵד, וּמַחֲשֵׁב אָדָם יִצְיָאוֹתָיו בְּמוֹעֵד, וּמְקַבְּלִין קַבּוּלֹת בְּמוֹעֵד לְמוֹצָאֵי מוֹעֵד, וּבִלְבָד שֶׁלֹּא יִשְׁקַל וְשֶׁלֹּא יִמְנֶה, וְשֶׁלֹּא יִמְדוּד כְּדָרֶךְ שְׁעוֹשֵׂה בַחֹל.

ד. הַקּוֹבֵר אֶת מֵתוֹ שְׁנַי יָמִים קֹדֶם הַרְגֵל - מוֹנֶה חֲמִשָּׁה יָמִים אַחֵר הַרְגֵל. וְרַבִּים מִתְּעַסְקִין בּוֹ, וּמִלֹּאכְתּוֹ נַעֲשִׂית עַל יָדֵי אַחֲרִים. וְעַבְדֵּי וְשִׁפְחוֹתָיו עוֹשִׂין בְּצִנְעָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, וְאִין רַבִּים מִתְּעַסְקִין עִמּוֹ, שֶׁכֹּכֵר נִתְּעַסְקוּ בּוֹ בְּרַגְלֵי. כִּלְלוּ שֶׁל דָּבָר: כָּל שֶׁהוּא מִשׁוּם אָבֶל - רַגְלֵי מִפְּסִיקוֹ, וְכָל שֶׁהוּא מִשׁוּם עֶסְקֵי רַבִּים - אֵין רַגְלֵי מִפְּסִיקוֹ. קָבְרוּ שְׁלֹשָׁה יָמִים בְּסוּף הַרְגֵל - מוֹנֶה שְׁבַע אַחֵר הַרְגֵל. אַרְבָּעָה יָמִים הִרְאֵשׁוּנִים - רַבִּים מִתְּעַסְקִין בּוֹ. שְׁלֹשָׁה יָמִים הֶאֱחָרוּנִים - אֵין רַבִּים

מִתְּעַסְקִין בּוֹ, שֶׁכֹּכֵר נִתְּעַסְקוּ בּוֹ בְּרַגְלֵי, וְרַגְלֵי עוֹלָה לוֹ.

ה. שְׁבַע יָמִים קֹדֶם הַרְגֵל מִסְפֵּר בְּעֶרֶב הַרְגֵל. אִם לֹא סִפֵּר בְּעֶרֶב הַרְגֵל - אֲסוּר לְסַפֵּר עַד שֶׁיַּעֲבְרוּ עָלָיו שְׁלֹשִׁים יוֹם, אָף עַל פִּי שְׁאֵין הַרְגֵל עוֹלָה לְסִפִּירַת שְׁבַע - עוֹלָה לְסִפִּירַת שְׁלֹשִׁים יוֹם. סִיִּים כְּפִיַת הַמָּטָה שְׁלֹשָׁה יָמִים קֹדֶם הַרְגֵל - אֵין צָרִיךְ לְכַפּוֹתָהּ אַחֵר הַרְגֵל; דְּבָרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. וְחֻמְמִים אוֹמְרִים: אֲפֹלוּ יוֹם אֶחָד, וְאֲפֹלוּ שְׁעָה אַחַת. אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן רַבִּי שְׁמַעוֹן: הֵן הֵן דְּבָרֵי בֵּית שְׁמַאי, הֵן הֵן דְּבָרֵי בֵּית הֵלֵל, שְׁבִיַת שְׁמַאי אוֹמְרִים שְׁלֹשָׁה יָמִים. וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים: יוֹם אֶחָד בְּעֶרֶב שַׁבַּת זוֹקֵף אֶת מִטָּתוֹ. וּבְמוֹצָאֵי שַׁבַּת כּוֹפֶה, אֲפֹלוּ לֹא נִשְׁתַּיֵּר לוֹ אֶלֶּא יוֹם אֶחָד בְּלִבָּד. אֵין אָבֶל רִשְׁאֵי לְהִתְאַבֵּל בְּתוֹךְ הַמוֹעֵד, אָבֶל נוֹהֵג בְּצִנְעָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ.

ו. שׁוֹתִין מִי זְבָלִים, וּמִי דְקָלִים, וְכוֹס עֶקְרִין בְּמוֹעֵד, שֶׁבְּרַאשׁוֹנָה הֵיוּ אוֹמְרִים: אֵין שׁוֹתִין מִי זְבָלִין, וּמִי דְקָלִין, וְכוֹס שֶׁל עֶקְרִין בְּמוֹעֵד, עַד שֶׁבָּא רַבִּי עֲקִיבָא וְלָמַד, שֶׁשׁוֹתִין מִי זְבָלִין וּמִי דְקָלִין וְכוֹס עֶקְרִין בְּמוֹעֵד. מְקִיזִין דָּם לְבִהְמָה, לְחִיָּה, וְלַעוֹפוֹת, וְאֵין מוֹנְעִין רְפוּאָה מִן הַבִּהְמָה בְּמוֹעֵד. בִּהְמָה שֶׁתְּבַעָה זָכָר - אֵין מְרַבִּיעִין אוֹתָהּ, אָבֶל מוֹרִידִין אוֹתָהּ לְבִקְרוֹת¹. חֲמוּרָה שֶׁתְּבַעָה - מְרַבִּיעִין אוֹתָהּ בְּשִׁבִיל שֶׁלֹּא תִצְטַנֵּן. וְשֶׁאֵר כָּל הַבִּהְמוֹת - מוֹרִידִין אוֹתָן לְבִקְרוֹת. בְּכוֹר וּפְסוּלֵי הַמִּקְדָּשִׁין - אֵין מְרַבִּיעִין אוֹתוֹ, לֹא בְּמוֹעֵד וְלֹא בַחֹל.

ז. דְּנִין דִּינֵי מְמוֹנוֹת, וְדִינֵי נְפֻשׁוֹת, וְדִינֵי קְנִסוֹת. וְשׁוֹרְפִין אֶת הַפָּרָה, וְעוֹרְפִין אֶת הָעֲגֵלָה, וְרוֹצְעִין עֶבֶד עֲבָרִי, וּפּוֹדִין אֶת הָעֲרֻכִין, וְאֶת הַחֲרָמִים, וְאֶת הַהִקְדָּשׁוֹת, וְאֶת מַעֲשֵׂר שְׁנֵי, וּמִפְּרָקִין מְנַעַל מִן הָאָמוּס², וּבִלְבָד שֶׁלֹּא יַחְזִיר. מְכַבֵּשׁ שֶׁל כּוֹבָשִׁים

¹ מְקוֹם שֶׁיִּשֵׁי בְּהִמָּה וְהִיא נִרְבַּעַת מִעֲצָמָה.

² עֵץ עֲשׂוּי כְּמִדַּת הַמְּנַעַל לְבֵית מוֹשֶׁב, וּבִשְׁעַת גְּמַר מְלֹאכָה מוֹשִׁיבִין אוֹתוֹ עָלָיו.

מִסְכַּת תְּגִינָה פָּרָק רֵאשׁוֹן

א. הַטָּמֵא, פְּטוּר מִן הָרֵאִיָּה שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים יב, ה-ו): "וְכִבֵּאת שְׂמֵהּ וְהִבַּאתֶם שְׂמֵהּ" - בְּרֵאשׁוֹי לְכַנֵּס לְעֹזֶרָה, יֵצֵא טָמֵא שְׂאִין רְאוּי לְכַנֵּס לְעֹזֶרָה.

ב. יוֹחֲנָן בֶּן דֵּהֲבַאי אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי יְהוּדָה: אִף הַסּוּמָא אַחַת מֵעֵינָיו - פְּטוּר בְּרֵאִיָּה, שֶׁנֶּאֱמַר: "יֵרָאֵה". הַשֵּׁיב רַבִּי תַחַת בֵּית הַלֵּל, לְדַבְרֵי בֵּית שְׁמַאי (שְׁמוּאֵל-א, א, כב): "וְחִנְנָה לֹא עֲלָתָה כִּי אִמְרָה לְאִישָׁה עַד יִגְמַל הַנֶּעֱר" וגו'.

ג. קָטָן שְׂאִין צָרִיף לְאָמוּ - חֵיב בְּסִפְהָ. קָטָן שְׂצָרִיף לְאָמוּ - יוֹצֵא בְּעָרוֹב אָמוּ, וְשֶׁאִינוּ צָרִיף לְאָמוּ - מְעַרְבִין עֲלָיו מִזּוֹן שְׁתֵּי סְעוּדוֹת בְּעָרוֹבֵי תַחֲמוּמִין. קָטָן הַיּוֹדֵעַ לִנְעֻנֵעַ - חֵיב בְּלוּלָב. יוֹדֵעַ לְהִתְעַטֵּף - חֵיב בְּצִיצִית. יוֹדֵעַ לְדַבֵּר - אָבִיו מְלַמְדוֹ שְׁמַע, וְתוֹרָה וְלִשׁוֹן קֹדֶשׁ, וְאִם לֹא - רְאוּי לֹא שְׁלֵא בְּאֵ לְעוֹלָם. יוֹדֵעַ לְשִׁמּוֹר תְּפִלּוֹ - אָבִיו לּוֹקֵחַ לֹא תְּפִלִּין. כִּיצַד בּוֹדֵקִין אוֹתוֹ? מְטַבִּילִין אוֹתוֹ וְנוֹתְנִין לוֹ חֲלִין לְשֵׁם תְּרוּמָה. יוֹדֵעַ לְשִׁמּוֹר גּוֹפּוֹ - אוֹכְלִין עַל גּוֹפּוֹ טְהוֹרוֹת. יוֹדֵעַ לְפָרֵשׁ כְּפָיו - חוֹלְקִין לוֹ עַל הַגֶּרֶן. כִּיצַד בּוֹדֵקִין אוֹתוֹ? מְטַבִּילִין אוֹתוֹ וְנוֹתְנִין לוֹ חֲלִין לְשֵׁם תְּרוּמָה. יֵשׁ בּוֹ דַּעַת לְשֶׁאֵל, סִפְקוֹ בְּרִשּׁוֹת הַיְחִיד - טָמֵא. בְּרִשּׁוֹת הָרַבִּים - טְהוֹר. יוֹדֵעַ לְשַׁחַט - שְׁחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה. יְכוּל לְאַכֵּל כְּזֵית דָּגָן - פּוֹרְשִׁין מִצּוֹאָתוֹ וּמִמִּימֵי רִגְלָיו אַרְבַּע אַמּוֹת. כְּזֵית צְלִי - שׁוֹחֲטִין עֲלָיו אֶת הַפֶּסַח, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת יב, ד): "אִישׁ לְפִי אֶכְלוּ". רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לְעוֹלָם אֵין שׁוֹחֲטִין עֲלָיו הַפֶּסַח, עַד שֶׁיִּדְעַת הַפֶּרֶשׁ אֶכְלָה. אָמַר לוֹ: אִיזוֹ הַפֶּרֶשׁ אֶכְלָה? כָּל שְׁנוֹתְנִין לוֹ בִּיצֵה - וְנוֹטְלָה, אֶבֶן - וְזוֹרְקָה.

ד. תֵּינּוּקַת שֶׁהִבִּיאָה שְׁתֵּי שְׁעָרוֹת - חֵיבַת בְּכָל מִצְוֹת הָאֲמִירוֹת בַּתוֹרָה, אוֹ חוֹלְצַת אוֹ

שֶׁהִתִּירוּ קֹדֶם לְמוֹעֵד - אֵין מְחִזְרִים לוֹ, וְאֵין צָרִיף לומר שְׂאִין נוֹטֵל הֵימְנוּ, וְשֶׁל בַּעַל הַבַּיִת - נוֹטֵל הֵימְנוּ, וְאֵין צָרִיף לומר שֶׁמְחִזְרוּ. חֲגִילוֹת פְּתוּחוֹת לְסֻטְיוֹ - פּוֹתַח וְנוֹעַל כְּדָרְכוֹ. לְרִשּׁוֹת הָרַבִּים - פּוֹתַח אַחַת וְנוֹעַל אַחַת.

ח. עָרַב יוֹם-טוֹב הָאֲחֵרוֹן שֶׁל חַג - יוֹצֵא וּמְעַטֵּר אֶת הַשּׁוֹק בְּשִׁבִיל יוֹם-טוֹב הָאֲחֵרוֹן שֶׁל חַג. יוֹשְׁבֵין עַל סִפְסָל שֶׁל כּוֹתֵם בְּשַׁבַּת, וּבַעֲכוּף. וּמַעֲשֵׂה בְּרַבָּן גְּמִלְיָאֵל, שֶׁהִיָּה יוֹשֵׁב עַל סִפְסָל שֶׁל כּוֹתֵם בְּשַׁבַּת בְּעַכּוּף. אָמְרוּ לוֹ: מִימֵינוּ לֹא הֵינּוּ נוֹהֲגִין כֵּן! וְלֹא רָצָה לומר לָהֶם: "מִתְרִין אִתֶּם", אֲלֵא עַמַּד וְהִלֵּךְ לוֹ. רוֹחֲצִין שְׁנֵי אַחִים כְּאַחַד, וְאֵין רוֹחֲצִין שְׁנֵי אַחִים בְּכַבּוּל³. מַעֲשֵׂה בִיהוּדָה וְהִלֵּל בְּנֵי שֶׁל רַבָּן גְּמִלְיָאֵל, שֶׁנִּכְנְסוּ לְרַחֵץ בְּכַבּוּל, אָמְרוּ לָהֶם: לֹא הֵינּוּ נוֹהֲגִין לְהִיּוֹת רוֹחֲצִין שְׁנֵי אַחִין כְּאַחַד בְּכַבּוּל! וְלֹא רָצוּ לומר לָהֶם: "מִתְרִין אִתֶּם", אֲלֵא נִכְנְסוּ וְרַחֲצוּ זֶה אַחֵר זֶה. יוֹצֵאִין בְּקוֹרְדָקִיסִין בְּשַׁבַּת, וְאֵין יוֹצֵאִין בְּקוֹרְדָקִיסִין בְּשַׁבַּת בְּבִירֵי⁴. וּמַעֲשֵׂה בִיהוּדָה וְהִלֵּל, בְּנֵי שֶׁל רַבָּן גְּמִלְיָאֵל, שֶׁהִיוּ יוֹצֵאִין בְּקוֹרְדָקִיסִין בְּשַׁבַּת, וְלֹא שֶׁל זֶהֱב בְּשַׁבַּת בְּבִירֵי, אָמְרוּ לָהֶם: לֹא הִיוּ נוֹהֲגִין כֵּן לְהִיּוֹת יוֹצֵאִין בְּקוֹרְדָקִיסִין שֶׁל זֶהֱב בְּשַׁבַּת! לֹא רָצוּ לומר לָהֶם: "מִתְרִין אִתֶּם"! אֲלֵא שֶׁלְּחִוּם בֵּיד עַבְדֵיהֶם.

ט. חֲכֵם שָׁמַת - הַכֵּל קְרוּבִיו, הַכֵּל קוֹרְעִין, הַכֵּל חוֹלְצִין, וְהַכֵּל סוֹפְדִין עֲלָיו, וְהַכֵּל מְבַרִין עֲלָיו - אֶפְלוֹ בְּרַחֲבָה שֶׁל עִיר. אֵין מוֹלִיכִין חֲלִילִין לְבֵית הָאֵבֶל, וְלֹא לְבֵית הַמִּשְׁתָּה, וְלְבֵית הַשְּׂמֵחָה, אֲלֵא בְּמִקּוֹם שֶׁנֶּהְגוּ. אִיזְהוֹ הַסֶּפֶד? זֶה שֶׁעַל הַלֵּב, שֶׁנֶּאֱמַר (יִשְׁעִיָּה לֵב, יב): "עַל שְׂדֵים סִפְדִים"; טַפּוּחַ בְּיָדִים. קִילוּס - זֶה פְּשׁוּט זְרוּעוֹת.

³ שֵׁם מְקוֹם. ⁴ שֵׁם מְקוֹם.

⁴ מִינֵי מוֹנְעַל רְהָבִים.

ח. ישאל יוצאין ידי חובתן בנדרים ונדבות, ובמעשר בהמה. כהנים בחטאת, ואשם בבכור בחזה ובשוק. אבל לא בעופות ולא במנחות. נזיר יוצא באלו, בין בשלו בין בשל אחרים, ובלבד שיאכל מן הזבח. כל שבעה נזיר יוצא באלו, בין בשלו בין בשל אחרים.

ט. אין מביאים תודה בחג המצות מפני החמץ שבה, ולא בעצרת מפני שהוא יום-טוב, אבל מביא תודתו בחג הסכות, ויוצא בה ידי חובתו. רבי שמעון אומר: אין מביאין תודה בחג הסכות, שנאמר (דברים טז, טז): "בחג המצות ובחג השבועות ובחג הסכות", כל שבא בחג המצות - בא בחג השבועות, ובחג הסכות, תודה שאינה באה בחג המצות - אינה באה, לא בחג השבועות ולא בחג הסכות. רבי אלעזר בן רבי שמעון אומר: מביא אדם תודתו בחג הסכות ויוצא בה ידי חובתו משום שמחה, ואין יוצא בה ידי חובה משום חגיגה.

י. עבר הרגל ולא חג - אינו חייב באחריותו, על זה נאמר (קהלת א, טו): "מענות לא יוכל לתקן וחסרון לא יוכל להמנות". רבי שמעון בן מנסיא אומר: איזו היא "מענות לא יוכל לתקן"? זה הבא על הערה והוליד ממנה מזון. גנב אדם - יכול שיחזיר גנבו. גזל - יכול שיחזיר גזלו. בא על אשת איש - פסלה מידי בעלה, נטרד מן העולם והולך, ועל זה נאמר: "מענות לא יוכל לתקן". רבי שמעון בן יוחאי אומר: אין אומרים - בקרו גמל זה, שמא יש בו מום, בקרו חזיר זה שמא יש בו מום, אין מבקרין אלא טלה! ואיזה? זה תלמיד חכם הפורש מן התורה, ועל זה נאמר: "מענות לא יוכל לתקן". רבי שמעון בן אלעזר אומר: עליו הוא אומר (משלי כז, ח): "כצפור נודדת מן קנה" וגו', ואומר (ירמיה ב, ה): "מה מצאו אבותיכם בי עול כי רחקו מעלי" וגו'.

יא. התר נדרים פורחין באויר, ואין להם על מה שישמכו, אבל חכם מתיר לפי חכמתו, הלכות שבת חגיגות ומעילות פהרין

מתקבצות. וכן תינוק שהביא שתי שערות - חייב בכל המצות האמורות בתורה, ראוי להיות בן סורר ומורה. נתמלא זקנו - ראוי לעשות שליח צבור לעבר לפני התבה, ולשא את כפיו, אבל אין חולק בקדשי מקדש עד שביא שתי שערות. רבי אומר: אומר אני, עד שיהא בן עשרים שנה, שנאמר (עזרא ג, ח): "וישמעו את הלוים מבן עשרים שנה ומעלה לנצח על מלאכת בית ה'".

ה. בית שמאי אומרים: מרבה מדת ראייה ממדת חגיגה, ראייה - כלה לגבוה, מה שאין בן בחגיגה. ובית הלל אומרים: מרבה מדת חגיגה ממדת ראייה, חגיגה נוהגת לפני הדבור ולאחר הדבור, מה שאין בן בראייה. שלש מצות נוהגות ברגל, אלו הן: ראייה, חגיגה ושמחה, יש בראייה מה שאין בשמחה, יש בחגיגה מה שאין בשמחה, ובשמחה מה שאין בשמחה. ראייה - כלה לגבוה, מה שאין בן בשמחה. חגיגה - נוהגת לפני הדבור ולאחר הדבור, מה שאין בן בשמחה. שמחה נוהגת באנשים ונשים, ונוהגת כל שבעה, מה שאין בן בשמחה.

ו. איזו היא ראייה? אלו עולות הבאות לראייה. איזו היא חגיגה? אלו שלמים הבאין לחגיגה. אם יש לו להביא מתוך ביתו - יביא. ואם לאו - משתתף הוא עם אחרים, ובלבד שלא יפחות מכשעור, זה וזה קרויין חגיגה.

ז. אמר רבי שמעון בן אלעזר: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על עולה ושלמים של יום-טוב, שלא יביא אלא מן החלין, ועל שלמים הבאין בשאר ימות השנה, שאם רוצה לסמוך מן המעשר - סומך, על מה נחלקו? על עולת של יום-טוב עצמו, שבית שמאי אומרים: יביא הכל מן החלין, ובית הלל אומרים: יביא חובתו מן החלין, ואם רצה לסמוך מן המעשר - סומך, ושאר כל ימות השנה יביא חובתו מן החלין.

התלווין בשערה, מקרא מועט והלכות מרבות, אין להם על מה שייסמכו, מכאן היה רבי יהושע אומר: צבתא בצבתא מתעבדא, צבתא קדמיתא במאי אתעבדת, הא לאו בריה הות. הדינין העבודות, הטהרות והטמאות והעצירות, מוסף עליהן הערכין והתרומים וההקדשות, מקרא מרבה, מדרש והלכות מרבות - יש להן על מה שייסמכו, אבא יוסי בן חנן אומר: אלו שמונה מקצעי תורה, גופי הלכות הן.

מסכת חגיגה פרק שני

ב. אין דורשין בעצרות בשלשה, אבל דורשין בשנים, אבל לא במעשה בראשית בשנים. אבל דורשין ביחיד ולא במרפכה ביחיד, אלא אם כן היה חכם מבין מדעתו. מעשה ברבן יוחנן בן זכאי שהיה רוכב על החמור, והיה רבי אלעזר בן ערך מחמר אתו, אמר לו: רבי שנה לי פרק אחד במעשה מרפכה, אמר לו: לא כך שניתי לכם ולא במרפכה ביחיד, אלא אם כן היה חכם מבין מדעתו? אמר לו: מעתה ארצה לפניך? אמר לו: אמור! פתח רבי אלעזר בן ערך, ודרש במעשה מרפכה, ירד רבי יוחנן בן זכאי מן החמור, ונתעטף בטליתו, וישבו שניהם על גבי אבן אחת, תחת הזית, והרצה לפניו, עמד ונשקו, ואמר: ברוך ה' אלהי ישראל אשר נתן בן לאברהם אבינו שיודע להבין ולדרש בכבוד אביו שבשמים, יש נאה דורש ואין נאה מקים, נאה מקים ואין נאה דורש, אתה נאה דורש ונאה מקים, אשריך אבינו אברהם! שאלעזר בן ערך יצא מחלציק, שיודע להבין ולדרש בכבוד אביו שבשמים. רבי יוסי ברבי יהודה אומר: שלשה הרצאות הן - רבי יהושע הרצה לפני רבן יוחנן בן זכאי. רבן יוחנן בן זכאי הרצה לפני רבי יהושע. חנניא בן חכינאי הרצה לפני רבי עקיבה.

ב. ארבעה נכנסו לפרדס, בן עזאי וכן זומא, אחר ורבי עקיבה. אחד הציון ומת, אחד

הציון ונפגע, אחד הציון וקצץ בנטיעות, ואחד עלה בשלום וירד בשלום. בן עזאי הציון ומת, עליו הכתוב אומר (תהלים קטז, טו): "יקר בעיני ה' המותה לחסידיו". בן זומא הציון ונפגע, עליו הכתוב אומר (משלי כה, טז): "דבש מצאת אכול דיק" וגו', אלישע הציון וקצץ בנטיעות, עליו הכתוב אומר (קהלת ה, ה): "אל תתן את פיך לחטיא את בשרך" וגו'. רבי עקיבה עלה בשלום וירד בשלום, עליו הכתוב אומר (שיר השירים א, ד): "משכני אחריך נרוצה" וגו'. משלו משל, למה הדבר דומה? לפרדס של מלך ועליה בנויה על גביו, מה עליו להאדם להציון, ובלבד שלא יזוז את עיניו ממנו. ועוד משלו משל, למה הדבר דומה? לאסטרטיא העוברת בין שני דרכים, אחד של אוויר ואחד של שלג, הטה לכאן - נכזה באש, הטה לכאן - נכזה משלג, מה עליו על אדם? להלך באמצע, ובלבד שלא יהא נוטה לא לכאן ולא לכאן. מעשה ברבי יהושע בן חנניא, שהיה עומד על גבי מעלה בהר הבית, וראהו בן זומא ולא עמד מפניו, הגיע אצלו ולא נתן לו שלום, אמר לו: מאן ולאין בן זומא? אמר לו: צופה הייתי במעשה בראשית, ואין בין מים העליונים למים התחתונים אפלו טפח, שנאמר (בראשית א, ב): "ורוח אלהים מרחפת על פני המים", ואומר (דברים לב, יא): "כנשר יעיר קנו" וגו', מה נשר זה טס על גבי קנו, נוגע ואינו נוגע, כך אין בין מים העליונים למים התחתונים, אפלו טפח. אמר להם רבי יהושע לתלמידיו: כבר בן זומא מבחור! לא היו מים מועטים עד שנסתלק בן זומא.

ג. כל המסתכל בארבעה דברים - ראוי לו שלא בא לעולם, מה למעלה מה למטה, מה לפנים ומה לאחור. "פי שאל נא לימים ראשנים" (דברים ד, לב) - יחיד, ואין שנים שואלין. יכול ישאל אדם על קדם למעשה בראשית? תלמוד לומר (שם): "למן היום אשר פרא אלהים אדם על הארץ", יכול לא ישאל אדם מששת ימי בראשית? תלמוד

לומר: - "לְיָמִים רַאשׁוֹנִים אֲשֶׁר הָיוּ לְפָנֶיךָ", יכול ישאל אדם מה למעלה, מה למטה, מה לפנים מה לאחור? תלמוד לומר: "וּלְמַקְצֵה הַשָּׁמַיִם עַד קֶצֶה הַשָּׁמַיִם", מקצה השמים ועד קצה אתה שואל, ואי אתה שואל מה למעלה מה למטה, מה היה ומה עתיד להיות.

ד. מִמֵּיהֶן לֹא נִחְלְקוּ אֲלָא עַל הַסְּמִיכָה, חֲמִשָּׁה זִוגוֹת הֵן: שְׁלֹשָׁה מְזוּגוֹת הָרֵאשׁוֹנִים שְׁאֲמְרוּ שְׁלֹא לְסַמְךָ, וּשְׁנַיִם מְזוּגוֹת הָאֲחֵרוֹנִים שְׁאֲמְרוּ שְׁלֹא לְסַמְךָ, שְׁלֹשָׁה הָיוּ נְשִׂאִים, וּשְׁנַיִם לָהֶן אָבוֹת בֵּית דִּין; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחַכְמִים אוֹמְרִים: יְהוּדָה בֶּן טַבָּאי - אֵב בֵּית דִּין, שְׁמַעוֹן בֶּן שֵׁטַח - נְשִׂיא. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: בְּתַחֲלָה לֹא הָיְתָה מַחְלָקַת בְּיִשְׂרָאֵל, אֲלָא בֵּית דִּין שֶׁל שְׁבַעִים וְאֶחָד יוֹשְׁבֵי בְּלִשְׁכַּת הַגְּזִיזָה, וּשְׁנֵי בְּתֵי דִינִים שֶׁל עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה. עֶשְׂרִין וּשְׁלֹשָׁה יוֹשְׁבֵי עַל פֶּתַח הַר הַבַּיִת, וְאֶחָד בְּחֵיל, וְשֶׁאֵר בֵּית דִּין שֶׁל עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה - יוֹשְׁבֵי בִשְׁאָר עִירוֹת יִשְׂרָאֵל, נִצְרָף אֶחָד מֵהֶם - הוֹלֵךְ אֶצֶל בֵּית דִּין שְׁבַעִירוֹ. אֵין בֵּית דִּין הוֹלֵךְ אֶצֶל בֵּית דִּין הַסְּמוּךְ לְעִירוֹ, אִם שְׁמַעוֹ - אָמְרוּ לָהֶם. אִם לֹא, הוּא וּמְפָלָא שְׁבָהָן בְּאֵין לְבֵית דִּין שְׁבָהָר הַבַּיִת, אִם שְׁמַעוֹ - אָמְרוּ לָהֶם, וְאִם לֹא - הוּא וּמְפָלָא שְׁבָהָם בְּאֵין לְבֵית דִּין שְׁבַחֲחִיל. אִם שְׁמַעוֹ - אָמְרוּ לָהֶם. אִם לֹא - אֵלוֹ וְאֵלוֹ בְּאֵין לְבֵית דִּין שְׁבַלְשַׁכַּת הַגְּזִיזָה, וּבֵית דִּין שְׁבַלְשַׁכַּת הַגְּזִיזָה, אָף עַל פִּי שֶׁהוּא שֶׁל שְׁבַעִים וְאֶחָד - אֵין פְּחוֹת מֵעֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה, נִצְרָף אֶחָד מֵהֶם לְצֵאתָ, רוֹאֵה, אִם יֵשׁ שָׁם עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה - יוֹצֵא, וְאִם לֹא - אֵין יוֹצֵא, עַד שִׁיְהוּ שָׁם עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה. הָיוּ יוֹשְׁבֵי מִתְמִיד שֶׁל שַׁחַר עַד תְּמִיד שֶׁל בֵּין הָעֶרְבִים, וּבִשְׁבָתוֹת וּבְיָמִים טוֹבִים - נִכְנָסִין לְבֵית הַמְּדֻרָשׁ שְׁבָהָר הַבַּיִת⁶. נִשְׁאַלָה הַשְּׁאֵלָה בְּפִנְיָהֶם, אִם שְׁמַעוֹ - אָמְרוּ לָהֶם, וְאִם לֹא - עוֹמְדִין בְּמִנְיָן. אִם רַבּוֹ הַמְּטַמְּאִין - טַמְּאוּ. אִם רַבּוֹ הַמְּטַהְרִין - טַהְרוּ. מִשָּׁם

ה. אֵיזוֹ הִיא סְמִיכָה שְׁנִחְלְקוּ עֲלֶיהָ בֵּית שְׁמַאי וּבֵית הֵלֵל? בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: אֵין סוֹמְכִין בְּיוֹם-טוֹב. וְשְׁלֵמִים, הַחוּגְג בְּהֵן - סוֹמְךָ עֲלֵיהֶן מֵעֶרֶב יוֹם-טוֹב, וְשׁוֹחֲטִין בְּיוֹם-טוֹב. וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים: סוֹמְכִין בְּיוֹם-טוֹב, וְשׁוֹחֲטִין בְּיוֹם-טוֹב. אָמְרוּ בֵּית הֵלֵל לְבֵית שְׁמַאי: וּמָה אִם בְּשַׁעָה שְׂאֵי אֵתָה מִתֵּר לְעֵשׂוֹת לְהַדְיוּט - אֵתָה מִתֵּר לְעֵשׂוֹת לְגִבּוֹהַ, שַׁעָה שְׂאֵתָה מִתֵּר לְעֵשׂוֹת לְהַדְיוּט, אֵין דִּין שִׁיְהֵא מִתֵּר לְעֵשׂוֹת לְגִבּוֹהַ? אָמְרוּ לָהֶם בֵּית שְׁמַאי: נִדְרִים וְנִדְבוֹת יוֹכִיחוּ, שְׂמִתֵּר לְהַדְיוּט וְאָסוּר לְגִבּוֹהַ, אָמְרוּ לָהֶם בֵּית הֵלֵל: לֹא! אִם אָמַרְתֶּם בְּנִדְרִים וְנִדְבוֹת שְׂאֵין זְמַן קְבוּעַ, תֵּאמְרוּ בְּחִיגָה שְׁזַמְנָה קְבוּעַ? אָמְרוּ לָהֶם בֵּית שְׁמַאי: אָף חִיגָה, פְּעַמִּים שְׁזַמְנָה אֵינָה קְבוּעַ, שְׂמִי שְׁלֹא חַג בְּיוֹם-טוֹב הָרֵאשׁוֹן שֶׁל חַג - חוּגְג אֵת כָּל הָרִגְל כְּלוּ, וְיוֹם-טוֹב הָאֲחֵרוֹן שֶׁל חַג. אָבָא שְׂאוּל הָיָה

⁶ בְּגִמְרָא הַגֵּירָסָא: יוֹשְׁבֵי בְּחֵיל.

מחזיק עצמו לדבר חמור שבהן. עלה - שוב אינו מחזיק. הטובל על מנת לעלות מטמאה לטהרה - הרי זה טהור בכלם. הטובל, אם נתפון - טהור. אם לאו - טמא. אבל המטביל את ידיו - בין כף ובין כף ידיו טהורות. רבן גמליאל היה אוכל על טהרת חלין כל ימיו, והיתה מטפחתו מדרס לקדש. ואונקלוס הגר היה אוכל על טהרת הקדש כל ימיו, והיתה מטפחתו מדרס לחטאת.

ב. חמר בקדש מבתרומה שמטבילים בתוך כלים, כוסות בתוך כוסות, תמחויין בתוך תמחויין, בתרומה אבל לא בקדש. נתן לתוך הסל או לתוך גורגותני⁷, הטבילה לתרומה, בין לקדש בין לתרומה - טהורים. אבא שאול אומר: לתרומה אבל לא לקדש, אחרים ותוך ובית הצביעה בתרומה, אבל לא בקדש. אמר רבי יוסי: זה לשון כפול! כל שיש לו אחרים ותוך - יש לו בית הצביעה. כל שאין לו אחרים ותוך - אין לו בית הצביעה.

ג. הנושא את המדרס - נושא את התרומה אבל לא את הקדש. פיצד? היו סנדליו טמאין ונושא חבית של תרומה על כתפו, ואין עושין בן בקדש. בגדי אוכלי תרומה - מדרס לקדש. ולא כמדת הקדש מדת התרומה. מרבה מדות הקדש ממדות התרומה, שבקדש - מטביל ומנגב ואחר כך קושר. ובתרומה - קושר ואחר כך מטביל. אחד קדשי מקדש ואחד קדשי הגבול בכך.

ד. כלים הנגמרים בטהרה אפלו בעזרה - צריכין טבילה לקדש, אבל לא לתרומה. פיצד? סלת שנתערבה, ונגע טבול יום במקצתה - פסל את כלה. בתרומה - לא פסל אלא מקום מגעה. הקרקע, אינו מצרף לא את הקדש ולא את התרומה. הכלי, מצרף מה שבתוכו לקדש אבל לא לתרומה.

אומר: בלשון אחרת, משום בית הלל, ומה אם בשעה⁷ שכירתך סתומה - כירת רבך פתוחה, בשעה שכירתך פתוחה, אינו דין שכירת רבך פתוחה? דבר אחר: שלא יהא שלחנה מלא ושלחן רבך ריקן.

ו. מעשה בהלל הזקן שסמך על העולה בעזרה, וחרבו עליו תלמידי בית שמאי. אמר להם בית הלל: בואו וראו שהיא נקבה, וצריכין אנו לעשותה זכחי שלמים. הפליגין בדברים, והלכו להם, מיד גברה דין של בית שמאי, ובקשו לקבע הלכה כמותן, והיה שם כבא בן בוטא, שהוא מתלמידי בית שמאי. וידע שהלכה כבית הלל בכל מקום. ושלח והביא את כל צאן קדר שבירושלים, והעמידן בעזרה. ואמר: כל מי שצריך להביא עולות ושלמים - יבוא ויטל, ויסמוך. באו ונטלו והעלו עולות ושלמים, וסמכו עליהן. בו ביום נקבעה הלכה כדברי בית הלל, ולא היה שם אדם שערער בזה. ושוב מעשה באחד מתלמידי בית הלל, שסמך על העולה בעזרה, מצאו תלמיד אחד מתלמידי בית שמאי. אמר לו: מה זה סמיכה? אמר לו: מה זה שתיקה? שתיקה בגזיפה.

ז. עצרת שחל להיות בשני, או בחמישי, או בששי, או באחד מכל ימות השבת. בית שמאי אומרים: יום טבח לאחרים. בית הלל אומרים: אין יום טבח. ומעשה שמת אלכסא בלוד, ובאו אנשי עירות להספידו. אמר להם רבי טרפון: צאו, אין מספידין ביום טוב, מפני שיום טוב של עצרת היתה.

מסכת חגיגה פרק שלישי

א. איזו חזקה? כל שעקר את רגליו ממים. עודהו רגלו אחת במים - החזק לדבר קל -

⁷ גרסת הגמרא - במקום. ⁸ סל גדול שבו מסנגנים את היין בעת הכציר ונלא שיקד לחשש שיהיו בלים באלו בלי שאין בפיו

יש'ראל. רבי יהודה אומר: הרי הוא אומר (במדבר יט, ט): "והיתה לעדת בני ישראל למשמרת למי נדה", שהכל נאמנין על שמירתה, ספק רשות עם הארץ מדרשו והסיטו, טהורין לחלין וטמאין לתרומה.

ט. ממלאין ומקדשין מי חטאת, בכל מביאין מי חטאת ועפר חטאת ממקום למקום, עם הארץ שאמר: 'טהור לחטאת' - מקבלין אותו. 'כלים הללו טהורין לחטאת' - מקבלין אותן הימנו. טבל להזות ולא הזה - הרי זה אוכל בתרומות לערב. ראו בידיו מי חטאת ואפר חטאת - אוכלין על גביו טהרות, ועל גב בגדיו, ועל גבי סנדליו.

י. עם הארץ שהביא כלים לחטאתו - חבר לוקח הימנו לחטאתו ולתרומתו. הביא לתרומתו - אין חבר לוקח הימנו לא לחטאתו ולא לתרומתו. הביא לחטאתו ולתרומתו של חטאת - חבר לוקח הימנו לתרומתו ולחטאתו. לתרומתו - אין חבר לוקח הימנו, לא לחטאתו ולא לתרומתו. חבר שאמר לעם הארץ: 'הביא כלים לחטאתו' - חבר לוקח הימנו לחטאתו ולתרומתו. 'לתרומתי' - אין חבר לוקח הימנו לא לחטאתו ולא לתרומתו. הביא 'לחטאתי ולתרומתי של חטאת' - חבר לוקח הימנו, בין לו בין לאחר, ובלבד שלא יערים, ואם הערים - הרי אלו טמאין. עם הארץ שאמר: 'כלים אלו הבאתים לחטאתי ונמלכתי עליהן לתרומתי', הואיל ונתיחדו ברשות עם הארץ שעה אחת - הרי אלו טמאין.

יא. מן המודיעים ולפנים - נאמנין על כלי חרס ריקן לקדש. מן המודיעים לחוץ - אין נאמנין. ביהודה - נאמנין על טהרת יין ושמן כל ימות השנה, אבל לא על התרומה. בשעת הגתות והבדים - אף על התרומה. וקדם לגתות והבדים שבעים יום - נאמנין על הקדש ועל המדמע ועל הקנקן, אבל לא על התרומה, בשעת הגתות והבדים נאמנים אף על התרומה. נאמנין על היין בשעת היין, ועל השמן בשעת השמן. אבל לא על

הרביעי - בקדש פסול. והשלישי - בתרומה. ובתרומה, אם נטמאת אחת מידיו - חברתה טהורה. ובקדש - מטביל את שתיהן כאחת. אין מטביל את הטהורה בפני עצמה ואת הטמאה בפני עצמה, אלא מטביל שתיהן כאחת.

ה. הטובל את אחת מהן ועשה טהרות, כל הטהרות שעשה בטהרות עד שלא טבל שניהם - טמאות הטהרות, שהיד מטמא את חברתה לטמא בקדש; דברי רבי. רבי יוסי בן רבי יהודה אומר: לפסל בקדש, אוכלים אוכלין נגובין בידים מסואבות, בתרומה אבל לא בקדש. אומר רבי חנינא בן אנטיגנוס: וכי יש נגובין בקדש? אלא תוחב את החררה בפוש או בקיסם ואוכל עמה זית, או בצל בתרומה אבל לא בקדש.

ו. חמר בקדש מבתרומה ומבחטאת: שהכל נאמנין על החטאת, ואין הכל נאמנין, לא על הקדש ולא על התרומה. חמר בחטאת: שהטהור לתרומה ולקדש - טמא לחטאת. יש מינין לקדש ולתרומה, ואין מינין לחטאת. אונן - אסור במעשר, ומתור בתרומה ובפירה. טבול יום - אסור בתרומה ומתור במעשר ובפירה. מחסר כפירה - אסור בפירה, ומתור במעשר ובתרומה.

ז. אומר רבי יוסי: מינין לרביעי בקדש שהוא פסול? ודין הוא, ומה מחסר כפורים שאין פסול בתרומה - פוסל, רביעי שהוא פסול בתרומה, אינו דין שיפסל בקדש? למדנו לשלישי מן הכתוב, ולרביעי מקל וחמר.

ח. אומר רבי נחמיה: מפני מה הכל נאמנין על הקדש ולא על התרומה? שלא יהא כל אחד ואחד אומר: 'הריני בונה במה ומזבח לעצמי', 'הריני שורף פרה לעצמי'; שנאמר (במדבר יח, ז): "ואתה ובניך אתה תשמרו את כהנתכם לכל דבר המזבח", יכול אף למעשר, לתרומה ולחלה? תלמוד לומר: "ולמבית לפרכת", מה "מבית לפרכת" מיוחד, שאין לדעתן של ישראל, יצאת תרומה ולמעשר וחלה שיש לדעתן של

השמן בשעת היין ולא על היין בשעת השמן. עברו הגתות והבדים - חזרו לאסורין. הביאו לו חבית של תרומה - לא יקבלה הימנו, אלא אם כן אמר לו: 'יש לי בתוכה רביעית קדש בתוכה'. הביאה לגת הפאה אף על פי שמכירה שהיא היא - לא יקבלה ממנו. מעשה רבי טרפון, שהיה מהלך בדרך, מצאו זקן אחד, אמר לו: מפני מה בריות מרננות אחריך? והלא כל מעשיך ישרים הן! אלא שאתה מקבל תרומה בשאר ימות השנה מכל אדם. אמר רבי טרפון: אקפח את בני אם לא הלכה בידי מרבן יוחנן בן זכאי, שאמר לי: מתר אתה לקבל תרומה בשאר כל ימות השנה מכל אדם, עכשו בריות מרננות אחרי, גוזר אני עלי שאיני מקבל תרומה בשאר ימות השנה מכל אדם, אלא אם כן יש לו בתוכה רביעית קדש.

יב. הגבאין שנכנסו לבית, וכתבו עליו מבחוץ: 'כל שבבית טהור' - נאמנין על טהרת החטאת ואין נאמנין על טהרת תרומה. ובירושלים - נאמנין על טהרת כל הכלים לקדש, אבל לא לתרומה, ובשעת הרגל - אף לתרומה. הלוקח כלים מאומני עם הארץ, והמוכר כלים לאומני עם הארץ - נאמנין על טהרת החטאת ואין נאמנין על טהרת תרומה.

יג. שלחן שנטמא - מטבילין אותו בזמנו, ואפילו בשבת, מעשה שהטבילו את המנורה ביום-טוב, והיו הצדוקין אומרים: 'באו וראו פרושין שמטבילין לאור הלבנה'.

מסכת יבמות פרק ראשון

א. אימתי אמרו: 'אם מתו או נתגרשו - צרותיהן מתרות'? בחיי הבעל. אבל לאחר מיתת הבעל - צרותיהן אסורות. מאנו בחיי הבעל - צרותיהן מתרות. לאחר מיתת

הבעל - צרותיהן חולצות ולא מתיבמות. וכלן שנמצאו אילונית, או שהיו נשואות לאחרים, בין בחיי הבעל ובין לאחר מיתת הבעל - צרותיהן מתרות. כל היכולה למאן ולא מאנה ומת, צרתה - חולצת ולא מתיבמת. כיצד אם מתו הן - צרותיהן מתרות? היתה בתו או אחת מכל העריות הללו נשואה לאחיו, ולו אשה אחרת, מתה בתו ואחר כך מת אחיו - צרתה מתרת. מת אחיו ואחר כך מתה היא - צרתה אסורה. הלכה צרת בתו ונשאת לאחיו השני, ולו אשה אחרת, מת אחיו ואחר כך צרתה, אף על פי שבתו קימת - צרת צרתה מתרת. מתה צרת צרתה ואחר כך מת אחיו, אף על פי שבתו קימת - צרתה אסורה, אפלו הן מאה. נמצאת אומר: כל זמן שאחין מרבין - צרות מרבות, אחין מועטין - צרות מועטות. כשם שאם מתו או מאנו או נתגרשו או נמצאו אילונית או שהיו נשואות לאחרים - צרותיהן מתרות, כך צרת צרותיהן שמתו, או שמאנו, או שנתגרשו, או שנמצאו אילונית, או שהיו נשואות לאחרים - צרותיהן מתרות. כשם שפוטרות מן הנשואין - כך פוטרות מן הארוסין. במה דברים אמורים? באשה שאין לה בה קדושין. אבל באשה שיש לה בה קדושין - צרותיהן חולצות ולא מתיבמות; דברי בית הלל. בית שמאי מתירין את הצרות לאחין.

ב. שש עריות חמורות מאלו, מפני שהן נשואות לאחרים, צרותיהן מתרות. אמו, ואשת אביו, ואחות אביו, ואחות מאביו, ואשת אחיו מאביו, ואשת אחי אביו, שאין צרה אלא מאת. נשאו לאחין שלא בעברה - צרותיהן פטורות. הלכו צרות אלו ונשאו - בית שמאי אומרים: הן פסולות, והולד פסול. ובית הלל אומרים: הן כשרות, והולד כשר. ונתיבמו, בית שמאי אומרים: הן כשרות, והולד כשר. ובית הלל אומרים: הן פסולות, והולד ממזר. אמר רבי יוחנן בן נורי: בא וראה היאך הלכה זו רוחת בישראל. נעשה כדברי בית שמאי - הולד ממזר לדברי בית הלל. נעשה כדברי בית

בית שמאי וכחומרי בית הלל – עליו הכתוב
 אומר (קהלת ב, יד): "הכסיל בחשך הולך".
 התופס קולי בית שמאי וקולי בית הלל –
 רשע. אלא: אם כדברי בית שמאי –
 כקוליהן וכחומריהן, ואם כדברי בית הלל –
 כקוליהן וכחומריהן.

מסכת יבמות פרק שני

א. כיצד אשת אחיו שלא היה בעולמו?
 שני אחים בעולם, ומת אחד מהם בלא וולד,
 ועמד השני ולא הספיק לעשות מאמר בה
 עד שנולד להן אח, ואחר כך מת, הראשונה
 – יוצאת משום אשת אחיו שלא היה
 בעולמו. והשניה – או חולצת או מתיבמת.
 עשה בה מאמר, ולא הספיק לכנסה עד
 שנולד להם אח, ואחר כך מת. או שנולד
 להם אח ועשה בה מאמר, ולא הספיק
 לכנסה עד שמת הראשון, הראשונה –
 יוצאת משום אשת אחיו שלא היה בעולמו.
 והשניה – חולצת ולא מתיבמת. רבי שמעון
 אומר: ביאתה או חליצתה של אחת מהן
 פוטרת צרתה. אם חלץ לבעלת מאמר – לא
 נפטרה צרתה. כנסה ומת, ואחר כך נולד לו
 אח, או שנולד לו אח ואחר כך כנסה ומת –
 שתייהן פטורות מן החליצה ומן היבום;
 דברי רבי מאיר. רבי שמעון אומר: הואיל
 ובא ומצאה בהתר ולא עמדה עליו שעה
 אחת באסור – מיבם לאיזו מהן שירצה, או
 חולץ לאיזו מהן שירצה:

ב. איזו הוא מאמר? הרי את מקדשת לי
 בכסף בשנה כסף ובשטר. איהו שטר?
 אני פלוני בן פלוני מקבל אני עלי פלונית
 יבמתי לזון ולפרנס פראוי, ובלבד שתהא
 כתבתה על נכסי בעלה הראשון. כלשם
 שהקדושין אין קונין באשה אלא מדעת
 שניהם, כך מאמר אין קונה ביבמה אלא

הלל הולד פגום לדברי בית שמאי. אלא:
 בואו ונתקן שיהו הצרות חולצות ולא
 מתיבמות. לא הספיקו לגמר את הדבר עד
 שנטרפה השעה. אמר רבן שמעון בן
 גמליאל: מה נעשה להם לצרות הראשונות
 מעתה? שאלו את רבי יהושע: צרת הבת
 מהו? אמר להם: מחלקת בית שמאי ובית
 הלל. והלכה כדברי מי? אמר להם: מפני
 מה אתם מכניסין ראשי בין שני הרים
 גדולים, לבין בית שמאי ובית הלל, שירוצו
 את ראשי?! אלא מעיד אני על שתי
 משפחות גדולות שהיו בירושלים: משפחת
 בית עלובאי מבית צבועים⁹, ומשפחת בית
 קופאי מבית מקושש – שהם בני צרות,
 ומהם כהנים, והיו מקריבין על גבי המזבח.
 אמר רבי טרפון: תאב אני שיהא לי צרת
 הבת ואשיאנה לכהנה. אמר רבי אליעזר:
 אף על פי שנחלקו בית שמאי ובית הלל
 בצרות, מודים שאין הולד ממזר, שאין
 ממזר אלא מי שאסורו אסור ערוה וענוש
 כרת.

ג. אף על פי שנחלקו בית שמאי ובית הלל
 בצרות ובאחיות, ובספק אשת איש, ובגט
 ישן, ובמקדש את אשתו בשנה פרוטה,
 ובמגרש את אשתו ולנה עמו בפונדק – לא
 נמנעו בית שמאי לישא אשה מבית הלל,
 ולא בית הלל מבית שמאי, אלא נהגו האמת
 והשלום ביניהן, לקיים מה שנאמר (זכריה
 ח, יט): "האמת והשלום אהבו". אף על פי
 שאלו אוסרין ואלו מתירין – לא נמנעו
 עושין טהרות אלו על גב אלו, לקיים מה
 שנאמר (משלי כא, ב): "כל דרך איש ישר
 בעיניו ותכן לבות ה'"; רבי שמעון אומר:
 מן הספק לא היו נמנעין, אלא מן הודאי.
 לעולם הלכה כבית הלל. והרוצה לעשות
 כבית שמאי – עושה. כבית הלל – עושה.
 והרוצה להחמיר על עצמו לנהג כחומרי

⁹ בנמרא הגירסא: משפחת בית צבועים מבן

עכמאי (גר"א).

מדעת שניהם. מה בין קדושין למאמר?
שהקדושין - גומרין, ומאמר - אין גומר:

ג. העריות שאמרו: 'אינן כאשתו לכל דבר' - אין להם כתובה, לא פרות, לא מזונות, לא בלאות. ואין זכאי, לא במציאתה, ולא במעשה ידיה, ולא בהפרת נדריה. אין יורשה, ואין מטמא לה, אין לו בה קדושין, ואין צריכה הימנו גט, היא פסולה, והולד ממזר. אלמנה לכהן גדול, גרושה וחלוצה לכהן הדיוט - הרי הן כאשתו לכל דבר, ויש לה כתובה ופרות מזונות ובלאות, וזכאי במציאתה ובמעשה ידיה ובהפרת נדריה. יורשה, ואין מטמא לה. יש בה קדושין, וצריכה הימנו גט, היא פסולה, והולד פסול. שניות מדברי סופרים - אינן כאשתו לכל דבר, אין לה כתובה, לא פרות, ולא מזונות, ולא בלאות. ואין זכאי לא במציאתה ולא במעשה ידיה ולא בהפרת נדריה, אין יורשה, ומטמא לה, יש לו בה קדושין, וצריכה הימנו גט, והיא כשרה, וולדה כשר, וכופין אותו להוציא. רבי יהודה אומר: אלמנה לכהן גדול, גרושה וחלוצה לכהן הדיוט - אסור מצוה. שניות - מדברי סופרים. אסור קדשה - אין להם קדושין. אמר רבי שמעון בן אלעזר: מפני מה אמרו: 'אלמנה לכהן גדול - יש לה כתובה?' מפני שהוא כשר והיא פסולה. וכל מקום שהוא כשר והיא פסולה - קנסו אותו לתן לה כתובה. ומפני מה אמרו: 'שניות מדברי סופרים - אין להן כתובה?' מפני שהוא כשר והיא כשרה, וכל מקום שהוא כשר והיא כשרה - קנסו אותה כתובה, כדי שתהא קלה בעיניו להוציא. רבי יוסי אומר: הללו דברי תורה, ודברי תורה - אין צריכין חזוק. והללו דברי סופרים, ודברי סופרים - צריכין חזוק. דבר אחר: זו - הוא הרגילה להנשא לו, וזו - הרגילה את עצמה שתנשא לו:

ד. יש חולצות או מתיבמות, מתיבמות ולא חולצות, חולצות ולא מתיבמות, לא חולצות ולא מתיבמות. העריות שאמרנו:

לא חולצות ולא מתיבמות - מוסיף עליהן אשת סריס חמה, ואשת אנדרוגינוס, ואשת אח מאם, ואשת גר, ואשת עבד משחרר, ואילונית - לא חולצות ולא מתיבמות. החרשת והשוטה - מתיבמות ולא חולצות. אסור מצוה ואסור קדשה - חולצות ולא מתיבמות. עקרה וזקנה ושאר כל הנשים - או חולצות או מתיבמות. יש או חולצין או מיבמין, מיבמין ולא חולצין, חולצין ולא מיבמין, לא מיבמין ולא חולצין. העריות שאמרנו: 'לא מיבמין ולא חולצין' - מוסיף עליהן סריס חמה ואנדרוגינוס, ואח מאם, וגר ועבד משחרר - לא חולצין ולא מיבמין. החרש והשוטה - מיבמין ולא חולצין. פצוע דכא וברות שפכה, סריס אדם וזקן - חולצין ולא מיבמין. ושאר כל אדם - או חולצין או מיבמין:

מסכת יבמות פרק שלישי

א. שניות מדברי סופרים: אם אמו, ואם אביו, אשת אבי אביו, ואשת אבי אמו, ואשת האב מן האם, ואשת אחי האב מן האב, וכלת בנו, וכלת בתו. מתר אדם באשת חמיו ובאשת חורגו, ואסור בבת חורגו. וחורגו - מתר באשתו ובתו ואשת חורגו. זאת אומרת לו: אני - מתרת לך, ובתי - אסורה לך:

ב. אחותה כשהיא יבמתה - או חולצת או מתיבמת. כיצד? בתו מאנוסתו נשואה לאחיו, ולה אחות מאם, ומאיש אחר נשואה לאחיו השני, ומת בלא ולד - או חולצת או מתיבמת. בת בתו נשואה לאחיו, ובת אשתו נשואה לאחיו, ולה אחות מאב, ומאיש אחר, נשואה לאחיו השני, ומת בלא ולד - או חולצת או מתיבמת. או מתיבמת. בת בנו נשואה לאחיו, ולה אחות מאם ומאיש אחר נשואה לאחיו השני, ומת בלא ולד - או חולצת או מתיבמת. חמותו ואם חמותו, ואם חמיו, נשואה לאחיו ולה אחות, בין מאב בין מאם, נשואה לאחיו השני, ומת בלא ולד - או חולצות או מתיבמות. אחותו מאמו,

אָחוֹת אִמָּה מֵאִמָּה, וְאָחוֹת אִשְׁתּוֹ מֵאִמָּה
נִשְׁוֹאָה לְאָחִיו, וְלֵה אָחוֹת מֵאָב וּמֵאִשָּׁה
אֲחֵרֵת נִשְׁוֹאָה לְאָחִיו הַשֵּׁנִי, וּמֵת בְּלֹא וָלֶדֶד –
אוֹ חוֹלְצֵת אוֹ מְתִיבָמֶת. אָחוֹת אִמּוֹ מֵאִבִּיהָ,
וְאָחוֹת אִשְׁתּוֹ מֵאִבִּיהָ נִשְׁוֹאָה לְאָחִיו, וְלֵה
אָחוֹת מֵאִם וּמֵאִשׁ אֲחֵר נִשְׁוֹאָה לְאָחִיו
הַשֵּׁנִי, וּמֵת בְּלֹא וָלֶדֶד – אוֹ חוֹלְצֵת אוֹ
מְתִיבָמֶת. אִשְׁתּוֹ אָחִיו מֵאִמּוֹ, וְאִשְׁתּוֹ אָחִיו
שֶׁלֹּא הָיָה בְּעוֹלָמוֹ, וְכִלְתּוֹ נִשְׁוֹאָה לְאָחִיו,
וְלֵה אָחוֹת, בֵּין מִן הָאָב וּבֵין מִן הָאִם,
נִשְׁוֹאָה לְאָחִיו הַשֵּׁנִי, וּמֵת בְּלֹא וָלֶדֶד – אוֹ
חוֹלְצֵת אוֹ מְתִיבָמֶת:

ג. שְׂאֵלוֹ אֵת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: מִמִּזְרֵהוּ מֵהוּ לִירֵשׁ?
אָמַר לָהֶם: מֵהוּ לְחַלֵּץ? וּמֵהוּ לְחַלֵּץ? אָמַר
לָהֶם: מֵהוּ לִירֵשׁ? אָמְרוּ לוֹ: מֵהוּ לְסוּד אֵת
בֵּיתוֹ? אָמַר לָהֶם: מֵהוּ לְסוּד אֵת קִבְרוֹ?
אָמְרוּ לוֹ: מֵהוּ לְסוּד אֵת קִבְרוֹ? אָמַר לָהֶם:
מֵהוּ לְסוּד אֵת בֵּיתוֹ? אָמְרוּ לוֹ: מֵהוּ לְגַדֵּל
כְּלָבִים? אָמַר לָהֶם: מֵהוּ לְגַדֵּל חֲזִירִים? מֵהוּ
לְגַדֵּל חֲזִירִים? אָמַר לָהֶם: מֵהוּ לְגַדֵּל
תְּרַנְגוּלִים? מֵהוּ לְגַדֵּל תְּרַנְגוּלִים? אָמַר
לָהֶם: מֵהוּ לְגַדֵּל בְּהֵמָה דְקָה? מֵהוּ לְגַדֵּל
בְּהֵמָה דְקָה? אָמַר לָהֶם: מֵהוּ לְהַצִּיל אֵת
הַרוּעָה מִיַּד הַזָּאֵב? מֵהוּ לְהַצִּיל אֵת הַרוּעָה
מִיַּד הַזָּאֵב? אָמַר לָהֶם: דּוּמָה אֲנִי שֶׁלֹּא
שְׂאֵלְתֶם אֵלָּא עַל הַכִּבְשָׁה. וְאֵת הַכִּבְשָׁה מֵהוּ
לְהַצִּיל? אָמַר לָהֶן: דּוּמָה שֶׁלֹּא שְׂאֵלְתֶם אֵלָּא
עַל הַרוּעָה פְלוּנִי מֵהוּ לְעוֹלָם הַבָּא? וּפְלוּנִי¹⁰
מֵהוּ לְעוֹלָם הַבָּא? אָמַר לָהֶם: דּוּמָה אֲנִי
שֶׁלֹּא שְׂאֵלְתֶם אֵלָּא עַל פְלוּנִי. וּפְלוּנִי מֵהוּ
לְעוֹלָם הַבָּא? וְלֹא שְׁהִיָּה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר
מִפְּלִיגָן בְּדִבְרֵים, אֵלָּא שֶׁלֹּא אָמַר דְּבַר שֶׁלֹּא
שָׁמַע מִפִּי רַבּוֹ מִיָּמָיו.

¹⁰ מֵהוּ לְעוֹלָם הַבָּא? אָמַר לָהֶם: דּוּמָה שֶׁלֹּא
שְׂאֵלְתֶם אֵלָּא עַל פְלוּנִי וּפְלוּנִי מֵהוּ לְעוֹלָם הַבָּא.
וּפְלוּנִי מֵהוּ וְכוּ' (הַגְּהוֹרֹת הַב"ח).

<p>9</p>	<p>ראשון Sunday</p>	<p>יט 19</p>	<p>עלות השחר _____ 4:49 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:54 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:16 שקיעה _____ 8:01 בבלי: שבת קנו • ירושלמי: סוכה כו • תוספתא: מועד קטן ב נ"ך: הושע ד-ה • רמב"ם: תלמוד תורה ב</p>
<p>10</p>	<p>שני Monday</p>	<p>כ 20</p>	<p>עלות השחר _____ 4:50 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:55 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:17 שקיעה _____ 8:00 בבלי: שבת קנו • ירושלמי: תענית א • תוספתא: חגיגה א נ"ך: הושע ו-ז • רמב"ם: תלמוד תורה ג</p>
<p>11</p>	<p>שלישי Tuesday</p>	<p>כא 21</p>	<p>עלות השחר _____ 4:51 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:55 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:17 שקיעה _____ 7:58 בבלי: ערובין ב • ירושלמי: תענית ב • תוספתא: חגיגה ב נ"ך: הושע ח-ט • רמב"ם: תלמוד תורה ד</p>
<p>12</p>	<p>רביעי Wednesday</p>	<p>כב 22</p>	<p>עלות השחר _____ 4:52 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:56 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:17 שקיעה _____ 7:57 בבלי: ערובין ג • ירושלמי: תענית ג • תוספתא: חגיגה ג נ"ך: הושע י-יא • רמב"ם: תלמוד תורה ה</p>
<p>13</p>	<p>חמישי Thursday</p>	<p>כג 23</p>	<p>עלות השחר _____ 4:53 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:56 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:17 שקיעה _____ 7:56 בבלי: ערובין ד • ירושלמי: תענית ד • תוספתא: יבמות א נ"ך: הושע יב-יג • רמב"ם: תלמוד תורה ו</p>
<p>14</p>	<p>ששי Friday</p>	<p>כד 24</p>	<p>עלות השחר _____ 4:54 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:56 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:17 שקיעה _____ 7:54 בבלי: ערובין ה • ירושלמי: תענית ה • תוספתא: יבמות ב נ"ך: הושע יד • יואל א • רמב"ם: תלמוד תורה ז</p>
<p>15</p>	<p>שב"ק Shabbos</p>	<p>כה 25</p>	<p>ראה מבה"ח, פרקה עלות השחר _____ 4:55 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:57 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:18 שקיעה _____ 7:53 בבלי: ערובין ו • ירושלמי: תענית ו • תוספתא: יבמות ג נ"ך: יואל כ-ג • רמב"ם: עובדי כוכבים וחוקותיהם א</p>

מברכים חודש אלול המולד: דינסטאג בינאכט, 54 מינוט און 16 חלקים נאך 1

ווער עס וויקסט פון ארץ ישׂראל, ער האט שוין געשפירט דעם אַמְת'ן טעם פון ארץ ישׂראל, ער קען דערקענען אזיף איינעם אויב יענער איז געווען ביי אן אַמְת'ן צדיק אויף ראש השנה אָדער נישט. (ספּר המדות אות צדיק חלק ב' סימן כ"א)